

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

เรื่อง การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา
จังหวัดอุบลราชธานี

โดย นายคนัย สันหจันทร์

ได้รับอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(อาจารย์ ดร.มงคล หวังสถิตย์วงษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ชลิดา ทรงประสิทธิ์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ วิริยานนท์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.โสภิตา สุวฒโท)

การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา
วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

นายคนัย สันหจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ปีการศึกษา 2556
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

ชื่อ : นายคนัย สัมพันธ์
ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชน
อนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
สาขาวิชา : เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ วิริยานนท์
ปีการศึกษา : 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา และศึกษาความพึงพอใจจากการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ กลุ่มประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเทียนชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา ในช่วงที่มีการดำเนินการจัดทำต้นเทียนพรรษา ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ทำการทดลองโดยการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วย ไปสเตอร์ แผ่นพับ และหนังสือ สำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง ภายหลังจากการเรียนรู้ ทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบและตอบแบบสอบถาม มาทำการวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ พบว่า ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้น มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ร้อยละ 88.863 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 80 ความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.214

(วิทยานิพนธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 193 หน้า)

คำสำคัญ : สื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้และเทียนพรรษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Name : Mr.Danai Sanhajantra
Thesis Title : Development of Printed Media on the Topic of Candle Printed Sticking
Design's Burapha Temple Craftsmen for Candle Festival Conservation
Community Learning Sources of Burapha Temple at Ubon Ratchathani
Province
Major Field : Technical Education Technology
King Mongkut's University of Technology North Bangkok
Thesis Advisor : Dr.Teerapong Wiriyanon
Academic Year : 2013

Abstract

The aims of this research are 1) Developing printed media on the topic of candle printed sticking design's Burapha temple craftsmen and 2) Evaluation on the effectiveness of the printed media. The population has been defined as native people and tourists at Ubonratchatani. Hence, 132 visited participants have been randomly sampled from such population. The experiment has been conducted on the users' self study by using several printed media such as poster, pamphlet and tutorial book. The term effectiveness has been defined and measured by users' satisfaction on printed media. Each individual's satisfaction has been collected from a questionnaire. Data analysis is based on arithmetic mean and standard deviation. The acceptable of effectiveness of printed media has been defined at least 80 percents of full score. The experiment has reported that the printed media achieves above the acceptable criteria at 88.863 percents of full score. This research concludes that the designed printed media is significantly effective to a user's self-learning.

(Total 193 pages)

Keywords : Printed Media and Candle Festival Conservation

Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีก็เพราะความกรุณาอย่างยิ่งจากท่าน อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ วรรณนที อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ที่คอยให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะและตรวจแก้ไข วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้งในด้านเนื้อหาและด้านการผลิตสื่อทุกท่านที่ได้กรุณาสละ เวลาตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำทำให้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้ม วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อหาที่ถูกต้องและมีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ชลิดา ทรงประสิทธิ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.โสภิตา สุวุฒโท กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้กำลังใจและคำแนะนำที่ดี รวมถึงกำลังใจที่ได้รับจาก เพื่อน ๆ ทุกคนด้วยความปรารถนาดี และการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนบางส่วนจากทุนอุดหนุน การวิจัยเพื่อทำวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาาระดับบัณฑิตศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัย ครั้งนี้มา ณ ที่นี้ ด้วย

คนย สันหจันทร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 แหล่งเรียนรู้ชุมชน	7
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์	11
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบ	22
2.4 แนวความคิดในการสร้างภาพประกอบ	25
2.5 การออกแบบหนังสือ	27
2.6 การออกแบบแผ่นพับ	34
2.7 การออกแบบโปสเตอร์	37
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
3.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
3.2 กำหนดแบบแผนการวิจัย	47
3.3 สร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์	48
3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	51
3.5 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	53
3.6 ดำเนินการทดลอง	54

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.7 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	57
บทที่ 4 ผลของการวิจัย	59
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	59
4.2 ผลการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียน พรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี	59
4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	62
4.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	62
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	65
5.1 สรุปผลการวิจัย	65
5.2 อภิปรายผล	66
5.3 ปัญหาที่พบในการวิจัย	69
5.4 ข้อเสนอแนะทั่วไป	69
5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย	70
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก ก	77
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา	78
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	80
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหาและ ด้านการผลิตสื่อ	82
ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา	84
ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อ	86
ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบ แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	88
ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม แบบสอบถาม ความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	102
ภาคผนวก ข	105
แบบวิเคราะห์แนวความคิดในการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์	106
แบบวิเคราะห์ลักษณะและกระบวนการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์	109

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตัวอย่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี	134
แบบวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	157
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	159
เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	167
แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	168
ภาคผนวก ก	169
ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา	170
ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการผลิตสื่อ	171
การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง	
ระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	172
การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	174
ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	175
ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	180
ภาคผนวก ง	187
ภาพแหล่งการเรียนรู้และการทดลองใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่ง	
การเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี	188
ประวัติผู้วิจัย	193

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3-1 การกำหนดแบบแผนการวิจัย	45
4-1 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา	60
4-2 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	61
4-3 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	62
4-4 ค่าผลการศึกษาความพึงพอใจจากแบบสอบถาม	62
ข-1 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์	109
ข-2 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับ	117
ข-3 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง	125
ข-4 จำนวนหน้า รายละเอียด และการพิมพ์ (คัมมี้)	126
ข-5 การวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 1)	157
ข-6 การวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 2)	157
ข-7 การวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 3)	158
ค-1 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา	170
ค-2 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อ	171
ค-3 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้ง 2 ด้าน	172
ค-4 การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ กับ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	172
ค-5 การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	174
ค-6 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	175
ค-7 ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์	180

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3-1 ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์	50
3-2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้	52
3-3 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ	54
3-4 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง	56
ข-1 ขั้นตอนการออกแบบ โปสเตอร์	110
ข-2 แบบร่างแนวความคิด โปสเตอร์	111
ข-3 แบบร่างหยาบ โปสเตอร์	112
ข-4 แบบร่างละเอียด โปสเตอร์	115
ข-5 แบบต้นฉบับ โปสเตอร์	116
ข-6 ขั้นตอนการออกแบบ แผ่นพับ	118
ข-7 แบบร่างแนวความคิด แผ่นพับ	119
ข-8 แบบร่างหยาบ แผ่นพับ	121
ข-9 แบบร่างละเอียด แผ่นพับ	122
ข-10 แบบต้นฉบับ แผ่นพับ	124
ข-11 ขั้นตอนการออกแบบ หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	128
ข-12 แบบร่างแนวความคิด หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	129
ข-13 แบบร่างหยาบ หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	130
ข-14 แบบร่างละเอียด หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	132
ข-15 แบบต้นฉบับ หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง	133
ข-16 โปสเตอร์ ขนาด 50x75 เซนติเมตร	134
ข-17 แผ่นพับ ขนาด 29.7x42 เซนติเมตร ด้านนอก	135
ข-18 แผ่นพับ ขนาด 29.7x42 เซนติเมตร ด้านใน	135
ข-19 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขนาด 21x29.7 เซนติเมตร ปกหน้า	136
ข-20 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 1	136
ข-21 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 2	137
ข-22 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 3	137
ข-23 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 4	138
ข-24 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 5	138

สารบัญภาพ (ต่อ)

[illegible]

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
ข-52 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 33	152
ข-53 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 34	153
ข-54 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 35	153
ข-55 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 36	154
ข-56 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 37	154
ข-57 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 38	155
ข-58 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 39	155
ข-59 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปกหลัง	156
ง-1 ศาลาเอนกประสงค์วัดบูรพา สถานที่ทำคันเทียบพรรษาของชุมชน	188
ง-2 สถานที่สำหรับผู้มาเยี่ยมชมชุมชนร่วมทำคันเทียบพรรษา	188
ง-3 ผู้มาเยี่ยมชมชุมชนร่วมทำคันเทียบพรรษา	189
ง-4 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์และเครื่องมือที่เตรียมไว้สำหรับการทดลอง	190
ง-5 มุมทดลองใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเรียนรู้	190

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 มาตราที่ 2 ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนต้องเน้นที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักที่จะค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองโดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ให้ผู้เรียนรู้จักค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันโดยมีผู้ให้ความหมายไว้ เช่น วิเชียร (2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นคนคล่องแคล่วการเรียนรู้

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2554 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ในสังคมรอบ ๆ ตัวเราที่เป็นทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คลังปัญญาชุมชน (2556 : 53-54) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่นที่อยู่บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่ง หรือที่ที่มีสาระเนื้อหาเป็นข้อมูลความรู้หรือเรียกว่า องค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่รอบตัวของมนุษย์ เพื่อได้รับข้อมูลความรู้จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทั้ง หู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจแล้ว จะเกิดความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนนี้เปรียบเหมือนเชิงอรรถ อ้างอิงถึงความรู้ขององค์ความรู้ชุมชนซึ่งย่อมมีวันที่เปลี่ยนแปลงผันแปรไปไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใดก็ตาม โบราณวัตถุและสิ่งปลูกสร้างต่าง ๆ ในชุมชนย่อมมีวันผุพังลง คนเฒ่าคนแก่ ผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้าน ครูภูมิปัญญา ย่อมมีวันล้มหายตายจาก ประเพณีพิธีกรรมก็เริ่มมีการปรับประยุกต์เอาของใหม่เข้ามาผสมผสานทำให้สาระแก่นแท้เปลี่ยนไปจากเดิม เพราะฉะนั้นแล้วจึงไม่มีหลักประกันถึงความยั่งยืนยาวนานของแหล่งความรู้ชุมชนเหล่านี้ได้เลย

ชุมชนวัดบูรพาเป็นชุมชนเก่าแก่ดั้งเดิมที่มีการทำต้นเทียนพรรษาแบบติดพิมพ์เข้าร่วมประกวดในงานประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี มาอย่างต่อเนื่องยาวนานกว่า 30 ปี จากภูมิปัญญาพื้นบ้านได้รับการสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงในการทำเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ส่งเข้าประกวด ได้รับรางวัลชนะเลิศและรองชนะเลิศติดต่อกันมากมายหลายปีตลอดมา นับเป็นชุมชนที่มีความสำคัญทางด้านการอนุรักษ์เทียนพรรษาในลำดับต้น ๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี ในสภาพปัจจุบันองค์ความรู้เรื่องการทำต้นเทียนพรรษาแบบติดพิมพ์ของสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพาได้รับการถ่ายทอดบอกเล่าต่อผู้มาเยือนผ่านแหล่งการเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ ปราชญ์ชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากรและครูภูมิปัญญาพื้นบ้านเพียงไม่กี่คน นอกจากนี้ยังไม่มีเก็บบันทึกข้อมูลความรู้ให้อยู่ในรูปของ เอกสาร ตำรา หรือสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่น ทำให้องค์ความรู้ที่ทรงคุณค่ายิ่งเหล่านี้ขาดหลักประกันของความยั่งยืนยาวนาน สุ่มเสี่ยงต่อการสูญหายไปจากชุมชนเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับองค์ความรู้ในการทำต้นเทียนพรรษาแบบติดพิมพ์ของสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพานี้ไว้ให้ครบถ้วนถูกต้องและเป็นระบบ เพื่ออนุรักษ์องค์ความรู้เหล่านั้นไว้ให้คงอยู่คู่ชุมชนอย่างยั่งยืน

จากการสำรวจสภาพแหล่งการเรียนรู้ชุมชนซึ่งเป็นสถานที่จัดทำและเรียนรู้เกี่ยวกับการทำต้นเทียนพรรษาของชุมชน ผู้วิจัยพบว่า ภายในแหล่งการเรียนรู้ยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการเรียนรู้ที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่อพ่วง เครื่องเล่นมัลติมีเดีย ระบบสืบค้นข้อมูลผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สภาพการใช้สื่อสำหรับการเรียนรู้มีเพียงบอร์ดไม้อัดสำหรับติดวัสดุตัวอย่าง ส่วนรายละเอียดข้อมูลความรู้ใช้การเขียนลงบนแผ่นไม้อัดหรือใช้ข้อความจากที่พิมพ์ลงบนกระดาษมาตัดติด การให้รายละเอียดความรู้บรรยายผ่านหัวหน้าช่างเทียนผู้มีประสบการณ์ ภายหลังจากเทศกาลแห่เทียนพรรษาเสร็จสิ้น คณะช่างเทียนต่างแยกย้ายกันไปประกอบอาชีพของตนเอง สื่อที่ใช้สำหรับเรียนรู้ถูกทิ้งไว้ในสภาพที่ชำรุดไม่สามารถนำกลับมาใช้เรียนรู้ได้อีก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นว่าการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลความรู้ควรอยู่ในรูปแบบของสื่อที่มีความเหมาะสมกับสภาพการใช้เทคโนโลยีและเครื่องอำนวยความสะดวกของแหล่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงเลือกการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ให้เป็นสื่อสำหรับแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์มีคุณลักษณะที่มีความประหยัด สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ในเวลาที่ต้องการเรียนซ้ำหรือทบทวนได้หลาย ๆ ครั้ง มีความคงทนสามารถเก็บไว้ได้นาน มีภาพประกอบพร้อมคำบรรยายที่ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น สามารถให้รายละเอียดเนื้อหาสาระได้มากตามความต้องการของแต่ละขั้นตอนโดยไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาเหมือนสื่อวิทยุโทรทัศน์ เปิดอ่านได้โดยไม่ต้องใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือและอุปกรณ์เสริม เป็นต้น ซึ่งข้อดีดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น

สื่อสิ่งพิมพ์จึงน่าจะเป็นสื่อที่เหมาะสมสำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ที่ควรได้รับการพัฒนาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.2.2 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

1.2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

1.3 สมมุติฐานของการวิจัย

1.3.1 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนามีคุณภาพเหมาะสมในระดับดี สามารถใช้เรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ชุมชนได้

1.3.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ มีคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80

1.3.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 3.51

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1.1 ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ คะแนนการประเมินคุณภาพสื่อสิ่งพิมพ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ และ คะแนนความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

1.4.2 เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเนื้อหาในเรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 3 หัวเรื่องหลัก ได้แก่

1.4.2.1 ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี

ก) ความเชื่อถือในเรื่องเทียน

ข) ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.2.2 ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ก) ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ข) เอกลักษณ์วลิตายต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.4.2.3 การทำต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การพัฒนา หมายถึง กระบวนการสร้างที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นสื่อที่มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.5.2 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ประกอบด้วย

1.5.2.1 ไปสเตอร์

1.5.2.2 แผ่นพับ

1.5.2.3 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.5.3 แหล่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานที่ที่จัดขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนรู้ของชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี โดยรวบรวมและจัดแสดงสื่อการเรียนรู้สำหรับผู้สนใจทั่วไปให้สามารถเข้าศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้

1.5.4 ประสิทธิภาพของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี หมายถึง ความสามารถของบทเรียนในการสร้างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ถึงระดับเกณฑ์ที่คาดหวังไว้

1.5.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังจากที่อ่านเนื้อหาโดยใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ แล้วทำแบบทดสอบทันทีหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้าง

1.5.6 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ หมายถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลผู้เรียนหลังการเรียนรู้ด้วยชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ประชาชนในชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา ได้รับความรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถนำไปเป็นความรู้พื้นฐานในการจัดทำต้นเทียนติดพิมพ์ของชุมชน

1.6.2 ประชาชนทั่วไปที่มาร่วมชมชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานีสามารถศึกษาหาความรู้ เรื่อง การจัดทำต้นเทียนติดพิมพ์ของชุมชนจากชุดสื่อสิ่งพิมพ์ได้

1.6.3 องค์ความรู้ของชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพาในการทำต้นเทียนติดพิมพ์ ได้รับการรวบรวม บันทึก จัดเก็บอย่างเป็นระบบ เป็นมรดกความรู้ที่มีความยั่งยืนไม่สูญหาย

1.6.4 เป็นแนวทางในการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนในหัวข้อเรื่องอื่น ๆ เช่น โบราณสถานในชุมชน อาหารจากภูมิปัญญาชุมชน วัฒนธรรมการแต่งกาย เป็นต้น

1.6.5 เป็นแนวทางในการจัดทำสื่อการสอนสำหรับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน ในรูปแบบสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย สื่อเรียนรู้ออนไลน์ เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร บทความ แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1 แหล่งเรียนรู้ชุมชน
- 2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์
- 2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบ
- 2.4 แนวความคิดในการสร้างภาพประกอบ
- 2.5 การออกแบบหนังสือ
- 2.6 การออกแบบแผ่นพับ
- 2.7 การออกแบบโปสเตอร์
- 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แหล่งเรียนรู้ชุมชน

2.1.1 ความหมายของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 4 มาตรา 2 ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานแห่งชาติและเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เพื่อช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนมีชื่อเรียกที่แตกต่างกัน เช่น แหล่งทรัพยากรชุมชน แหล่งวิทยากรชุมชน แหล่งความรู้ในชุมชน แหล่งวิชาการชุมชน แม้การเรียกจะแตกต่างกัน แต่ความหมายโดยรวมก็คล้ายคลึงกัน ดังนั้นการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ ได้ให้ความหมายไว้เช่น

กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2554 : 12) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งการเรียนรู้เป็นสิ่งที่มิอยู่ในสังคมรอบ ๆ ตัวเราที่เป็นทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น

ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

คลังปัญญาชุมชน (2556 : 53) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่นที่อยู่ บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่ง หรือที่ ที่มีสาระเนื้อหาเป็นข้อมูลความรู้หรือเรียกว่า องค์ความรู้ที่ปรากฏอยู่รอบตัวของมนุษย์ เพื่อได้รับข้อมูลความรู้จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทั้ง หู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจแล้ว จะเกิดความรู้ ความเข้าใจ และรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

วิเชียร (2553) ได้ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศ วิทยาการ ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่น ๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

จากการให้ความหมายข้างต้นสรุปความหมายของแหล่งการเรียนรู้ได้ว่า หมายถึง แหล่งที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ อาจเป็นสถานที่ บุคคล หรือแหล่งสื่อต่าง ๆ ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นที่ทำให้เกิดประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

2.1.2 ประเภทของแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

คลังปัญญาชุมชน (2556 : 54) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ชุมชนตามลักษณะได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคล ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถด้านต่าง ๆ ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ ด้วยรูปแบบวิธีต่าง ๆ ที่ตนมีอยู่ ให้ผู้สนใจ หรือผู้ต้องการเรียนรู้ เช่น ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้อาวุโสที่มีประสบการณ์มามาก หรืออาจเป็นบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นทางการ มีบทบาทสถานะทางสังคม หรืออาจเป็นบุคคลที่เป็น โดยการทำงานอาชีพ หรือบุคคลที่เป็น โดยความสามารถเฉพาะตัวหรือบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นภูมิปัญญา

2. แหล่งเรียนรู้ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและให้ประโยชน์ต่อมนุษย์ เช่น ดิน น้ำ อากาศ พืช สัตว์ ดันไม้ แร่ธาตุ ทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจถูกจัดให้เป็น อุทยาน วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์ศึกษาธรรมชาติ เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทวัสดุและสถานที่ ได้แก่ อาคาร สิ่งก่อสร้าง วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งต่าง ๆ ที่ประชาชนสามารถศึกษาหาความรู้ให้ได้มาซึ่งคำตอบ หรือสิ่งที่ต้องการเห็น ได้ยิน สัมผัส เช่น ห้องสมุด ศาสนสถาน ศูนย์การเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ สถานประกอบการ ตลาด นิทรรศการ สถานที่ทางประวัติศาสตร์ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ต่าง ๆ

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อ ได้แก่ สิ่งที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ สารสนเทศให้ถึงกัน โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ แหล่งเรียนรู้ประเภทนี้ ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพสูง ทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ

5. แหล่งเรียนรู้ประเภทเทคนิค สิ่งประดิษฐ์คิดค้น ได้แก่ สิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าทางนวัตกรรม เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ที่ได้มีการประดิษฐ์คิดค้น หรือพัฒนาปรับปรุงขึ้นมา ให้มนุษย์ได้เรียนรู้ถึงความก้าวหน้า เกิดจินตนาการ แรงบันดาลใจ

6. แหล่งเรียนรู้ประเภทกิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติการด้านประเพณีวัฒนธรรม ตลอดจนการปฏิบัติการ ความเคลื่อนไหว เพื่อแก้ปัญหาและปรับปรุงพัฒนาสภาพต่าง ๆ ในท้องถิ่น การที่มนุษย์เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การรณรงค์ปี องค์กรอาสาสมัคร การส่งเสริมการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย การรณรงค์ความปลอดภัยของเด็กและสตรีในท้องถิ่น

ประเภทของแหล่งเรียนรู้แบ่งตามสาระลักษณะกายภาพและวัตถุประสงค์ แบ่งได้เป็น 5 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มบริการข้อมูล ได้แก่ ห้องสมุด อุทยานวิทยาศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์การเรียนรู้สถานประกอบการ
2. กลุ่มงานศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสรณ์สถาน อนุสาวรีย์ ศูนย์วัฒนธรรม หอศิลป์ ศาสนสถาน เป็นต้น
3. กลุ่มข้อมูลท้องถิ่น ได้แก่ ภูมิปัญญา ปราชญ์ชาวบ้าน สื่อพื้นบ้าน แหล่งท่องเที่ยว
4. กลุ่มสื่อ ได้แก่ วิทยุ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว โทรทัศน์ เคเบิลทีวี สื่ออิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)
5. กลุ่มสถานการ ได้แก่ ศูนย์กีฬา สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์สถานการ เป็นต้น

สกุล (2556) ได้แบ่งประเภทของแหล่งเรียนรู้ชุมชนไว้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. แหล่งเรียนรู้ประเภทบุคคลและองค์กรในชุมชน หมายถึง บุคคล คณะบุคคลหรือตัวแทนขององค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ในชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านที่สามารถถ่ายทอดความรู้ แนวคิด หลักการ และวิธีการปฏิบัติ ให้แก่นักเรียนได้เช่น ตัวแทนด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ตัวแทนรัฐบาลหรือหัวหน้าส่วนราชการ คณะกรรมการที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาองค์กรต่าง ๆ ผู้นำอาชีพพิเศษหรือผู้ทรงคุณวุฒิ ปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น พระภิกษุสงฆ์หรือผู้นำศาสนาต่าง ๆ ผู้นำชุมชน คณะบุคคลจากสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

2. แหล่งเรียนรู้ประเภททรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทรัพยากรหรือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรแร่ธาตุ ทรัพยากรสัตว์ เชื้อเพลิง อ่างเก็บน้ำ ฝายชลประทาน ลำคลอง อุทยานแห่งชาติ ศูนย์อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า เป็นต้น

3. แหล่งเรียนรู้ประเภทอาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้าง หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ วัด

พิพิธภัณฑ์ พระพุทธรูป โบสถ์ วิหาร ศูนย์ราชการ โรงพยาบาล สถาบันการศึกษา โรงงาน อุตสาหกรรม ตลาด อนุสาวรีย์ ศาลหลักเมือง เรือนจำ สถานีตำรวจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์พัฒนาวิชาการเกษตร โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

4. แหล่งเรียนรู้ประเภทสื่อวัฒนธรรมและเทคโนโลยี หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ที่เป็นสิ่งประดิษฐ์คิดค้นที่เป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เป็นวัฒนธรรม หรือเทคโนโลยี ที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ห้องสมุดประชาชน เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ระบบรถยนต์ต่าง ๆ เคมภัณฑ์ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ เทคโนโลยีสารสนเทศ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม คอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ วิทยุ โทรทัศน์ ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

5. แหล่งเรียนรู้ประเภทศิลปะ วัฒนธรรมและจารีตประเพณี หมายถึง แหล่งการเรียนรู้ทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นอยู่ ความเชื่อ วิถีชีวิตที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีต เช่น ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านดนตรีพื้นเมือง การแสดงพื้นบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมชุมชน พิธีทางศาสนา ประเพณีความเชื่อ พิธีกรรมต่าง ๆ ศิลปกรรม แกะสลัก เครื่องปั้นดินเผา ภาพวาด ภาพเขียน เป็นต้น

2.1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

แหล่งเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ในยุคความรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นใหม่ ๆ และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนี้ (คลังปัญญาชุมชน, 2556 : 52)

1. เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ ใ้มนุษย์เกิดโลกทัศน์ที่กว้างไกลกว่าเดิม ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความทะเยอทะยานของผู้ศึกษา จากการนำเสนอสาระความรู้ หรือภาพในอุดมคติ หรือเสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงาน หรือชิ้นงาน หรือเทคโนโลยี หรือบุคคลต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้

2. เป็นสื่อการเรียนรู้ การเรียนรู้สมัยใหม่ที่ให้ทั้งสาระ ความรู้ ก่อให้เกิดทักษะและช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้นมากยิ่งขึ้น

3. เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่าง ๆ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มนุษย์สามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา โดยไม่จำกัด เพศ วัย ระดับความรู้ความสามารถ

5. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้ จากแหล่งกำเนิดหรือแหล่งต้นตอของความรู้ เช่น จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ พันธุ์ไม้ พันธุ์สัตว์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ เป็นต้น

6. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสบการณ์ตรง หรือลงมือปฏิบัติได้จริง เช่น การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ การซ่อมแซมเครื่องยนต์ เป็นต้น ช่วยกระตุ้นให้เกิดความสนใจ ความใฝ่รู้

7. เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดความรู้ เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังไม่มีการให้เห็น เช่น การดูภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือสื่ออื่น ๆ ในเรื่องการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมาใหม่

8. เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี ระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้เข้าศึกษาในการทำกิจกรรมร่วมกัน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เกิดความตระหนัก และเห็นคุณค่าของแหล่งเรียนรู้

9. เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ เกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน

10. เป็นการประหยัดเงินของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

2.2.1 ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งที่เก่าแก่ที่สุดในด้านการถ่ายทอดความรู้ ข่าวสารและความคิดเป็นสื่อที่มีรูปลักษณ์ที่หลากหลายหาได้ง่าย มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจ แปลกใหม่แตกต่างกันผู้อ่านสามารถอ่านได้ตามอัตราความสามารถของแต่ละคน ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความคิดที่แปลกใหม่ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ดังนี้

พระราชบัญญัติการพิมพ์ พุทธศักราช 2484 ได้ให้คำนิยามคำว่า พิมพ์ และสิ่งพิมพ์ ไว้ดังนี้ พิมพ์ หมายถึง ทำให้เป็นตัวหนังสือหรือรูปรอยใด ๆ โดยการกดหรือการใช้พิมพ์หิน เครื่องกลวิธีเคมี หรือวิธีอื่นใด อันอาจทำให้เกิดเป็นสิ่งพิมพ์ขึ้นหลายสำเนา สิ่งพิมพ์ หมายถึง สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัสดุใด ๆ ที่พิมพ์ขึ้นรวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียงหรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกัน

สื่อสิ่งพิมพ์ ตามความหมายในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2545 หมายถึง สมุด แผ่นกระดาษ หรือวัสดุใด ๆ ที่พิมพ์ขึ้น รวมตลอดทั้งบทเพลง แผนที่ แผนภาพ ภาพวาด ภาพระบายสี ใบประกาศ แผ่นเสียง หรือสิ่งอื่นใดอันมีลักษณะเช่นเดียวกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542 ให้ความหมายของคำว่า พิมพ์ หมายถึง การใช้เครื่องจักรกลตัวหนังสือหรือภาพ เป็นต้น ให้ติดบนวัตถุ เช่น แผ่นกระดาษ ผ้า

สุรสิทธิ์ (2542 : 4) ได้ให้ความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์ว่า สื่อสิ่งพิมพ์ ตามความหมายสามัญ เข้าใจกัน ได้แก่ สื่อที่ใช้ติดต่อสื่อสารทำความเข้าใจกันโดยภาษาเขียน โดยใช้วัสดุกระดาษพิมพ์

ออกมาพร้อมกัน เพื่อแจกจ่ายให้กับผู้อ่านได้ครวญละมด ๆ สื่อสิ่งพิมพ์นั้นอาจออกมาในรูปแบบต่าง ๆ กัน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ นิตยสาร วารสาร จุลสาร หนังสือพิมพ์ ใบปลิว แผ่นพับ หนังสือคู่มือ และโปสเตอร์ เป็นต้น

สุรตน์ (2539 : 6 อ้างถึงใน ชาติชาย, 2554 : 37) กล่าวว่า ความเข้าใจความหมายของสื่อสิ่งพิมพ์โดยทั่วไปอีกอย่างหนึ่ง เข้าใจเพียงว่าหนังสือพิมพ์และนิตยสารเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ในด้านการติดต่อสื่อสารกันระหว่างมนุษย์ เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ขณะที่ความจริง สื่อสิ่งพิมพ์ คือสื่อที่ใช้การพิมพ์เป็นหลัก จึงไม่ได้หมายถึงแต่หนังสือพิมพ์และนิตยสารเท่านั้น แต่มีความหมายรวมไปถึงสื่อสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

ประชิด (2539 : 14 อ้างถึงใน ชาติชาย, 2551 : 37) กล่าวถึง สื่อสิ่งพิมพ์ว่า คือวัสดุที่มีลักษณะเป็นแผ่นบางมีผิวหน้าเรียบ เช่นแผ่นกระดาษที่มีภาพมีสัญลักษณ์ ลวดลาย ตัวอักษรและข้อความ อาจจะมีสีสันทั้งที่เป็นสีเดียวหรือหลายสี เป็นแผ่นเดียวแต่พับติดอยู่กับวัสดุและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ นำหลาย ๆ แผ่นมาเย็บรวมกันเป็นรูปเล่มแบบราบ นำมาประกอบขึ้นเป็นรูปทรงแบบ 8 มิติ จากวัสดุประเภทเดียว หรือประกอบกับวัสดุชนิดอื่นทำขึ้นเป็นตัวผลิตภัณฑ์สำเร็จในลักษณะของ ถัง ซอง กล่อง กระจป๋อง ถาด ที่ใช้สำหรับการบรรจุสิ่งของ ในสภาพที่ปรากฏเป็นผลงานพิมพ์ที่สำเร็จรูปออกมา ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดก็ตาม

2.2.2 ความเป็นมาของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

วัสดุสิ่งพิมพ์ (Printed Material) นับได้ว่าเป็นประดิษฐกรรมของมนุษย์ที่มีวิวัฒนาการสืบทอดกันมาเป็นเวลานานกว่า 2,000 ปี จากหลักฐานทางการพิมพ์ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด ได้แก่ การพิมพ์หนังสือขลุ่ยด้วยเทคนิคแม่พิมพ์แกะไม้ ซึ่งมีลักษณะเป็นม้วน โดยช่างชาวจีนชื่อ “วางเซี่ยะ” ในปี ค.ศ. 868

จากรูปแบบงานพิมพ์ในยุคแรก ซึ่งมีลักษณะเป็นม้วนย่อมทำให้เกิดปัญหาในความไม่สะดวกต่อการค้นหาข้อความที่ต้องการ และเปลืองเนื้อที่ในการค้นหา ชาวจีนจึงได้จัดทำหนังสือเล่ม ในลักษณะการพับ (Fold Book) ด้วยการพับไปพับมาคล้ายสมุดข่อยของไทย ในปี ค.ศ. 950 ทำให้เกิดความสะดวกต่อการอ่านมากขึ้น ต่อมาได้ดัดแปลงรูปเล่มของหนังสือโดยใช้ด้ายเย็บที่สันของหนังสือเพื่อให้สะดวกต่อการเปิดอ่านมากขึ้น และเป็นต้นแบบหนังสือแบบเย็บเล่ม (Stitched Book) เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1116

ต่อมากิจการพิมพ์ได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางในทวีปยุโรป จากการพัฒนาตัวพิมพ์และเครื่องพิมพ์โดยกูเตนเบิร์ก เมื่อปี ค.ศ. 1440 การจัดรูปเล่มของหนังสือจะมีลักษณะเป็นเล่มขนาดใหญ่เนื่องจากตัวพิมพ์มีขนาดใหญ่ และยังไม่มีการตกแต่งหน้าหนังสือให้มีความสวยงาม เพราะมุ่งประโยชน์เพียงการเสนอเนื้อหาสาระเท่านั้น

ในปี ค.ศ. 1499 Aldus Manutius ช่างพิมพ์ชาวเวนิสได้ออกแบบตัวพิมพ์ให้มีขนาดเล็กลงจึงมีผลทำให้หนังสือมีขนาดเล็กลงใกล้เคียงกับหนังสือที่พิมพ์ในปัจจุบัน ทำให้การพิมพ์หนังสือได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น แต่ในการจัดหน้าหนังสือก็ยังมิได้เน้นความประณีตงดงามในทางศิลปะเพราะมุ่งแสดงข้อความเท่านั้น

จนในปี ค.ศ. 1888 William Morris นักเขียนและศิลปินชาวอังกฤษได้จัดตั้งสำนักพิมพ์เคลมสคอตต์ (Kelmscott Press) และมีการจัดทำหนังสือให้มีความงดงามแตกต่างจากสิ่งพิมพ์ในยุคก่อนโดยใช้แรงบันดาลใจจากศิลปะยุคกลาง และลวดลายพฤกษชาติมาใช้เป็นกรอบหน้าหนังสือ ตลอดจนการออกแบบตัวพิมพ์ที่งดงามขึ้นมาใหม่ 3 แบบ ได้แก่ แบบโกลเด้น (Golden) แบบทรอย (Troy) และแบบชัวเซอร์ (Chaucer) ซึ่งยังคงนิยมใช้กันมาถึงปัจจุบัน

นักออกแบบสิ่งพิมพ์ได้พัฒนารูปแบบของสิ่งพิมพ์จากการเริ่มต้นของมอริส โดยการผสมผสานศิลปะแบบยุโรปและศิลปะภาพพิมพ์แกะไม้ของญี่ปุ่นเข้าด้วยกันโดยเน้นลายเส้นที่อ่อนหวานและการตัดกันระหว่างรูปเรขาคณิตกับรูปธรรมชาติจนเกิดเป็นศิลปะของการออกแบบกลุ่มอาร์ตนูโว ในตอนปลายศตวรรษที่ 19 และก่อให้เกิดการตื่นตัวในการออกแบบตกแต่งสิ่งพิมพ์ได้แก่ หนังสือ ภาพโฆษณา สื่อบัตร แผ่นพับ ฯลฯ อย่างกว้างขวางตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

สมัยต้นศตวรรษที่ 20 โลกเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม การออกแบบสิ่งพิมพ์ได้นำแนวความคิดที่เป็นระบบการผลิตเชิงอุตสาหกรรมเข้ามาใช้งานออกแบบโดยเน้นประโยชน์ใช้สอยคำนึงถึงความก้าวหน้าทางวัสดุ เวลา และแรงงาน ผลจากการก่อตั้งสถาบันการออกแบบบาวเฮาส์ขึ้นในเยอรมัน เมื่อปี ค.ศ. 1919 ทำให้เกิดแนวทางในการสร้างแม่พิมพ์จากภาพถ่าย ซึ่งแต่เดิมใช้วิธีวาดภาพประกอบเท่านั้น มีการทำ “ตารางกริด” (Grid Scale) มาใช้เป็นหลักในการจัดวางหน้าการใช้ตัวอักษรวางชิดเสมอน้ำและเสมอลัง เป็นต้น

ในปัจจุบันได้มีการค้นพบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการสร้างสรรค์งานออกแบบสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการเรียงพิมพ์ตัวอักษร การจัดหน้าด้วยคอมพิวเตอร์ การออกแบบภาพประกอบ และการผสมภาพโดยใช้เครื่องโครมาคอม เป็นต้น ทำให้การออกแบบสิ่งพิมพ์ในปัจจุบันสามารถขยายขอบข่ายปฏิบัติงานได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.2.3 ประเภทของงานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

สิ่งพิมพ์หรืองานกราฟิกที่เราพบเห็นอยู่ในชีวิตประจำวันมีอยู่มากมายหลายประเภทและแตกต่างกันหลายขนาด ตั้งแต่ขนาดเล็กจิ๋ว เช่น แสตมป์ นามบัตร ฯลฯ จนกระทั่งถึงกระดาษเขียนจดหมาย หนังสือที่มีขนาดเล็ก-ใหญ่ โดย เอลิซาเบธ คับเบิลยู แอดเลอร์ ได้แบ่งประเภทของงานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ไว้ 4 ประเภทดังนี้

2.2.3.1 งานออกแบบสิ่งพิมพ์ชนิดกระดาษทางธุรกิจ (Business Papers) ได้แก่ ของจดหมาย กระดาษจดหมาย นามบัตรธุรกิจ ป้ายหรือฉลาก แบบฟอร์มและใบส่งสินค้า กระดาษบันทึกช่วยจำ และสมุดฉีก

ก) หัวกระดาษและซองจดหมาย (Letter Head and Envelope) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้เพื่อการสื่อสารทางธุรกิจโดยตรง นับเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทแรกที่จะทำให้ผู้ติดต่อสื่อสารเกิดความประทับใจในการทำงานร่วมกัน ส่วนประกอบหรือสาระสำคัญที่ปรากฏในหัวกระดาษจดหมายและซองประกอบด้วย ชื่อตัวแทนธุรกิจ สถานที่ที่สามารถติดต่อได้ทางไปรษณีย์ หมายเลขโทรศัพท์และโทรสาร รวมทั้งตราสัญลักษณ์ (Logo) ส่วนหน้าที่หลักของหัวกระดาษจดหมายและซอง ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงการสร้างสรรค์รูปแบบทั้งในแง่ของภาพลักษณ์ และการจัดวางส่วนประกอบทางการออกแบบให้คงไว้ซึ่งบุคลิกภาพของมืออาชีพทางธุรกิจนั้น ๆ กล่าวคือ หากหัวกระดาษและซองจดหมายที่กล่าวถึงเมื่อผู้รับสารก็สามารถจะสร้างความรู้สึกยินดีต่อผู้รับทำให้เกิดความรู้สึกอยากเก็บรักษาไว้เป็นเจ้าของดูสิ่งมีค่าที่ควรหวงแหน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนเลือกรูปแบบอาจเลือกใช้รูปแบบที่เป็นไปตามสมัยนิยมแต่ก็ไม่ล้ำสมัยในการนำไปใช้เพื่อการสื่อสารในอนาคต ซึ่งขนาดของหัวกระดาษจดหมายที่นิยมใช้กันทางธุรกิจคือ ขนาด A4 หรือ ขนาด 8.4x11.8 นิ้ว ส่วนซองจดหมายนิยมใช้ขนาด 4.2x9.2 นิ้ว

ข) นามบัตรทางธุรกิจ (Business Cards) เป็นสิ่งพิมพ์ขนาดเล็กที่มีความสำคัญต่อระบบธุรกิจเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะนามบัตรจะทำหน้าที่เปรียบเสมือนตัวแทนหน่วยงานแรกของระบบธุรกิจทุกประเภทที่ลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมายนึกคิดและจดจำได้ ขนาดและรูปแบบของนามบัตรทั่วไป ถึงแม้ว่านามบัตรเป็นเพียงเศษกระดาษเปื้อนสีไว้คุณค่าชิ้นเล็ก ๆ เท่านั้น แต่ทางกลับกันบางครั้งนามบัตรที่กล่าวถึงหากมีบันทึกสั้น ๆ พร้อมลายมือชื่อของเจ้าของธุรกิจ ที่เกี่ยวข้องกำกับไปด้วยจะทำให้เกิดคุณค่าของความน่าเชื่อถือทางธุรกิจที่กำลังดำเนินอยู่ให้ได้รับการตอบรับอย่างรวดเร็ว และเกิดความสุนทรีภาพ ประกอบกับสภาพธุรกิจที่เคร่งเครียด รูปแบบนามบัตรที่สวยงามและชวนมองจะสามารถช่วยผ่อนคลายอารมณ์ของผู้ติดต่อทางธุรกิจในเชิงลบให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามได้ สำหรับขนาดมาตรฐานของนามบัตรที่นิยมใช้จะมีเพียงขนาดเดียวคือ ขนาด 2x3.5 นิ้ว

ค) ป้ายหรือฉลาก (Labels) เป็นสิ่งพิมพ์ขนาดเล็กทางธุรกิจอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วยป้ายหรือฉลากและตราสัญลักษณ์ นิยมนำมาใช้ประกอบเข้าด้วยกันกับสถานที่ที่สามารถใช้ติดต่อและสื่อสารร่วมกันได้ทางระบบไปรษณีย์ ป้ายหรือฉลากโดยทั่วไปสามารถอำนวยความสะดวกโดยสามารถนำไปติดบนบรรจุภัณฑ์ขนาดต่าง ๆ นอกจากนี้ยังนิยมใช้ปิดทับบนกระดาษซองจดหมายขนาดต่าง ๆ ตามความประสงค์ของผู้ใช้ เช่น ซองขนาดธรรมดา ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ คือ ขนาด 4.2x9.2 นิ้ว และขนาด 10x14 นิ้ว

ง) แบบฟอร์มและใบส่งสินค้าทางธุรกิจ (Forms and Invoices) องค์การทางด้านธุรกิจทุกแห่งมีความจำเป็นต้องใช้แบบฟอร์มและใบส่งสินค้าชนิดต่าง ๆ สำหรับการดำเนินการทางธุรกิจในบางโอกาส แบบฟอร์มและใบส่งสินค้าเหล่านี้มีคุณลักษณะเช่นเดียวกันกับหัวกระดาษจดหมาย เพียงแต่แบบฟอร์มและใบส่งสินค้าทางธุรกิจจะมีการเพิ่มเติมเส้นช่องบรรทัดและบริเวณว่างสำหรับการบันทึก ถ้อยคำและรายละเอียดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ จำนวนสินค้า และราคาในการซื้อขาย ในขณะที่เดียวกันหากสถานธุรกิจใดเพิ่งเริ่มก่อตั้งใหม่ยังไม่ได้มีการเตรียมการเรื่องแบบฟอร์มและใบส่งสินค้ารายการสินค้าทางธุรกิจ ก็สามารถใช้หัวกระดาษจดหมายที่มีอยู่ทดแทนได้ตามกฎหมาย เพียงแต่การบันทึกข้อความที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายนั้น ๆ จะต้องมีความชัดเจนและอ่านง่าย สำหรับขนาดของแบบฟอร์มและใบส่งสินค้าโดยทั่วไปที่นิยมใช้กันคือ ขนาด 8.5x11 นิ้วและขนาด 5.2x8 นิ้ว

จ) กระดาษบันทึกช่วยจำ (Memo Sheets) กระดาษบันทึกช่วยจำโดยปกติมองคู่คล้ายกับกระดาษ หัวจดหมายทางธุรกิจ เพียงแต่กระดาษบันทึกช่วยจำขาดการระบุสถานที่ที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารทางไปรษณีย์ รวมทั้งหมายเลขรหัสโทรศัพท์และโทรสาร ตามความเข้าใจทางด้านการออกแบบกราฟิก บางครั้งเรียกกระดาษบันทึกช่วยจำว่า “หัวจดหมาย” (Banner Letterhead) ก็มี กระดาษบันทึกช่วยจำนอกจากจะใช้เพื่อการบันทึกข้อมูลสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจ บุคลากรและสาระสำคัญส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการธุรกิจโดยตรงแล้ว ยังสามารถใช้แทนปรายงาน ข้อเสนอสำหรับระเบียบวาระการประชุม และการสื่อสารเรื่องอื่น ๆ ตามปกติที่ไม่เป็นทางการได้อีกด้วย สำหรับขนาดกระดาษบันทึกช่วยจำตามปกตินิยมใช้ขนาด 8.5x11 นิ้ว

ฉ) สมุดฉีก (Notepads) เป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้กระดาษรวมเป็นเล่มมีความหนาพอประมาณ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายชนิด โดยปกติมีขนาด 5.5x8.5 นิ้ว หรือประมาณครึ่งหนึ่งของกระดาษมาตรฐานขนาด A4 ที่นิยมใช้เป็นมาตรฐานสำหรับกระดาษบันทึกช่วยจำ

2.2.3.2 งานออกแบบสิ่งพิมพ์เพื่อการส่งเสริมการขาย (Promotion Pieces) ได้แก่ ใบปลิว โปสเตอร์ ปฏิทินรูปแบบต่าง ๆ และไปรษณียบัตร

ก) สิ่งพิมพ์โฆษณา (Advertises) ขนาดและรูปแบบของสิ่งพิมพ์โฆษณา มีมากมายหลายประเภท แตกต่างกันตามความต้องการของลูกค้าและความเหมาะสมของสื่อที่ปรากฏ เช่น หนังสือแจ้งหมายเลขโทรศัพท์หน้าเหลือง หนังสือพิมพ์ และนิตยสาร ฯลฯ ขั้นตอนการออกแบบกราฟิกหรือสิ่งพิมพ์โฆษณาที่กล่าวถึงนี้ผู้เกี่ยวข้องทั้งสองส่วนคือ ผู้ว่าจ้างและผู้สร้างสรรค์จะต้องพิถีพิถันและให้ความเอาใจใส่เป็นกรณีพิเศษทั้งทางด้านรูปภาพ การใช้ภาษา และถ้อยคำที่จะต้องตรวจสอบให้เกิดความถูกต้องในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดที่มีความจำเป็นต้องใช้สำหรับการนำเสนอในขั้นตอนสุดท้ายของงานโฆษณา ก่อนที่

จะไปปรากฏในสื่อตามที่ลูกค้าระบุและจับจองไว้ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับวันและเวลาในการตีพิมพ์และการเผยแพร่ ซึ่งสิ่งพิมพ์โฆษณาโดยทั่วไปจะพบเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสารมากที่สุด ดังนั้นขนาดในการพิมพ์จึงจะต้องเป็นไปตามขนาดของหนังสือพิมพ์ และนิตยสาร หรือสิ่งพิมพ์นั้น ๆ

ข) ใบปลิว (Flyers) แผ่นปลิวหรือใบปลิวที่ใช้คนแจก ถือว่าเป็นโปสเตอร์ขนาดเล็ก ตามปกติจะมีขนาด 8.5x11 นิ้ว นิยมใช้กระดาษที่มีน้ำหนักขนาดเบาถึงปานกลาง พิมพ์เพียงด้านเดียวหรือด้านใดด้านหนึ่ง แม้แผ่นปลิวจะมีช่วงอายุการเผยแพร่ในระยะสั้น ๆ อีกทั้งราคาในการผลิตก็ไม่แพง แต่ก็มีขีดความสามารถในการเผยแพร่ค่อนข้างสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนการสร้างผลกระทบต่อลูกค้าทางด้านการเชิญชวน การหาสมาชิกใหม่ การบอกกล่าว หรือการแจ้งข่าวกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่จะจัดขึ้นเพื่อการส่งเสริมการขาย ซึ่งรูปลักษณะของแผ่นปลิวที่ปรากฏโดยทั่วไปนิยมใช้ตัวอักษรที่ง่ายต่อการอ่าน หลีกเลี่ยงการใช้ภาพประกอบในส่วนที่จะทำให้ราคาต้นทุนของการผลิตสูงขึ้น

ค) โปสเตอร์ (Posters) โปสเตอร์หรือใบแจ้งความสำหรับปิดหรือใบปิด ทุกวันนี้ได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศโดยมีความเป็นมาที่ยาวนานและมีรูปแบบด้านศิลปกรรมที่เป็นอิสระ ซึ่งมีการพัฒนาไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป สำหรับขนาดของโปสเตอร์มีหลายขนาดตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของลูกค้า หรือกลุ่มเป้าหมาย แต่ขนาดที่ถูกกำหนดเพื่อความเหมาะสมในการใช้งาน ขึ้นอยู่กับขนาดของกระดาษมาตรฐาน เช่น 8.5x11 นิ้ว และขนาดกระดาษในชุด B ที่มีขนาดตั้งแต่ 39.37x55.67 นิ้ว ถึง 9.64x13.90 นิ้ว

ง) ปฏิทิน (Calendars) หากเปรียบเทียบการใช้งานระหว่างโปสเตอร์และปฏิทิน ก็จะพบว่าแผ่นหรือชุดปฏิทินมีอายุการใช้งานยาวนานกว่าโปสเตอร์และงานโฆษณา ทั้งนี้เพราะแผ่นโปสเตอร์ถูกใช้งานเฉพาะกิจเพื่อกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง สำหรับงานโฆษณาก็เช่นเดียวกันจะถูกนำไปใช้ในงานเพียงช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเฉพาะ หรือเพียงฤดูกาลหนึ่ง ๆ เมื่อผลิตกันขึ้น ๆ ออกสู่ตลาดเท่านั้นเอง ทั้งสองสื่อที่กล่าวถึงนี้หากจะถูกนำไปใช้ในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานและต่อเนื่องกว่านั้นก็มักจะถูกเปลี่ยนแปลงรูปลักษณะและถ้อยคำให้มีความแตกต่างออกไปจากเดิม

จ) ไปรษณียบัตร (Postcards) เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีศักยภาพสูงมาก หากรู้จักนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการส่งเสริมการขาย ทั้งนี้เพราะไปรษณีย์สามารถบรรจุสื่อทั้งในส่วนของภาพและถ้อยคำได้ในเวลาเดียวกัน อีกทั้งยังสะดวกในการจัดส่งไปถึงมือกลุ่มเป้าหมายได้โดยตรงในระบบไปรษณีย์ ซึ่งเป็นการประหยัดกว่าการจัดส่งโดยทางจดหมาย และขนาดของไปรษณียบัตรโดยทั่วไปมีขนาดมาตรฐานคือ 4x6 นิ้ว

ฉ) สิ่งพิมพ์โฆษณาในโอกาสพิเศษ (Ad Specialties) เป็นสิ่งพิมพ์ที่โดยทั่วไปมีรูปแบบหรือตัวสารจะปรากฏบนผิววัตถุที่เป็นผลิตภัณฑ์ชนิดสามมิติ เช่น ปากกา ดินสอ แท่งแม่เหล็ก ถ้วยแก้ว หมวก ลูกโป่ง รวมทั้งเสื้อยืด เป็นต้น จัดพิมพ์ขึ้นเป็นวาระพิเศษเพื่อการส่งเสริมการขายตัวผลิตภัณฑ์หลัก โครงการธุรกิจใหม่หรือองค์กรและสถาบัน สำหรับขนาดของสิ่งพิมพ์โฆษณาในโอกาสพิเศษขึ้นอยู่กับลักษณะ ขนาด และพื้นผิวของตัวผลิตภัณฑ์ที่ถูกจัดเป็นตัวแทนเสนอจึงไม่มีขนาดความเป็นมาตรฐานตายตัวแน่นอน

2.2.3.3 งานออกแบบสิ่งพิมพ์เพื่อการนำเสนอข้อมูล (Information Pieces) ได้แก่ หนังสือเล่มเล็ก จดหมายข่าว จดสาร หนังสือคู่มือ หนังสือแจ้งรายการสินค้า คู่มือบัตร และรายการอาหาร

ก) หนังสือเล่มเล็ก (Brochures) ทุก ๆ องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนล้วนต้องทำหนังสือเล่มเล็กเพื่อการนำเสนอ ชี้นำ หรือแสดงคำอธิบายและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมหรือภารกิจขององค์กรนั้น ๆ ว่า องค์กรของตนมีลักษณะและรูปแบบอย่างไร อะไรคือกิจกรรมหลักขององค์กร มีหน้าที่ให้บริการกลุ่มเป้าหมายด้านใดบ้าง หรือผลิตสินค้าประเภทใดสำหรับความต้องการของลูกค้า ซึ่งขนาดของหนังสือเล่มเล็กที่พบเห็นมีความแตกต่างกันหลายขนาด แต่ที่ได้รับความนิยมมากที่สุดก็คือ ขนาดมาตรฐาน 8.5x11 นิ้ว หรือ 14 นิ้ว ขนาดทั้งหมดที่กล่าวมาหากพับครึ่งหนึ่งจะสามารถบรรจุของจดหมายขนาดเบอร์ 10 ได้พอดี นอกจากนี้ยังมีคำว่า “แพมฟเลต” (Pamphlet) เป็นชื่อเรียกหนังสือเล่มเล็ก ๆ เช่นเดียวกันกับโบรชัวร์ด้วย

ข) จดหมายข่าว (News Letters) เป็นสิ่งพิมพ์ประเภทแจ้งข่าวสาร หรือข้อมูลไปยังกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะในแต่ละวิชาชีพและบุคคลทั่ว ๆ ไป เนื้อหาและเรื่องราวที่บรรจุในจดหมายข่าวประกอบด้วยเรื่องทั่ว ๆ ไป ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพขององค์กรซึ่งเป็นเจ้าของจดหมายข่าวนั้น ๆ รวมทั้งเรื่องราวของสุขภาพ การเงิน การคมนาคม และเทคโนโลยี สำหรับระยะเวลาในการตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่ของจดหมายข่าวมีระยะเวลาที่สม่ำเสมอและแน่นอน เช่น รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ และรายเดือน แต่ส่วนใหญ่เท่าที่พบเห็นนิยมจัดระยะเวลาสำหรับการเผยแพร่เป็นรายเดือน เพราะเป็นความสะดวกทั้งทางด้านการรวบรวมข้อมูล การผลิตต้นฉบับ และการจัดการ สำหรับขนาดของซองจดหมายข่าวโดยทั่วไป นิยมใช้ขนาด 8.5x11 นิ้ว ทั้งนี้เพราะสามารถบรรจุของขนาด C4 ได้ หรือใช้ด้านหลังของปกหลังจดหมายข่าวปิดแสดงมป้จำหน่ายถึงผู้รับได้โดยไม่ต้องบรรจุของ

ค) หนังสือเล่มเล็ก (Booklets) หรือเรียกว่า “บุ๊กเล็ต” เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีหน้าที่แสดงข้อมูลรายละเอียดยุ่งยากซับซ้อนที่เกี่ยวข้องกับองค์กร ตัวสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ต่อผู้อ่านให้เกิดความเข้าใจได้ดีกว่าโบรชัวร์ทั้งในส่วนของการประกอบ และรายละเอียดอื่น ๆ สำหรับขนาดของบุ๊กเล็ตโดยทั่ว ๆ ไปจะมีขนาดเล็กกว่า A4 คือ ขนาด 7.8x8.3 นิ้ว และ 5.5x8.8 นิ้ว

ง) ไคเรคโทรีส์ (Directories) หรือตรงกับภาษาไทยว่า “หนังสือสำหรับการแนะนำ” เป็นหนังสือเล่มขนาดเล็กเช่นเดียวกันกับบุ๊กเคล็ต ทำหน้าที่รวบรวมลำดับรายชื่อของเรื่องต่าง ๆ ไว้เป็นชุดเดียวกัน เช่น ชื่อบุคคล และรายละเอียดข้อมูลอื่น ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มคน ฯลฯ

จ) หนังสือคู่มือ (Manuals) หรือสมุดคู่มือตรงกับคำว่า “แฮนด์บุ๊กส์” (Handbooks) เนื้อหาโดยทั่วไปของหนังสือคู่มือที่กล่าวถึงนี้เราสามารถพบเห็นได้ทั้งในส่วนหน่วยงานของรัฐที่มีไว้บริการประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและงานสาธารณประโยชน์ ฯลฯ สารสำคัญของเนื้อหาไว้เพื่อกำหนดให้ประชาชนผู้รับบริการ ปฏิบัติตามข้อแนะนำต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในคู่มือในการขอรับบริการ เพื่อประโยชน์ร่วมกันและประหยัดเวลา ขนาดหนังสือคู่มือโดยทั่ว ๆ ไป นิยมใช้ขนาดมาตรฐานของกระดาษ A4 ส่วนความหนาขึ้นอยู่กับเนื้อหาของหน่วยงานหรือผลิตภัณฑ์นั้น ๆ หากเป็นหน่วยงานซึ่งให้บริการต่อประชาชนหรือเป็นตัวผลิตภัณฑ์ชนิดต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อนในเชิงระบบ และการนำไปใช้มักจะเย็บเล่ม แต่ก็มีผลิตภัณฑ์หรือสินค้าบางชนิดนำเสนอคู่มือการใช้ผลิตภัณฑ์เป็นแผ่นปลิวก็มี ซึ่งผู้ใช้งานจำเป็นต้องรับผิดชอบในการจัดหาเพิ่มหรือรวมเล่มให้เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกต่อการใช้งานด้วยตนเอง

ฉ) หนังสือแจ้งรายการสินค้า (Catalogs) หรือที่รู้จักกันดีก็คือคำว่า “แค็ตตาล็อก” เพราะเป็นสิ่งพิมพ์ที่แสดงรายการสินค้าที่มีสีสันสวยงาม และมีจำนวนหรือชนิดให้เลือกมากมายตามหมวดหมู่ที่ตนเองต้องการ รูปแบบและขนาดของแค็ตตาล็อกสินค้าในปัจจุบันได้รับการพัฒนารูปแบบและการผลิตไปไกล ทั้งนี้เพราะมีการแข่งขันกันทางการผลิต การขาย รวมทั้งการสร้างภาพลักษณ์ตัวผลิตภัณฑ์ให้โดดเด่นเหนือคู่แข่ง ดังนั้นขนาดของแค็ตตาล็อกที่กล่าวถึงนี้จึงมีมากมายหลายขนาดตั้งแต่ 8.5x11 นิ้ว, 5.4x8.4 นิ้ว และ 5.5x7.4 นิ้ว

ช) บทความ (Articles) บทความทั่วไปที่ปรากฏในหน้าหนังสือ นิตยสาร จดหมายข่าว หรือสื่อชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผ่านกระบวนการทางการพิมพ์ไปสู่กลุ่มผู้รับสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันบทความที่กล่าวถึงนี้ได้เข้าไปมีบทบาทในการขยายความรู้ความเข้าใจต่อผู้รับสารเป็นอย่างสูง ยิ่งบทความใดที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าที่ต้องเปิดโครงการแนะนำตัวต่อตลาดก็จะต้องมีบทความลงตีพิมพ์ประกอบ เพื่อเป็นการส่งเสริมความเข้าใจและให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้อ่านเพิ่มเติมทั้งในรูปของบุคคลที่เป็นประจักษ์พยานในการใช้ผลิตภัณฑ์ สถิติข้อมูลการวิจัยเบื้องต้น และความจำเป็นในการผลิตสินค้านั้น ๆ สำหรับผู้บริโภค ขนาดของบทความขึ้นอยู่กับพื้นที่ที่จะใช้สื่อ หากเป็นหนังสือพิมพ์นิยมใช้เต็มหน้าหรือเพียงครึ่งเดียวของหน้าหนังสือพิมพ์ ส่วนนิตยสารก็เช่นเดียวกัน แต่หากต้องการประหยัดต้นทุนก็อาจใช้พื้นที่ไม่มากนัก เช่น กำหนดเพียงขนาดความกว้างยาวของขนาดคอลัมน์ก็สามารถทำได้

ข) **สตูดิโอ (Programs)** หากเปรียบเทียบอายุการใช้งานของสตูดิโอกับสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ พบว่า สตูดิโอมีช่วงระยะเวลาในการใช้งานที่มีระยะเวลาด้านเช่นเดียวกัน อีกทั้งวัตถุประสงค์ของสตูดิโอก็มีปรากฏอยู่เพียงด้านเดียว คือ การแจ้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายการ โปรแกรมหรือการแสดงที่จะจัดให้มีขึ้นในวันและช่วงระยะเวลาที่กำหนดขึ้นในสตูดิโอนั้น ๆ ดังนั้นเพื่อสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นกับสตูดิโอที่ผลิตขึ้นในแต่ละครั้งคราวให้เกิดความสวยงาม และความเหมาะสมกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น จึงควรมีข้อพิจารณาเพิ่มเติมประกอบด้วย เช่น ความเหมาะสมของโอกาส การเพิ่มเติมอารมณ์ขัน ความสนุกสนาน ความมีเกียรติยศ และความอบอุ่นให้ปรากฏเป็นรูปแบบอยู่ในสตูดิโอนั้น ๆ ในส่วนของความคิดสร้างสรรค์ รูปแบบของสตูดิโอควรจะสะท้อนลักษณะเฉพาะหรือธรรมชาติของรายการและโปรแกรมที่จัดขึ้นให้ปรากฏโดยอาศัยรูปแบบทางการออกแบบกราฟิก อันมีผลสืบเนื่องมาจากพลังจินตนาการของนักออกแบบอันจะส่งผลให้รูปแบบของสตูดิโอที่ผลิตขึ้นได้มีโอกาสขยายช่วงระยะเวลาแห่งความทรงจำที่ดี ของผู้รับ แม้ว่าโปรแกรมและรายการต่าง ๆ ได้จบสิ้นไปแล้ว ซึ่งขนาดของสตูดิโอโดยทั่วไปนิยมใช้ขนาด 8.4x11.5 นิ้ว

ฅ) **รายการอาหาร (Menu)** รายการอาหารหรือเมนู เป็นสิ่งพิมพ์ที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับสตูดิโอ นั่นคือมีหน้าที่โดยตรงเพียงอย่างเดียว คือจัดทำขึ้นเพื่อให้บริการทางด้านอาหาร แต่คำถามที่จะตามมาก็คือ หากท่านเป็นนักออกแบบสิ่งพิมพ์ท่านจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้รายการอาหารที่ท่านออกแบบมีความสำคัญในการให้บริการต่อลูกค้า ดังนั้นในการออกแบบเมนูที่ควรคำนึงถึงดังต่อไปนี้คือ เมนูที่ดีจะต้องสะท้อนภาพลักษณ์ความรู้สึกในเชิงบวก กลมกลืนกับรายละเอียดของห้องอาหาร สร้างเสริมรสนิยมที่ดีต่อลูกค้า และจะต้องเหมาะสมมือในการเปิดและง่ายต่อการอ่าน สำหรับขนาดของเมนู โดยทั่วไปมีอยู่ 3 ขนาดคือ ขนาด 9.5x12.5 นิ้ว, 8.4x11.5 นิ้ว และ 5.4x8.4 นิ้ว

2.2.4 ความสำคัญและบทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการพัฒนาการศึกษา

ความสำคัญของภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์นั้นได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงเอาไว้ ดังเช่น พิระ (2540 : 234-236 อ้างถึงใน ชาดิชาย, 2551 : 37) สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. บทบาทในด้านธุรกิจ หน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจให้บังเกิดผลดีที่สุด จึงได้ริเริ่มให้มีสิ่งพิมพ์ในรูปแบบต่าง ๆ ภายในและภายนอกบริษัทมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในด้านการประชาสัมพันธ์ภายในหรือการสื่อสารภายในองค์กรให้ได้ผลดี และเพื่อประโยชน์ในการสร้างศรัทธาและความเชื่อถือในหมู่ลูกค้าหรือสาธารณชนให้เกิดขึ้น

2. บทบาทในการศึกษา สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทในกิจการของการให้การศึกษาทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน สื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้มากที่สุดในระบบโรงเรียนได้แก่ ตำราเรียน

หนังสืออ่านประกอบการเรียนและหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ ปัจจุบันนี้หลายโรงเรียนได้หันมาใช้หนังสือพิมพ์รายวันและนิตยสารต่าง ๆ มาประกอบการเรียนวิชาต่าง ๆ ปรากฏว่าได้ผลดีในแง่ความสนใจของเด็กนักเรียนและเป็นเรื่องที่น่าสนใจได้ในชีวิตประจำวัน

3. บทบาทในการรณรงค์ในโครงการเพื่อการพัฒนาต่าง ๆ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภท วารสาร จุลสารโปสเตอร์ เอกสารแผ่นพับ ใบปลิว ฯลฯ ได้ถูกนำมาใช้เพื่อการรณรงค์ในโครงการต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนมากมาย เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตร โครงการพัฒนาชุมชน เป็นต้น

4. บทบาทในด้านการบริหารงาน ความสำเร็จของการบริหารงานขึ้นอยู่กับการใช้สื่อสาร เครื่องมือในการสื่อสารที่สำคัญประการหนึ่งที่มีบทบาททุกองค์การ ก็คือ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความไว้วางใจและร่วมมือซึ่งกันและกันของสมาชิก ในองค์กร

สุรสิทธิ์ (2542 : 63) กล่าวว่า การพัฒนาการศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้สื่อการเรียนการสอนได้ใช้สื่อสิ่งพิมพ์หรือหนังสือเรียนเป็นสื่อหลักที่มีราคาถูก สะดวกต่อการเข้าถึงแม้ว่าจะใช้สื่อเสริมประกอบการสอนอื่น ๆ เช่น เทปเพลง สไลด์ วิดิทัศน์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์หรือระบบมัลติมีเดียก็ตาม สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาททั้งต่อการศึกษาในระบบและนอกระบบ โรงเรียนดังนั้น บทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์เป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาการศึกษา เพราะต่างต้องใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักในการเรียนการสอนและได้สรุปเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางมากขึ้น
2. ปลุกฝังนิสัยรักการอ่าน
3. ช่วยให้ผู้อ่านมีความคิดวิจารณ์เนื้อหาและเรื่องราวต่าง ๆ
4. ทำให้ทราบความเคลื่อนไหว คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ
5. ให้ความรู้โดยตรงเกี่ยวกับชุมชน ในประเทศและในโลก
6. มีการวิจารณ์ข่าวเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความคิดเห็นต่าง ๆ
7. ประพจน์ตักเตือนต้องตามนโยบายและหน้าที่พลเมือง
8. ทราบเรื่องราวความสำเร็จ ความพ่ายแพ้ของบุคคลนอกตำราเรียน
9. เป็นเครื่องนำทางในการดำรงชีวิต
10. เป็นตัวอย่างในการประพฤติในศีลธรรม
11. ให้ความรู้เรื่องสุขศึกษา อนามัย
12. เก็บเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรืออ้างอิงได้
13. ให้ความรู้วัฒนธรรม ประเพณี อารยธรรม
14. ใช้วิเคราะห์เหตุการณ์
15. นำเป็นอุปกรณ์ในการเรียนการสอน

16. ให้ความรู้รอบตัว

17. ไม่กำหนดเวลา สถานที่ในการเรียนรู้

นลินี (2546 : 19) กล่าวว่า สื่อสิ่งพิมพ์เก็บรักษานานมีภาพ และตัวอักษรผ่านตาบ่อยครั้งทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น เกิดความประทับใจและรูปภาพประกอบยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เกิดความคิดและอารมณ์ ได้ใช้ความคิดจินตนาการ ได้ดียิ่งขึ้นสรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทหลาย ๆ ด้าน ในด้านการศึกษา นั้น สื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ทุกโอกาส ทุกสถานที่ที่มีคุณภาพที่สามารถเก็บไว้ได้นาน ราคาถูก มีภาพประกอบและตัวอักษรที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น ช่วยให้มีความคิดและจินตนาการ ผู้อ่านจึงประทับใจเนื้อหาเรื่องราว นั้น ๆ

2.2.5 ขั้นตอนของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์

ในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ถือเป็นกระบวนการสำคัญที่สุดในกระบวนการสร้างสรรค์สิ่งพิมพ์ให้ปรากฏต่อผู้รับสาร เพราะในขั้นตอนนี้จะรวมส่วนประกอบในการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหา ชนิดของภาพประกอบ แบบตัวอักษร ชนิดกระดาษและเทคนิคการพิมพ์ต่าง ๆ เข้ามาดำเนินการโดยไม่ให้ละเลยหรือละทิ้งส่วนใดให้หลุดหายไปจากแนวคิดที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์สามารถแบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอนดังนี้ (ปราโมทย์, 2540 : 174-79)

1. ขั้นศึกษาข้อมูลหรือขั้นตีโจทย์ (Identify) หมายถึง ขั้นพินิจพิจารณาเกี่ยวกับปัญหาของโจทย์ เพื่อให้เข้าใจถึงความต้องการของลูกค้าหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยกำหนดรายละเอียดปลีกย่อยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ลูกค้าหรือโจทย์กำหนด รวมทั้งข้อจำกัดและวิธีการในการสื่อสาร

2. ขั้นร่างแบบจิ๋วหรือขั้นระดมคำตอบ (Preliminary) หมายถึง ขั้นตอนในการแสวงหาคำตอบในหลาย ๆ แนวทางและหลาย ๆ วิธีการ เพื่อขยายแนวความคิดในการตอบปัญหานั้น ๆ ให้กว้างขึ้น วิธีการหาคำตอบในขั้นนี้ถือเป็นขั้นตอนแรกที่จะปรากฏ ออกมาเป็นรูปวาดคร่าว ๆ ขนาดเล็ก (Thumbnail) บางกลุ่มนิยมเรียกว่า “แบบสเก็ตช์ขนาดเล็ก” (Thumbnail Sketch) หรือบางกลุ่มเรียกว่า “เลย์เอาต์ขนาดเล็ก” (Thumbnail Layout)

3. ขั้นร่างแบบขยาย หรือขั้นจัดกลุ่มคำตอบ (Refinement) หมายถึง ขั้นตอนคัดเลือกคำตอบที่มีลักษณะใกล้เคียงกันเข้ากลุ่มเดียวกัน โดยคัดเลือกอันที่เด่นที่สุดในแต่ละกลุ่มมาออกแบบใหม่เพิ่มเติม เพื่อแสดงรายละเอียดเพิ่มขึ้น เช่น ขนาด การจัดวาง แบบตัวอักษรชนิดคร่าว ๆ และการใช้สี เรียกขั้นตอนการจัดกลุ่มคำตอบในขั้นนี้ว่า “สเก็ตช์ขยาย” (Rough Sketch) หรือ “เลย์เอาต์แบบขยาย” (Rough Layout) ก็ได้

4. ขั้นร่างแบบละเอียดหรือขั้นคำตอบที่สมบูรณ์ (Analyze) หมายถึง ขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินและตรวจสอบเกี่ยวกับรายละเอียดของรูปแบบทั้งหมด ในส่วนของรายละเอียดเกี่ยวกับตัวอักษร การจัดวางภาพประกอบ การใช้สี การเขียนตัด และการประกอบหน้า ฯลฯ โดยนักออกแบบกราฟิก จะต้องทำการออกแบบให้มีลักษณะใกล้เคียงความจริง เรียกว่า “คอมพิริเฮนสึฟ สเก็ตช์”

(Comprehensive Sketch) หรือ “คอมพรีเฮนซีฟ เลย์เอาท์” (Comprehensive Layout) เพื่อเลือกคำตอบที่ดีที่สุดจากชั้นจัดกลุ่มคำตอบโดยวิธีการเปรียบเทียบและตัดสินใจเพียงคำตอบเดียว

5. ขั้นตอนจัดทำต้นฉบับงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิก เรียกว่า ขั้นตอนตัดสินใจ (Decide) เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการออกแบบที่นักออกแบบและผู้เกี่ยวข้องตัดสินใจเลือกใช้ชิ้นงานใด ชิ้นงานหนึ่งที่ปรากฏอยู่ตรงหน้า ชิ้นงานที่ได้รับการคัดเลือกจะถูกนำไปสู่การจัดทำต้นฉบับทางการพิมพ์ (Artwork) ที่เปรียบเสมือนคำตอบที่ตรงกับโจทย์ในขั้นตอนแรก

6. ชิ้นงานพิมพ์สำเร็จ หรือขั้นการนำไปใช้ (Implement) เป็นขั้นตอนของการนำคำตอบซึ่งผ่านการพิจารณาและคัดเลือกแล้วอย่างพิถีพิถันว่าเป็นคำตอบที่ดีและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อนำออกเผยแพร่ด้วยสื่อชนิดต่าง ๆ เช่น โบปลิว โปสเตอร์ นิตยสาร ฯลฯ จะเห็นได้ว่าในงานออกแบบสิ่งพิมพ์หรือกราฟิกมีส่วนประกอบที่สำคัญได้แก่ ตัวอักษร ภาพประกอบ และเทคนิควิธีการสร้างสรรค์งานศิลปกรรมเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดทำต้นฉบับทางการพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วยการสร้างสรรค์ภาพชนิดต่าง ๆ เช่น ภาพลายเส้น ภาพฮาล์ฟโทน และภาพถ่ายสำเนา กลุ่มภาพเหล่านี้จะต้องคำนึงกระบวนการสร้างสรรค์ให้สัมพันธ์กับขนาดของงานกราฟิกหรือสิ่งพิมพ์ โดยผ่านกระบวนการย่อ การขยาย และการครอบภาพ เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ของผู้วิจัย สรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อที่ใช้ในการสื่อความหมายที่มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากในการให้ความรู้แก่มวลชนได้อย่างกว้างขวาง มีผลต่อการสื่อสาร การรับรู้ การเรียนรู้ การเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองในทุกที่ มีความประหยัดและไม่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีใด ๆ นอกจากตัวผู้เรียน ดังนั้น การเลือกประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้สามารถบูรณาการซึ่งกันและกันได้ทั้งด้านการเชิญชวน การเรียนรู้ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มาพัฒนาเป็นชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้จะสามารถทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียนอย่างสูงสุด

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบ

คอมพิวเตอร์กราฟิก หมายถึง การใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดการสร้าง ออกแบบกับงานกราฟิก ซึ่งปัจจุบันมีการใช้ภาพกราฟิกในงานทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่งานศิลปะ ด้านธุรกิจอุตสาหกรรม วงการบันเทิง งานโฆษณา งานสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นจึงเห็นว่าเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกมีบทบาทความสำคัญในชีวิตประจำวันมากขึ้นทุกที

เนื่องจากเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์กราฟิกช่วยให้สามารถออกแบบได้รวดเร็ว สะดวก และมีประสิทธิภาพมากขึ้นนั่นเอง

คอมพิวเตอร์กราฟิก เริ่มเป็นที่รู้จัก จากการนำโปรแกรม CAD ที่ช่วยในการออกแบบทางวิศวกรรมมาใช้งาน ซึ่งสามารถเขียนเป็นลายเส้น ลงสี แสง เงา เพื่อให้ดูคล้ายกับของจริงได้

ปัจจุบันมีการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ ที่ช่วยในการออกแบบสื่อต่าง ๆ มากขึ้น เช่น โปรแกรมวาดรูปในระบบ Windows ใช้โปรแกรม Corel Draw ส่วนในระบบ Macintosh ใช้โปรแกรม Freehand เป็นต้น (พงษ์ศักดิ์, 2544 : 96-98)

2.3.1 โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก 2 มิติ

ปัจจุบันมีโปรแกรมที่ใช้ในงานกราฟิก 2 มิติ ที่นิยมใช้กัน ทั้งในภาคธุรกิจ และการศึกษา ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้ (พงษ์ศักดิ์, 2544 : 114-121)

2.3.1.1 โปรแกรมการวาดเขียน (Paint and Draw Program)

2.3.1.2 โปรแกรมการออกแบบ (Design Program)

2.3.1.3 โปรแกรมแผนภูมิและกราฟ (Chart/Graph)

ซึ่งโปรแกรมทั้ง 3 ประเภท ที่นิยมใช้กันนั้น พอจะกล่าวโดยสังเขป ดังนี้

1. โปรแกรม Visio เป็นโปรแกรมเขียนแบบ จะมีลักษณะเป็น 2 มิติ เป็นภาพลายเส้น ซึ่งจะเหมือนกับการเขียนแบบบนโต๊ะเขียนแบบก็ว่าได้ ระบบฮาร์ดแวร์ที่สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมนี้นี้ได้ คือ เครื่องพีซีทั่วไป โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Windows 95/98 ขึ้นไป โปรแกรมนี้เหมาะกับงานกราฟิกในธุรกิจต่าง ๆ งานสร้างแผนผังแบบแปลน

2. โปรแกรม Freehand เป็นโปรแกรมออกแบบที่มีความสามารถที่หลายหลายระบบฮาร์ดแวร์ที่สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมนี้นี้ได้ คือ สามารถใช้ได้ทั้ง Macintosh ระดับ Power Macintosh ที่มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 16 MB ความจุของฮาร์ดดิสก์ 2 GB ขึ้นไป และเครื่องพีซี ระดับ Pentium MMX ขึ้นไป ที่มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 16 MB ความจุของฮาร์ดดิสก์ 2 GB ขึ้นไป โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Windows ทุกเวอร์ชัน โปรแกรมนี้เหมาะกับงานกราฟิกในธุรกิจต่าง ๆ งานสิ่งพิมพ์ โฆษณาต่าง ๆ เป็นต้น

3. โปรแกรม PageMaker เป็นโปรแกรมที่นิยมในการใช้ออกแบบหนังสือ หรือนิตยสารที่มีจำนวนหน้ามาก ๆ เพราะสามารถช่วยให้จัดตัวอักษรได้สะดวก และรวดเร็ว ประหยัด เวลา ซึ่งเป็นผลงานของบริษัท Aldus แต่ปัจจุบันเป็นบริษัท Adobe ซึ่งนิยมใช้ใน Macintosh แต่ต่อมาได้ถูกพัฒนาให้สามารถใช้ในระบบ Windows ของเครื่องพีซีได้ด้วย ระบบฮาร์ดแวร์ที่สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมนี้นี้ได้ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ความเร็ว CPU 512 MHz ขึ้นไป ที่มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 16 MB ความจุของฮาร์ดดิสก์ 100 MB ขึ้นไป จอภาพสีชนิด VGA โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows ลักษณะพิเศษของโปรแกรมนี้นี้ก็คือ Desktop Publishing หรือ DPT มีความสามารถในการจัดการข้อความและรูปภาพมาจัดวางได้หลายรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดบรรทัด ช่องไฟระหว่างตัวอักษร จัดย่อหน้า แบ่งคอลัมน์ตัวอักษร ฯลฯ ได้โดยอัตโนมัติ โปรแกรมนี้เหมาะกับงานกราฟิกในธุรกิจต่าง ๆ งานสิ่งพิมพ์ประเภทนิตยสาร หนังสือ เป็นต้น

4. โปรแกรม Adobe Photoshop เป็นโปรแกรมที่นิยมใช้ในการตกแต่งภาพมีความละเอียดสูง สามารถเปิดไฟล์ได้หลายรูปแบบ เช่น JPEG, TIFF, Targa, GIF เป็นต้น และต้องการระบบฮาร์ดแวร์ที่สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมนี้ได้ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ CPU Pentium ขึ้นไป ที่มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 32 MB ขึ้นไป ความจุของฮาร์ดดิสก์ 100 MB ขึ้นไป การ์ดแสดงผลจอภาพที่ 256 สี มี Sound Card โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows โปรแกรมนี้เหมาะกับงานที่ต้องการจัดการภาพตกแต่ง แก๊ซ หรืองานกราฟิกที่ต้องการความละเอียดสูง

5. โปรแกรม Adobe Illustrator เป็นโปรแกรมออกแบบที่เป็นที่นิยมอีกโปรแกรมหนึ่งที่มีความสามารถที่หลากหลาย มีเครื่องมือที่ช่วยให้ออกแบบได้ง่ายขึ้นและที่ระบบวินโดวส์ต้องการระบบฮาร์ดแวร์ที่สามารถรองรับการทำงานของโปรแกรมนี้ได้ คือ เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ CPU Pentium ขึ้นไป มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 32 MB เนื้อที่ว่างในฮาร์ดดิสก์ อย่างน้อย 50 MB การ์ด Video ที่สนับสนุนจอภาพความละเอียด 800x600 โดยใช้ระบบปฏิบัติการ Microsoft Windows ส่วนบนระบบ Macintosh ต้องการระบบปฏิบัติการ Apple System Software 7.5 ขึ้นไป ที่มีหน่วยความจำอย่างต่ำ 32 MB มีเนื้อที่ว่างในฮาร์ดดิสก์อย่างน้อย 50 MB จอภาพความละเอียด 800x600 ขึ้นไป ลักษณะพิเศษของโปรแกรมนี้อีกคือ สามารถจัดเก็บข้อมูลเป็นไฟล์ PDF, EPS ได้ เพิ่มภาพสีที่เป็น CMYK ในโปรแกรม Photoshop ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมจัดหน้าสิ่งพิมพ์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาอีกโปรแกรมหนึ่งซึ่งรวมเอาความสามารถในการจัดหน้าเอกสารสิ่งพิมพ์กับการจัดการกราฟิก ได้แก่ โปรแกรม Adobe InDesign ถูกพัฒนามาจากโปรแกรม Adobe PageMaker และได้เปิดตัวเป็นเป็นครั้งแรกในเวอร์ชัน 1.0 เมื่อปี 1999 เป็นครั้งแรก ซึ่งต่อมาถูกรวมไว้กับโปรแกรม Photoshop, Illustrator, และ Acrobat ใน Creative Suite ด้านความสามารถก็พัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นตามลำดับ เป็นโปรแกรมประยุกต์ที่ผลิตโดย Adobe Systems เป็นโปรแกรมสำหรับการออกแบบด้านสิ่งพิมพ์ ลักษณะเด่นของโปรแกรมนั้น คือ สามารถจัดหน้ากระดาษได้เป็นอย่างดี สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้อย่างหลากหลาย เช่น โปสเตอร์, ใบปลิว, โบรชัวร์ นิตยสาร หนังสือ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ซึ่งคล้าย ๆ กับการนำเอาโปรแกรม PageMaker มารวมกับโปรแกรม Illustrator นักออกแบบสิ่งพิมพ์ส่วนมากจะนิยมนำมาออกแบบต้นฉบับหนังสือ หรือแผ่นพับต่าง ๆ เสร็จแล้วจึง Export ไฟล์งานในรูปแบบ PDF ไฟล์เพื่อเป็นต้นฉบับส่งโรงพิมพ์ต่อไป

2.3.2 อุปกรณ์ต่อพ่วง

อุปกรณ์ต่อพ่วง หรือเชื่อมต่อในคอมพิวเตอร์ มีหลายตัวด้วยกัน ขึ้นอยู่กับการใช้งาน ดังนี้ (พงษ์ศักดิ์, 2544 : 143-148)

2.3.2.1 มอนิเตอร์หรือจอภาพคอมพิวเตอร์ เป็นอุปกรณ์ที่ใช้แสดงข้อมูลอีกชนิดหนึ่งที่สามารถแสดงรูปภาพ หรือตัวอักษรให้ผู้ใช้งานมองเห็นได้ ความละเอียดของจอภาพก็มีความสำคัญต่อการแสดงผล ซึ่งจอภาพแต่ละประเภทจะแตกต่างกันที่ความละเอียด ดังนี้

ก) จอภาพสีเดียว เป็นจอภาพที่สามารถแสดงตัวอักษร หรือภาพ แต่แสดงสีได้สีเดียว คือ สีดำ หรือเทา และตัวอักษรอาจเป็นสีเขียว หรือสีเหลือง

ข) จอภาพสี RGB เป็นจอภาพที่กำเนิดสัญญาณสีแดง เขียว น้ำเงิน นำมาผสมกัน จนกระทั่งได้สีสดใส เป็นจอภาพที่มีความละเอียดมากกว่าจอภาพสีเดียว

ค) จอภาพสี EGA เป็นจอภาพที่ประกอบด้วยแผงวงจรเชื่อมต่อ และจอภาพแบบนี้สามารถแสดงข้อมูลแบบตัวอักษรได้ 40x25 บรรทัด หรือ 80x25 บรรทัด แสดงกราฟิกได้ 16 สี ด้วยความละเอียด 640x350

ง) จอภาพสี VGA เป็นจอภาพที่มีความละเอียดสูงกว่าปกติ แสดงกราฟิกสีได้สองแบบ คือ ถ้าแสดงพร้อมกัน 16 สีใน 256 สี ด้วยความละเอียด 640x480 จุด หรือแสดง 256 สีด้วยความละเอียด 320x200 จุด ปัจจุบันถ้ามีความต้องการความละเอียดในการแสดงผลมาก ๆ อาจต้องใช้ความละเอียดประมาณ 1024x768 จุด หรือ 1280x1024 จุดก็ได้

จ) เครื่องพิมพ์หรือพรินเตอร์ หมายถึง อุปกรณ์ต่อพ่วงกับเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถแสดงผลที่ได้จากการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์มีหลายประเภทได้แก่ เครื่องพิมพ์แบบเรียงจุด (Dot Matrix Printer) เครื่องพิมพ์แบบจานเดซี่ (Daisy Wheel Printer) เครื่องพิมพ์แบบรายบรรทัด (Line Printer) เครื่องพิมพ์แบบฉีดหมึก (Inkjet Printer) เครื่องพิมพ์แบบใช้ความร้อน (Thermal Printer) เครื่องพิมพ์เลเซอร์ (Laser Printer) เครื่องอิมเมจเซตเตอร์ (Image Setter) และเครื่องพล็อตเตอร์ (Plotter)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบของ ผู้วิจัย สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กราฟิกในการออกแบบ มีความจำเป็นอย่างมากในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งประกอบไปด้วยซอฟต์แวร์ที่เป็นโปรแกรมช่วยในการออกแบบกราฟิกภาพประกอบ โปรแกรมตกแต่งภาพ โปรแกรมจัดหน้าสิ่งพิมพ์ ซึ่งแต่ละโปรแกรมล้วนต้องการระบบฮาร์ดแวร์ และอุปกรณ์ต่อพ่วงที่สามารถรองรับการทำงานให้สามารถใช้งานได้ อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ออกแบบได้อย่างรวดเร็ว มีความสวยงาม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 แนวความคิดในการสร้างภาพประกอบ

ภาพประกอบเป็นเครื่องมือหนึ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารหรือความคิดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การสร้างภาพประกอบต้องสื่อสารความคิดด้วยภาษาภาพให้ชัดเจนและ

ตรงตามแนวคิดหลัก (Concept) ของการสื่อสารหรือการโฆษณาตามที่กำหนดไว้ สกนซ์ (2546 : 165-167) ได้ให้แนวทางการใช้ภาพประกอบไว้ดังนี้

1. การใช้ภาพประกอบที่สามารถแสดงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ หมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถในทางศิลปะมาสร้างภาพประกอบ ทั้งนี้เพื่อกลุ่มเป้าหมายได้สัมผัสถึงความงาม ความประทับใจที่เกิดขึ้นตามมา และมีผลต่อการสร้างสื่อโฆษณาขึ้นนั้นมากที่สุด

2. การใช้ภาพที่คำนึงถึงผลกระทบการใช้ภาพประกอบสำหรับสินค้า หรือบริการ เพื่อโฆษณาประชาสัมพันธ์ ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม และวัฒนธรรมนั้น ๆ

ส่วนการนำเสนอภาพประกอบ (Illustrate Presentation) พงษ์ศักดิ์ (2544 : 156) ได้กล่าวไว้ ดังนี้ ภาพประกอบที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้งานการออกแบบขึ้นนั้นมีความสวยงามน่าสนใจ วิธีการนำเสนอภาพที่ดี ย่อมช่วยดึงดูดความสนใจได้มาก ทำให้เกิดความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ใช้เวลาในการสื่อความหมายน้อยลง การจะเลือกใช้การนำเสนอวิธีใดจึงควรคำนึงถึงความเหมาะสม ทั้งลักษณะของเนื้อหา และรูปแบบข้อมูล แนวทางการคิด เพื่อตัดสินใจในการนำเสนอที่ผู้ออกแบบ ควรจะพิจารณา

การพิจารณาคัดเลือกภาพประกอบนั้น ผดุง (2547 : 111-112) ได้เสนอแนวคิดไว้ดังนี้ ลักษณะการถ่ายทอดแบบอย่างของภาพ ซึ่งผู้สร้างสรรค์ควรคำนึงถึงองค์ประกอบเสริมอื่น ๆ ด้วย ดังนี้

1. การสร้างภาพจะต้องคำนึงถึงหลักศิลปะ ได้แก่การจัดองค์ประกอบที่ดี สี สันสวยงาม มีการเน้นจุดเด่นที่ต้องการนำเสนอ

2. ภาพจะต้องมีความชัดเจน โดยเฉพาะความชัดเจนในเนื้อหาที่นำเสนอ ความหมายของสาระในภาพต้องไม่คลุมเครือลักษณะรายละเอียดต่าง ๆ จะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาและมีพอเพียงเหมาะสมกับวัตถุประสงค์

3. ภาพที่สร้างสรรค์ขึ้นหรือภาพที่นำมาใช้ควรมีความสมจริงมีเหตุผลความเป็นไปได้ ไม่ขัดต่อความรู้สึกในการมอง ทั้งนี้ผู้ออกแบบจะต้องคำนึงถึงทั้งลักษณะลายเส้น และสี สันด้วย

4. ภาพที่ดีจะต้องมีความคมชัด ดูแล้วสบายตา มีความตัดกันในรูปร่างภายนอก และการใช้สีที่โดดเด่นชัดเจน เน้นจุดสนใจได้ดี

5. ภาพจะต้องมีรายละเอียดมากพอเพื่อการสื่อความหมายหรือเล่าเรื่องได้อย่างดี แต่ไม่ควรเป็นภาพที่สลับซับซ้อนเกินไปจนทำให้เข้าใจยาก ภาพที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน สื่อความหมายได้เร็ว ย่อมเป็นที่สนใจของคนทั่วไป

ภาพประกอบเป็นเครื่องมือหนึ่งในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารหรือความคิดไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น การสร้างภาพประกอบต้องสื่อสารความคิดด้วยภาษาภาพให้ชัดเจน และตรงตามแนวคิดหลัก (Concept) ของการสื่อสาร หรือการโฆษณาตามที่กำหนดไว้ สกนซ์ (2546 :

165-167) ยังได้เสนอแนวทางการใช้ภาพประกอบสื่อสิ่งพิมพ์ ที่ต้องคำนึงถึงเหตุผลต่าง ๆ สรุปได้ดังนี้

1. การใช้ภาพที่สามารถแสดงคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ หมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถในทางศิลปะมาสร้างภาพประทับใจ ก็เกิดตามมาและมีผลต่อการสร้างสื่อโฆษณาขึ้นนั้น ในที่สุด
2. การใช้ภาพที่คำนึงถึงผลกระทบการใช้ภาพประกอบสำหรับสินค้าหรือบริการเพื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ต้องคำนึงถึงสภาพสังคม และวัฒนธรรมนั้น
3. การใช้ภาพตลกขบขัน ต้องคำนึงถึงโอกาสและความเหมาะสม ไม่ควรใช้ในสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นทางการ เช่น เอกสาร รายงานการประชุม
4. การใช้ภาพเพื่อความรู้ ได้แก่ นำภาพประกอบมานำเสนอความรู้นั้นแทนอักษรได้ เช่น การจัดทำภาพการ์ตูน เพื่อรณรงค์การไม่สูบบุหรี่ อาจใช้ภาพประกอบในสัดส่วนที่มากกว่าเพื่อดึงดูดความสนใจและให้ความรู้ไปพร้อม ๆ กัน

การใช้ภาพเพื่อความรู้ได้เปรียบ ภาพประกอบเป็นสิ่งที่เรียกร้องความสนใจมากกว่าการใช้ตัวอักษรเพียงอย่างเดียว การใช้ภาพให้ได้เปรียบนั้น ต้องศึกษาจุดเด่นจุดด้อยของสิ่งนั้น ต้องนำไปสร้างสรรค์เป็นสื่อโฆษณาที่สามารถนำไปสื่อสารได้ด้วยการใช้ภาพที่ดึงดูดใจได้อย่างชัดเจน และเข้าใจได้ทันที (สกนธ์, 2546 : 165-167)

2.5 การออกแบบหนังสือ

วิวัฒนาการในการจัดรูปเล่มหนังสือนั้น อาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะของหนังสือ ตามความจำเป็นในแต่ละยุคแต่ละสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป โดยการพิมพ์หนังสือในสมัยแรก ๆ นิยมพิมพ์เป็นแผ่น ๆ และเป็นม้วน ดังตัวอย่าง การพิมพ์หนังสือขรรค์ของจีนซึ่งถือว่าเป็นการพิมพ์ครั้งแรกในลักษณะที่เป็นม้วน ต่อมาพบว่ารูปเล่มของหนังสือที่เป็นม้วนนั้นมีความยุ่งยากต่อการที่จะตรวจค้นเนื้อหาที่อยู่ในตอนกลาง ๆ ม้วน ผู้จัดพิมพ์ชาวจีนจึงได้คิดวิธีการพับกระดาษที่พิมพ์แล้วกลับไปกลับมา ซึ่งมีลักษณะคล้ายหีบเพลงชัก ที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับสมุดข่อยโบราณของไทย ทำให้การเปิดค้นคว้าตอนใดตอนหนึ่งกระทำได้ง่ายขึ้น

ในปี ค.ศ. 1116 ชาวจีนได้รู้จักการเย็บหนังสือด้วยเชือกทางด้านข้างของหนังสือ ซึ่งกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดรูปเล่มหนังสือ ต่อมาความเจริญด้านการพิมพ์ได้แพร่หลายไปสู่ทวีปยุโรปทำให้มีการพัฒนารูปแบบของการจัดรูปเล่มหนังสือ จนมีลักษณะรูปเล่มใกล้เคียงกับหนังสือในปัจจุบัน แต่ในด้านศิลปะการออกแบบจัดหน้าหนังสือนั้นยังไม่สู้จะพิถีพิถันมากนัก โดยขอให้มีเพียงตัวหนังสือก็ถือว่าเป็นหนังสือแล้ว จนในปี ค.ศ. 1888 William Morris ได้จัดตั้งสำนักพิมพ์ขึ้นในประเทศอังกฤษ โดยย้ำความสำคัญของการออกแบบรูปเล่มหนังสือในการจัดพิมพ์ว่า “เป็นศิลปะที่ต้องจัดทำด้วยความประณีต รอบคอบ” จึงทำให้ผู้จัดพิมพ์หนังสือต่าง ๆ หันมาให้ความสำคัญต่อ

การออกแบบและจัดทำหนังสือยิ่งขึ้น และทำให้ศิลปะการพิมพ์หนังสือพัฒนากว้างขวางมาจนถึงปัจจุบัน

2.5.1 ความหมายของการออกแบบหนังสือ

หนังสือเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกันตลอดเล่ม เชื่อมรวมเป็นรูปเล่มถาวร มีส่วนประกอบของรูปเล่มที่สมบูรณ์ ประกอบด้วย ปกหน้า ปกใน คำนำ สารบัญ เนื้อเรื่อง บรรณานุกรม เป็นต้น และการออกแบบเป็นการวางแผน หรือความตั้งใจว่าจะดำเนินการอย่างไร อย่างหนึ่งที่เป็นระบบและมีแบบแผนตามที่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้ ดังนั้นการออกแบบหนังสือ (Book Design) หมายถึง การกำหนดความคิดรวบยอด การวางแผน และกำหนดโครงสร้างทางกายภาพของหนังสือเล่ม โดยคำนึงถึงการจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ของหนังสือให้เป็นรูปร่าง และได้สัดส่วนของหนังสือที่ออกมาเป็นระเบียบ สวยงาม อ่านง่าย และมีความน่าสนใจ ตลอดจนมีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการจัดพิมพ์หนังสือนั้น ๆ ด้วย

นักออกแบบจะต้องหาวิธีชักชวนผู้อ่านให้ติดตามอ่านหนังสือเล่มนั้น ตั้งแต่ปกหน้าไปจนถึงปกหลังด้วยความสนใจ การจะดูว่าการออกแบบหนังสือประสบความสำเร็จหรือไม่ จะดูจากรูปเล่มของหนังสือนั้น ๆ ว่าน่าจับต้องหรือไม่ มีการจัดวางองค์ประกอบน่าอ่าน น่าสนใจเพียงใด ผลงานออกแบบนั้นจะต้องไม่ทำให้ผู้อ่านรู้สึกสับสน หรือเบื่อหน่าย ตรงกันข้ามนักออกแบบจะต้องใช้ความพยายามทุก ๆ ทางที่จะทำให้อ่านรู้สึกเพลิดเพลิน รู้สึกสนุกสนานในรูปเล่มทางกายภาพเบื้องต้น และเมื่อพลิกเข้าไปด้านในก็เกิดความรู้สึกอยากติดตามอ่านเนื้อเรื่องในหนังสือไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นเรื่องหนักหรือเรื่องเบา การออกแบบและจัดทำหนังสือที่ดีควรเป็นการทำให้อ่านสามารถติดตามอ่านเนื้อหาของหนังสือเล่มนั้นต่อไปได้อย่างสบายตา มีความเข้าใจเนื้อหาประโยคต่อประโยค ย่อหน้าต่อย่อหน้า เรื่องต่อเรื่อง สัมพันธ์กันไปตลอดทั้งเล่ม ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญอันเกิดจากการได้มีการออกแบบหนังสือไว้ได้นั่นเอง

2.5.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบและจัดทำหนังสือ

หนังสือในแต่ละประเภทจะสังเกตเห็นว่ามีรูปเล่มและลักษณะที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบและจัดทำรูปเล่มหนังสือให้มีลักษณะแตกต่างกันนั้นมีอยู่ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

2.5.2.1 ปัจจัยด้านความงาม (Beauty) และการรับรู้ (Perception) ของมนุษย์ โดยหลักการของการรับรู้ของมนุษย์ในแต่ละเพศ แต่ละวัย แต่ละระดับการศึกษา ย่อมมีการรับรู้ทางความงามแตกต่างกัน เช่น เด็กเล็ก ๆ จะชอบสีสดใสที่สดใส แต่พอโตเป็นผู้ใหญ่จะหันมาชอบสีที่คล้ำหม่นลง หรือเด็ก ๆ อาจชอบรูปภาพง่าย ๆ แบบการ์ตูน แต่ผู้ใหญ่จะชอบรูปภาพที่มีรายละเอียด เช่น ภาพถ่าย ดังนั้นผู้จัดทำหนังสือจึงจำเป็นต้องออกแบบหนังสือให้มีความเหมาะสมกับความสนใจของผู้อ่านหรือกลุ่มเป้าหมายของหนังสือเป็นสำคัญ

2.5.2.2 ปัจจัยด้านประโยชน์ใช้สอย (Function) หนังสือที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น หนังสือตำราวิชาการกับหนังสือพจนานุกรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์การใช้ต่างกันก็ย่อมมีผลต่อการออกแบบและจัดรูปแบบต่างกัน โดยหนังสือตำราผู้อ่านจำเป็นต้องอ่านตั้งแต่หน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายตามลำดับ การออกแบบตัวหนังสือหรือภาพประกอบจำเป็นต้องจัดทำให้มีลักษณะที่อ่านได้ง่าย แต่ในกรณีพจนานุกรมนั้นผู้อ่านไม่จำเป็นต้องอ่านทุกหน้า แต่จะมุ่งอ่านเฉพาะคำศัพท์ที่ต้องการศึกษาค้นคว้า จึงอาจใช้ตัวอักษรเล็ก ๆ เพื่อจะทำให้สามารถบรรจุคำจำนวนมาก ๆ ได้ นอกจากนี้ปัจจัยด้านประโยชน์ใช้สอยยังมีผลต่อการเลือกใช้วัสดุในการพิมพ์ด้วย เช่น หนังสือพิมพ์มีอายุในการอ่านสั้น ไม่จำเป็นต้องเก็บรักษาไว้นาน ๆ กระดาษที่ใช้จึงเป็นกระดาษชนิดราคาถูก เช่น กระดาษรีฟู สำหรับตำรา เป็นหนังสือที่ผู้อ่านย่อมเก็บรักษาเป็นเวลานาน กระดาษที่ใช้จึงควรใช้กระดาษชนิดดี เช่น กระดาษปอนด์ หรือกระดาษอาร์ต เป็นต้น

2.5.3 องค์ประกอบของการออกแบบหนังสือ

การออกแบบหนังสือก็มีหลักการเหมือนกับการออกแบบสิ่งพิมพ์อื่น ซึ่งหากว่าหนังสือมีส่วนประกอบที่แตกต่างกับจากสิ่งพิมพ์อื่นเพิ่มเติม ซึ่งส่วนประกอบของหนังสือที่สำคัญแต่ละส่วนมีดังนี้

2.5.3.1 ปกหน้า เป็นหน้าที่สำคัญที่สุดเช่นเดียวกับหน้าแรกของหนังสือพิมพ์และปกหน้าของนิตยสาร โดยปกหน้าจะต้องทำหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็นให้อยากจะหยิบขึ้นมาดูจากชั้นหนังสือ ในขณะที่เดียวกันปกหน้าของหนังสือก็ต้องทำหน้าที่สื่อสารให้เห็นถึงความคิดเบื้องหลัง รวมทั้งบุคลิกลักษณะของเนื้อเรื่องภายในหนังสือด้วย เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ทั้งสองส่วนนี้ นักออกแบบจะต้องทำการออกแบบส่วนต่าง ๆ ในปกหน้าของหนังสือ

ก) ชื่อหนังสือหรือชื่อเรื่อง เป็นองค์ประกอบในส่วนของตัวอักษรที่จะต้องได้รับการออกแบบให้ดูโดดเด่นกว่าตัวอักษรอื่น ๆ ขนาดของตัวอักษรที่ใช้เป็นชื่อหนังสือนี้มักจะมีความใหญ่เพื่อให้ผู้ที่เดินผ่านชั้นหนังสืออ่านเห็นได้ ส่วนรูปแบบของตัวอักษรนั้นจะต้องสะท้อนบุคลิกภาพของหนังสือว่าเนื้อเรื่องมีลักษณะเป็นประเภทใด เช่น หากเป็นนวนิยายรักหวานชื่นก็อาจจะใช้ตัวอักษรที่มีรูปแบบโค้งมนและมีการลากหางยาว ๆ เป็นต้น รูปแบบของตัวอักษรของชื่อหนังสือนี้อาจจะเลือกเอาจากแบบตัวอักษรที่มีใช้กันอยู่ทั่วไป หรืออาจจะมีการนำตัวอักษรเหล่านี้มาจัดเรียงในลักษณะที่พิเศษเป็นตราสัญลักษณ์ก็ได้ เนื่องจากส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีตัวอักษรมากมายหลายตัวนักทำให้ไม่ยากที่จะนำมาออกแบบให้มีความพิเศษกว่าที่จะใช้แบบตัวอักษรสำเร็จรูป ส่วนตำแหน่งของชื่อหนังสือนี้อาจจะอยู่ที่ใดในปกหน้าก็ได้ แต่ส่วนใหญ่แล้วนิยมวางไว้ในส่วนบนของหน้าเพราะเป็นตำแหน่งที่ผู้พบเห็นจะมองก่อนส่วนอื่น ๆ

ข) ชื่อผู้แต่งหรือชื่อผู้แปล เป็นองค์ประกอบในส่วนของตัวอักษรที่มีความสำคัญลงมาจากชื่อหนังสือ และในกรณีที่ผู้แต่งหรือผู้แปลเป็นนักเขียนหรือนักแปลที่มี

ชื่อเสียงและมีผู้ติดตามผลงานเป็นประจำก็ยิ่งมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้องค์ประกอบในส่วนนี้มีความเด่น อย่างไรก็ตามก็ต้องไม่เด่นไปกว่าชื่อหนังสือ ดังนั้นขนาดของตัวอักษรที่เป็นชื่อนี้จึงควรจะมิตขนาดเล็กกว่าตัวอักษรที่เป็นชื่อหนังสืออย่างน้อยครึ่งหนึ่ง เพื่อไม่ให้แย่งกันเด่น ส่วนรูปแบบนั้นมักจะนิยมทำกันเป็นสองลักษณะคือ ใช้ตัวอักษรสำเร็จรูปที่มีลักษณะเหมาะสมกับบุคลิกภาพของหนังสือมาเรียงเป็นชื่อ หรืออาจจะมีการใช้ลายเส้นหรือลายมือชื่อของผู้แต่งหรือผู้แปลมาขยายได้ตำแหน่งของชื่อมักจะวางไว้ที่ได้ชื่อหนังสือให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หากผู้แต่งหรือผู้แปลมีชื่อเสียงก็อาจจะวางไว้ที่เหนือชื่อหนังสือเพื่อให้ผู้พบเห็นได้เห็นในทันทีก็ได้ หากไม่วางประกอบกับชื่อหนังสือ ก็สามารถนำมาวางแยกออกมาในตอนล่างของหน้าปกหน้าเพื่อให้เหมือนเป็นข้อความทิ้งท้ายก็ได้

ค) ภาพประกอบปกหน้า เนื่องจากในปกหน้านั้นไม่มีส่วนที่เป็นข้อความอะไรที่จำเป็นนอกจากชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่ง จึงมีการนำเอาส่วนประกอบที่เป็นภาพเข้ามาใช้เพื่อทำให้เนื้อหาหน้ากระดาษน่าสนใจยิ่งขึ้น ภาพประกอบปกหน้านี้มีลักษณะที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็น และต้องสื่อสารความคิดเบื้องหลังรวมทั้งบุคลิกลักษณะของเนื้อเรื่องให้ผู้พบเห็นสามารถเข้าใจได้อย่างรวดเร็ว สำหรับหนังสือนวนิยายแล้วอาจจะใช้ภาพตัวละครหรือฉากใดฉากหนึ่งในหนังสือตามจินตนาการของผู้เขียนมาวาดหรือถ่ายภาพเพื่อใช้เป็นภาพประกอบ หากไม่ใช่ภาพที่เป็นรูปธรรมชาตก็สามารถเลือกใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ มาจัดองค์ประกอบเป็นภาพเป็นต้น

นอกจากภาพเหมือนจริงและสัญลักษณ์แล้ว ก็ยังมีการใช้ภาพนามธรรมต่าง ๆ คือ ภาพที่ดูแล้วไม่รู้ว่าป็นรูปของอะไร หากภาพนั้นสามารถให้ความรู้สึกที่บ่งบอกถึงบุคลิกภาพของหนังสือได้ การใช้ภาพนามธรรมก็มีข้อดีในแง่ที่จะส่งเสริมให้ผู้พบเห็นได้ใช้จินตนาการของตนเองมากกว่าภาพเหมือนจริงหรือสัญลักษณ์ ส่วนการนำเสนอภาพประกอบในปกหน้านั้น อาจจะทำได้ทั้งแบบที่เป็นภาพอยู่ในกรอบแยกส่วนกันกับชื่อเรื่องและชื่อผู้เขียน หรือเป็นภาพขยายตัดกเต็มหน้าปกแล้วเจาะชื่อเรื่องและชื่อผู้เขียนเจาะอยู่ในภาพก็ได้ แต่ถ้าหากภาพประกอบนั้นมีองค์ประกอบของภาพที่ดูสับสนหรือมีสีสันมากมายหลายสีในภาพ นักออกแบบก็ควรพิจารณาจัดภาพนั้นไว้ในกรอบแยกจากชื่อเรื่องและชื่อหนังสือ เพราะหากใช้แบบเจาะตัวอักษรในภาพก็อาจจะทำให้ยากแก่การอ่านได้ แม้ว่าหนังสือส่วนใหญ่เลือกที่จะมีภาพประกอบปกหน้า แต่อย่างไรก็ตามหนังสือบางเล่มอาจเลือกที่จะไม่ใช่ภาพประกอบก็ได้ โดยอาจจัดวางตัวอักษรของชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่งให้น่าสนใจรวมกับการใช้พื้นหลังที่เป็นสีหรือแถบสีสื่อบุคลิกภาพของหนังสือ

ง) ข้อความประกอบหน้าปกหน้า เป็นองค์ประกอบที่เป็นตัวอักษร ซึ่งอาจมีในหนังสือบางเล่ม เพื่อให้รายละเอียดที่สำคัญเพิ่มเติม เช่น เป็นหนังสือในชุดที่มีหลายเล่ม หรือเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัล เป็นต้น ข้อความเหล่านี้ควรได้รับการออกแบบให้มีความสำคัญรองจาก

ชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่งหรือผู้แปลทั้งในด้านขนาด และรูปแบบ ส่วนตำแหน่งก็มักจะอยู่เหนือชื่อหนังสือ เช่น ที่มุมขวาบน เป็นต้น

จ) ตราสัญลักษณ์ของสำนักพิมพ์ เป็นองค์ประกอบซึ่งอาจจะอยู่ที่ปกหน้าหรือในส่วนอื่น ๆ เช่น สันหนังสือ โดยมักไม่ให้มีขนาดใหญ่มากนัก และวางอยู่ในตำแหน่งที่แยกออกจากองค์ประกอบอื่น ๆ อย่างชัดเจน

2.5.3.2 ใบหุ้มปก หนังสือบางเล่มอาจมีใบหุ้มปก การออกแบบใบหุ้มปกให้ใช้หลักการเดียวกันกับการออกแบบปกหน้าที่ได้กล่าวไปแล้ว ส่วนใหญ่สำหรับหนังสือที่มีใบหุ้มปกนั้น ตัวปกจริงจะไม่มีองค์ประกอบอะไรมากนอกจากชื่อหนังสือและชื่อผู้แต่ง

2.5.3.3 หน้าลิขสิทธิ์ เป็นหน้าที่ถือว่าเป็นทางการที่สุดของหนังสือเนื่องจากเป็นหน้าที่มีรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับหนังสือ เป็นข้อมูลที่จะต้องถูกต้องและนำไปอ้างอิงได้ทั้งในทางวิชาการและทางกฎหมาย ในการออกแบบหน้านี้จึงควรจะเน้นความเรียบง่าย ไม่มีการประดับตกแต่ง ขนาดตัวอักษรที่ระบุข้อมูลต่าง ๆ เป็นตัวอักษรขนาดเล็กกว่าตัวอักษรในหน้าเนื้อเรื่องเล็กน้อยและวางเรียงกันเป็นแถว จะเสมอหน้าหรือเสมอหลังก็ได้

2.5.3.4 หน้าคำอุทิศ หน้าคำอุทิศเขียนเพื่อให้ผู้เขียนใช้ในการอุทิศหนังสือให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่ง โดยการจัดวางองค์ประกอบมักเน้นความเรียบง่ายเพื่อแสดงความเคารพ หรือซาบซึ้งในบุญคุณ จึงต้องออกแบบให้หน้ามีลักษณะที่ดูจริงจัง การไม่ใช้องค์ประกอบอื่นใดมาประดับตกแต่งก็เป็นวิธีเหมาะสมที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์นั้น ส่วนขนาดของตัวอักษรที่เป็นคำอุทิศมักไม่ใช่ตัวอักษรที่มีอักษรที่มีขนาดใหญ่เกินไปนัก ตัวอักษรขนาดระหว่าง 16-24 พอยต์ ถือเป็นขนาดที่เหมาะสม ส่วนตำแหน่งนั้นจะอยู่ในส่วนใดของหน้าก็ได้

2.5.3.5 หน้าคำนำ องค์ประกอบในหน้าคำนำนี้จะประกอบไปด้วยข้อความคำนำชื่อผู้เขียน และบางครั้งก็อาจจะมีภาพของผู้เขียนด้วย ในส่วนข้อความคำนำนั้นมักจะใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ใกล้เคียงกับตัวอักษรที่ใช้เป็นเนื้อเรื่อง และมีการจัดเรียงที่ดูเรียบง่ายแบบสุภาพ อาจจะเป็นการเรียงแบบเสมอหน้า หรือแบบเสมอหน้าหลัง ชื่อผู้เขียนก็อาจจะใช้ตัวอักษรขนาดเดียวกันหรือใหญ่กว่าเล็กน้อยหรืออาจจะใช้ลายเส้น หรือลายมือชื่อก็จะเพิ่มความรู้สึกเป็นส่วนตัวมากขึ้น ในหน้าคำนำนี้บางครั้งอาจจะมีภาพถ่ายของผู้เขียนขนาดใหญ่ประกอบด้วย ปกติแล้วภาพของผู้เขียนนี้นิยมวางไว้ที่ปกหลังของหนังสือร่วมกับคำวิจารณ์หนังสือ

2.5.3.6 หน้ากิตติกรรมประกาศ มีเพื่อให้ผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ใช้ในการแสดงความขอบคุณต่อผู้ที่มีส่วนในการจัดทำหนังสือ หรือเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการจัดวางองค์ประกอบ ก็มักจะเน้นความเรียบง่ายเพื่อแสดงความขอบคุณ เน้นลักษณะที่ดูจริงจังในลักษณะเดียวกับหน้าคำอุทิศ

2.5.3.7 หน้าคำนิยม เป็นหน้าที่ผู้เขียนหรือสำนักพิมพ์ขอให้ผู้อื่นที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในด้านที่เกี่ยวข้องกับหนังสือนั้นเขียนขึ้นเพื่อแนะนำหนังสือ หรือแนะนำผู้เขียน มีหลักการในการใช้องค์ประกอบเช่นเดียวกันกับคำนำ

2.5.3.8 หน้าสารบัญ เนื่องจากหน้าสารบัญเป็นหน้าที่เน้นด้านประโยชน์ใช้สอย เพื่อบ่งบอกเนื้อหาที่อยู่ในหนังสือว่าเรื่องใดหรือตอนใดอยู่ที่หน้าไหน การออกแบบหน้าสารบัญจึงต้องเน้นความสะดวก รวดเร็วในการอ่านเป็นหลัก องค์ประกอบในหน้านี้จึงมีเฉพาะส่วนที่เป็นชื่อตอนและเลขหน้า ไม่ควรมีองค์ประกอบตกแต่งอื่น ๆ เพราะจะทำให้หน้ากระดากดูรกและทำให้ค้นหาข้อมูลที่ต้องการได้ยากขึ้น โดยใช้ตัวอักษรขนาดใกล้เคียงกันกับเนื้อเรื่องและจัดเรียงแบบเสมอหน้า ส่วนเลขหน้านั้นก็ต้องเรียงให้เป็นแนวเดียวกันทุกบรรทัด การออกแบบหน้าสารบัญของหนังสือ มักจะออกแบบให้มีระเบียบและอ่านง่าย คำนี้ถึงความสะดวกของผู้อ่านในการค้นหาเรื่องราวภายในเล่มหนังสือเป็นหลัก เพื่อให้ผู้อ่านเปิดหาได้โดยง่ายว่าเรื่องใดอยู่หน้าใด ดังนั้นการออกแบบหน้าสารบัญของหนังสือเล่ม จึงไม่ใช่เทคนิคสร้างสรรค์ที่หวือหวาเท่าการออกแบบหน้าสารบัญของนิตยสาร

2.5.3.9 หน้าเนื้อเรื่อง หน้าเนื้อเรื่องในหนังสือนี้เป็นส่วนที่มีเนื้อเรื่องมากที่สุด มีการแบ่งออกเป็นบทตามลำดับมากน้อยตามแต่ผู้เขียนจะต้องการนำเสนอ อาจแบ่งในเชิงองค์ประกอบได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

ก) หนังสือที่ไม่มีภาพประกอบหน้าเนื้อเรื่อง คือในหน้าเนื้อเรื่องทั้งหมดจะมีแต่องค์ประกอบที่เป็นตัวอักษรของข้อความเนื้อเรื่องเท่านั้น ขนาดของตัวอักษรก็จะขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และกลุ่มผู้อ่านที่ต้องการจะสื่อสารด้วย ปกติแล้วตัวอักษรที่ง่ายต่อการอ่านเป็นปริมาณมากอย่างต่อเนื่องจะอยู่ระหว่าง 14-16 พอยต์ การจัดองค์ประกอบในหน้าเนื้อเรื่องประเภทนี้มักจะเป็นแบบเรียบ ๆ ซ้ำ ๆ กันไปทุกหน้า ระบบกริดที่ใช้ก็ไม่จำเป็นจะต้องมีความซับซ้อนมาก โดยอาจใช้ระบบกริดที่ใช้กันทั่วไปก็ได้

ข) หนังสือที่มีภาพประกอบหน้าเนื้อเรื่อง คือในหน้าเนื้อเรื่องทั้งหมดหรือบางหน้าจะมีองค์ประกอบที่เป็นภาพรวมอยู่กับเนื้อเรื่องด้วย ตำแหน่งของภาพประกอบนี้ควรจะได้รับการวางให้อยู่ใกล้เคียงกับเนื้อเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาพให้มากที่สุด นอกจากนี้การใส่คำบรรยายภาพก็จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจและเสริมความเข้าใจในการอ่านเนื้อเรื่อง โดยคำบรรยายภาพก็มักจะเป็นตัวอักษรที่แตกต่างจากเนื้อเรื่อง ตำแหน่งของคำบรรยายภาพควรอยู่ใต้หรืออยู่ใกล้ภาพที่จะบรรยายให้มากที่สุด การจัดวางองค์ประกอบในหน้าเนื้อเรื่องประเภทนี้มักจะมีหลากหลายในแต่ละหน้า นักออกแบบจะต้องคำนึงถึงจังหวะในการนำเสนอเนื้อหา เช่น อาจจะมีภาพใหญ่เต็มหน้าแล้วอีกสัปดาห์ต่อไปเป็นเนื้อเรื่องกับภาพเล็ก ๆ แล้วค่อยเป็นหน้าที่มีภาพใหญ่อีกครั้งเป็นต้น การออกแบบหนังสือลักษณะนี้ให้สวยงาม นักออกแบบควรพิจารณาการใช้ระบบกริดที่ออกแบบ

พิเศษ เพื่อให้หนังสือมีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว การออกแบบหน้าเนื้อเรื่อง องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของหนังสือคือ ส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง เนื่องจากเป็นส่วนที่ผู้อ่านสนใจ ติดตาม และใช้ประโยชน์มากกว่าส่วนอื่น ๆ ของหนังสือ ในการออกแบบหน้าเนื้อเรื่องนี้ ผู้ออกแบบต้องคำนึงถึงหลักการอ่านง่ายเป็นหลัก นั่นก็คือทำอย่างไรจะให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาในหนังสือนั้นได้ดีและรวดเร็วที่สุด เช่น การออกแบบโดยใช้ขนาดตัวอักษรช่วยเน้นให้เห็นความแตกต่างระหว่างหัวข้อใหญ่กับหัวข้อย่อยเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงโครงสร้างของเนื้อหาให้การย่อหน้าช่วยแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ และให้โอกาสผู้อ่านได้พักสายตา ใช้ความหนา ความเข้ม หรือ ลักษณะที่แตกต่างกันของอักษรเพื่อเน้นข้อความสำคัญ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงความมีเอกภาพด้วยการรักษาแนวการออกแบบให้เป็นแนวเดียวกันตลอดเล่ม หรือหากต้องการให้มีการเน้นหรือความแตกต่างบ้างก็ควรเป็นความแตกต่างที่ไม่ขัดกับแนวการออกแบบในภาพโดยรวมของหนังสือเล่มนั้น

2.5.3.10 หน้าภาคผนวก เป็นส่วนของหนังสือที่แยกไว้ท้ายเรื่องทั้งหมด การออกแบบหน้าภาคผนวกนี้ก็ดำเนินการเช่นเดียวกับหน้าเนื้อเรื่อง หากมีเนื้อหาจำนวนมากก็อาจลดขนาดตัวอักษรให้เล็กลงกว่าที่ใช้ในหน้าเนื้อเรื่องก็ได้เพราะไม่ใช่เนื้อเรื่องโดยตรง หากผู้เขียนเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน เช่น หนังสือประเภทวิชาการ อาจใช้หน้านี้เพื่อบ่งบอกถึงที่มาต่าง ๆ ของข้อมูล ที่ผู้เขียนใช้ในการอ้างอิง

2.5.3.11 หน้าเชิงอรรถ อาจจะได้มาจากหนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ หรือการสัมภาษณ์บุคคลก็ได้ จะมีเฉพาะหนังสือประเภทวิชาการ

2.5.3.12 หน้าบรรณานุกรม มีเฉพาะในหนังสือที่เป็นหนังสือประเภทวิชาการเท่านั้น หน้านี้ก็เป็นอีกหน้าหนึ่งที่ต้องออกแบบอย่างเรียบง่าย และควรศึกษาระเบียบวิธีแสดงบรรณานุกรม ให้ถูกต้องว่าควรจะมีตัวอักษรตัวหนา ตัวเอน หรือย่อหน้าที่ใดบ้าง ขนาดตัวอักษรควรจะเป็นขนาดที่ใกล้เคียงกับตัวอักษรที่เป็นเนื้อเรื่อง

2.5.3.13 หน้าดัชนี มักจะมีเฉพาะในหนังสือประเภทวิชาการเท่านั้น โดยอาจจะมีการเปลี่ยนลักษณะตัวอักษรเพื่อให้ง่ายแก่การมองค้นหา เช่น ส่วนที่เป็นชื่อใช้ตัวตรง ตามด้วยเลขหน้า ที่มีชื่อเสียงเหล่านั้นปรากฏอยู่ซึ่งเป็นตัวเอน เป็นต้น ขนาดตัวอักษรควรจะเป็นขนาดเล็กกว่าตัวอักษรที่เป็นเนื้อเรื่อง

2.5.3.14 ปกหลัง เป็นหน้าที่อาจเว้นว่างไว้หรือใส่ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหนังสือ เช่น ประวัติหรือผลงานในอดีต ซึ่งอาจจะมีไว้ในปกหลังด้านในก็ได้

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบหนังสือของผู้วิจัย สรุปได้ว่า การออกแบบและจัดทำหนังสือควรจะได้วิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายหรือผู้อ่านหนังสือเสียก่อน นอกจากนั้นยังต้องวิเคราะห์หรือทราบวัตถุประสงค์ของการจัดทำ รวมทั้งจะต้องพิจารณาข้อจำกัดต่าง ๆ ที่มีผลต่อ

การผลิต เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นมาใช้ในการวางแผนและเตรียมการ เพื่อให้การออกแบบและผลิตหนังสือบรรลุตามวัตถุประสงค์ สำหรับการสรรค์สร้างรูปแบบของหนังสือนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบของหนังสือและบุคลิกลักษณะของหนังสือเป็นหลัก

2.6 การออกแบบแผ่นพับ

2.6.1 ความหมายของและความสำคัญของแผ่นพับ

มีผู้มีความรู้ได้กล่าวถึงความหมายของแผ่นพับไว้หลายประการ ดังนี้

พงษ์ศักดิ์ (2546 : 63) กล่าวถึง ความหมายของแผ่นพับว่า แผ่นพับ (Folders) จัดว่าเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทไดเรกต์เมล (Direct Mail) ที่ผู้ผลิตส่งตรงถึงผู้บริโภค ทั้งวิธีการส่งทางไปรษณีย์และแจกตามสถานที่ต่าง ๆ ลักษณะเด่นของแผ่นพับ คือ มีขนาดเล็ก หยิบง่าย ให้ข้อมูลรายละเอียดได้มากพอสมควร ผู้ดูสามารถเลือกเวลาใดก็ได้ ผู้ออกแบบจะมีเทคนิคในการออกแบบได้อย่างอิสระหลากหลายและสวยงาม ค่าใช้จ่ายในการผลิตต่ำกว่าสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น ๆ จุดเด่นอีกประการหนึ่งคือสามารถเลือกแจกไปยังกลุ่มเป้าหมายได้ตามต้องการ ทำให้สื่อชนิดนี้ถึงเป้าหมายอย่างแท้จริง

ประชิด (2539 : 16 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 11) กล่าวว่า แผ่นพับ (Folders) หมายถึงสิ่งพิมพ์ที่ใช้กระดาษแผ่นเดียว พิมพ์ข้อความเกี่ยวกับองค์กร เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อแจกแจงเฉพาะกิจหรือทำดาวไว้แจกจ่ายเผยแพร่ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับองค์กรนั้น ๆ เมื่อมีผู้มาเยี่ยมชม เนื้อหาในแผ่นพับมักจะเป็นการนำเสนอเฉพาะข่าวสารเฉพาะกิจในลักษณะการแนะนำโดยสรุปในความสำเร็จเป็นส่วนใหญ่

โกสุม (2538 : 31 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 11) กล่าวถึง แผ่นพับ ไว้ว่า แผ่นพับ (Folders) เป็นสิ่งพิมพ์แผ่นเดียวคล้ายแผ่นปลิว แต่ใช้กระดาษหนากว่า สามารถพับได้หลายขนาดตั้งแต่สองพับถึงสี่พับ ทำให้พกพาไปได้สะดวก สามารถเลือกแจกเฉพาะกลุ่มเป้าหมายได้ ปัจจุบันมีการทำให้แปลกออกไปโดยแทรกกระดาษบาง ๆ เข้าไปในแต่ละพับ ทำให้ได้เนื้อที่ในการพิมพ์มากขึ้นอีกด้วย เช่น แผ่นพับของธนาคารอาคารสงเคราะห์ ด้านในทำเป็นกระดาษเล็ก ๆ ใส่รายละเอียดต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้น แผ่นพับบางชนิดมีการเจาะปากเป็นรูปทรงต่าง ๆ บางครั้งมีการนำเสียงมาใส่ เวลาเปิดจะมีเสียงดนตรี ไพเราะ น่ารัก การออกแบบต้องจัดข้อความและภาพประกอบให้กระชับ น่าอ่าน จัดให้ลงหน้าอย่างเหมาะสมตามเนื้อหาของหน้าที่เกิดจากรอยพับ

จันทนา (2537 : 125 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 11) กล่าวถึง ความหมายและรูปแบบของแผ่นพับไว้ว่า แผ่นพับ หมายถึง แผ่นกระดาษที่พิมพ์ภาพ ข้อความ และองค์ประกอบอื่น เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ในการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การศึกษา การณรงค์ และในกิจการเฉพาะกิจอื่น ๆ รูปแบบของแผ่นพับนิยมทำเป็นลักษณะที่สามารถใช้กระดาษขนาดมาตรฐาน

ในการจัดทำ โดยอาจพิมพ์สีเดียวหรือสองสีก็ได้ แล้วแต่ความประสงค์ของเจ้าของงาน และงบประมาณที่มีอยู่

2.6.2 หน้าที่ของแผ่นพับ

หน้าที่ของแผ่นพับได้มีผู้ที่มีความรู้ได้กล่าวถึงหน้าที่และความสำคัญของแผ่นพับไว้ ดังนี้

สุรสิทธิ์ (2546 : 51) ได้ให้ความหมายของแผ่นพับโดยสรุปถึงความสำคัญของแผ่นพับไว้ว่า “แผ่นพับ (Folders) หรือโฆษณาต่าง ๆ มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ การให้ข่าวสาร ข้อมูล หรือชักจูงผู้อ่าน ผู้เห็น ให้เข้าใจหรือคล้อยตามข้อความในโฆษณานั้น ในเวลาอันรวดเร็ว และน่าสนใจ ดังนั้นข้อความและภาพที่จะใช้จึงต้องสั้น กระชับ และให้ได้ใจความ ตลอดจนสื่อความหมายมากที่สุด”

สกนธ์ (2546 : 143) ได้กล่าวถึง หน้าที่ของแผ่นพับในการประชาสัมพันธ์ไว้ ดังนี้แผ่นพับ (Folders) สิ่งพิมพ์ดังกล่าว สามารถใช้เป็นสื่อในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้โดยตรงกับผู้อ่าน หรือกลุ่มเป้าหมายที่เรียกว่า ไดเรกต์เมล (Direct Mail) ซึ่งผู้ผลิตสินค้าและบริการสามารถ แจกแผ่นพับทางไปรษณีย์หรือใช้บุคลากรแจกจ่ายให้ผู้คนตามสถานที่ต่าง ๆ ลักษณะที่น่าสนใจของแผ่นพับ คือ เป็นสิ่งพิมพ์ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ตามต้องการ เนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีขนาดเล็ก น้ำหนักเบา คือ สะดวก และสามารถจุข้อมูลที่เป็นรายละเอียดได้มากพอสมควร และที่สำคัญการจัดพิมพ์แผ่นพับมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าสิ่งพิมพ์ชนิดอื่น

2.6.3 การกำหนดรูปแบบของแผ่นพับ

การออกแบบแผ่นพับจะให้ความสำคัญกับลักษณะการพับเป็นหลัก โดยการพับนั้นต้องไม่ทำให้ข้อมูลและภาพไม่ครบถ้วนหรือความสวยงามลดลง การทำแผ่นพับต้องมีหลายลักษณะ นับตั้งแต่การพับที่มากที่สุด คือ 80 หน้า และน้อยที่สุด 4 หน้า แต่ส่วนใหญ่นิยมพับ 16 หน้า นอกจากนี้แผ่นพับไม่นิยมใส่เลขหน้า (สกนธ์, 2546 : 143-144)

ลักษณะของแผ่นพับเป็นงานพิมพ์ที่มีลักษณะพับทบไปทบมาตั้งแต่ 2 ทบขึ้นไป เป็นลักษณะของสิ่งพิมพ์เดี่ยว ใช้พื้นที่หน้า-หลัง ของกระดาษเท่านั้น ไม่มีการเย็บเล่ม แต่อาศัยการพับทบขึ้นเป็นการรวมเล่ม และแบ่งเป็นหน้า ๆ โดยทั่วไปแล้วจะไม่นิยมจัดพิมพ์แผ่นพับขนาดใหญ่มาก ขนาดนิยมจะเป็นขนาด A4 หรือ 8.25 นิ้วx11.75 นิ้ว (สุรสิทธิ์, 2542 : 49)

นอกจากนั้น สุรสิทธิ์ (2546 : 109-110) ยังได้อธิบายถึงการกำหนดรูปแบบของแผ่นพับไว้ ดังนี้ “การกำหนดรูปแบบ ลักษณะในการจัดทำแผ่นพับนั้น จะเลือกคุณภาพกระดาษขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การใช้ประโยชน์ และเนื้อหาที่พิมพ์ ถ้ามีภาพประกอบเป็นสีก็ควรเลือกใช้กระดาษคุณภาพดี เช่น กระดาษปอนด์ หรือกระดาษอาร์ต แต่ถ้าไม่มีภาพสี หรือใช้ภาพธรรมดาขาวดำ และมีโอกาสได้ใช้แผ่นพับชั่วคราวชั่วคราว ก็อาจจะลดคุณภาพของกระดาษลง เพื่อเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์”

2.6.4 องค์ประกอบของแผ่นพับ

แผ่นพับ มีลักษณะเป็นกระดาษแผ่นเดียว และไม่เย็บเล่ม ดังนั้นองค์ประกอบของแผ่นพับ จึงมีส่วนประกอบซึ่งประกอบไปด้วย หัวเรื่อง หัวเรื่องรอง ข้อความ ภาพประกอบ ผู้พิมพ์โฆษณา และตราสัญลักษณ์ ศักดิ์ชัย (2539 : 16 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 14) ได้อธิบายหน้าที่ของ องค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นของแผ่นพับ สรุปได้ดังนี้

2.6.4.1 ชื่อเรื่องหรือหัวเรื่อง หมายถึง ข้อความที่มุ่งให้ผู้อ่านได้รับรู้ หัวเรื่องเป็น คำเชิญชวน เป็นคำที่ดึงดูดใจ เป็นชื่อรุ่นสินค้า หรือชื่อการแสดงกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น

2.6.4.2 หัวเรื่องรอง หมายถึง ข้อมูลขยายเรื่อง หรือหัวเรื่องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อาจมี หลาย ๆ หัวเรื่องเพื่อแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอน ๆ

2.6.4.3 ข้อความ หมายถึง รายละเอียดของสินค้า การบริการ หรือการประชาสัมพันธ์ เพื่อโน้มน้าวผู้อ่านให้เชื่อถือในสินค้า หรือบริการนั้น ๆ

2.6.4.4 ภาพประกอบ การใช้ภาพมาประกอบเนื้อหาเพื่อความสมบูรณ์ สวยงาม ดึงดูดใจ แผ่นพับมักใช้ภาพประกอบมากกว่าโปสเตอร์ เนื่องจากในแผ่นพับมีเนื้อหามากกว่าโปสเตอร์

2.6.4.5 ผู้พิมพ์โฆษณา คือ ข้อมูลของเจ้าของสินค้า บริการต่าง ๆ ตลอดจนผู้จัดพิมพ์ แผ่นพับนั้น เพื่อให้ผู้อ่านติดต่อขอรายละเอียดได้ภายหลัง

2.6.4.6 ตราสัญลักษณ์ เป็นตราสัญลักษณ์ของหน่วยงานที่พิมพ์โฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือตราสัญลักษณ์ที่ออกแบบเพื่อใช้ในกิจกรรมนั้น ๆ

2.6.5 หลักเกณฑ์การจัดทำแผ่นพับ

การออกแบบแผ่นพับนั้นต้องให้ความสำคัญกับเนื้อเรื่องหรือข้อมูลต่าง ๆ ต้องครบถ้วน เนื่องจากการออกแบบแผ่นพับที่ต้องให้ความสำคัญกับการพับ ดังนั้นการออกแบบจึงต้องให้ ให้ความสำคัญกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ต้องคำนึงถึง ดังที่ สกนธ์ (2546 : 144) ได้กล่าวไว้ดังนี้

2.6.5.1 จำนวนของข้อมูลต้องชัดเจนเพื่อการจัดวางในพื้นที่ที่ถูกกำหนดด้วยการพับ

2.6.5.2 แต่ละหน้าต้องแสดงลักษณะเฉพาะเพื่อป้องกันการสับสนในการอ่านข้อมูล ซึ่งไม่มีเลขหน้ากำกับ

2.6.5.3 แต่ละหน้าต้องมีข้อมูลที่สัมพันธ์กัน โดยเฉพาะหน้าที่พับต่อกัน ดังนั้น ผู้ออกแบบจึงต้องแบ่งไว้ในแต่ละส่วนให้ดี มิฉะนั้นผู้อ่านจะต้องพลิกไปมาจนสับสน ทั้งนี้การจัด วางข้อมูล แต่ละส่วนให้จบภายในหน้านั้น ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อ่านให้สามารถอ่านหน้า ใดก่อนก็ได้

2.6.5.4 ภาพประกอบภายในแผ่นพับควรเลือกให้สอดคล้องกับเรื่องราว และจัดวางให้ เหมาะสมกับเรื่องราวแต่ละหน้า

2.6.5.5 การจัดวางข้อมูลและภาพประกอบโดยรวม ไม่ควรจัดให้หนาแน่น หรือโล่งเกินไป

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแผ่นพับของผู้วิจัย สรุปได้ว่า แผ่นพับเป็นสิ่งพิมพ์ที่ใช้กระดาษแผ่นเดียว พิมพ์เรื่องราวเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เนื้อหาในแผ่นพับมีจุดมุ่งหมายโดยการให้ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้แก่ผู้อ่าน เพื่อใช้จูงใจให้คล้อยตามข้อความในแผ่นพับได้ในเวลาอันรวดเร็ว แผ่นพับเป็นสื่อที่ใช้ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้โดยตรงหรือเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด ซึ่งต้องมีการออกแบบที่น่าสนใจ ดึงดูดใจผู้อ่าน ข้อความที่ใช้ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย และสื่อความหมายได้มาก

2.7 การออกแบบโปสเตอร์

2.7.1 ความหมายของโปสเตอร์

โปสเตอร์เป็นคำทับศัพท์มาจากภาษาอังกฤษ “Poster” หมายถึง ประกาศโฆษณาที่ติดตั้งที่สาธารณะ เพียงมองเห็นครั้งแรกก็สามารถเข้าใจเรื่องราวและความหมายได้ทันที เป็นการประกาศแจ้งความให้คนรู้ว่าทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร หรืออาจจะเป็นการชักชวนให้ไปชมงานแสดงอย่างใดอย่างหนึ่ง ตลอดจนอาจเป็นการชักจูงใจให้ประชาชนร่วมมือร่วมใจทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การรักษาความสะอาด หรือการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งก็สามารถใช้โปสเตอร์เป็นประโยชน์ได้ทุกทาง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา โดยเริ่มแรกมีเพียงเขียนตัวหนังสือหรือข้อความเพียงอย่างเดียว ต่อมาเมื่อวิวัฒนาการขึ้น มีการพัฒนาด้านศิลป์ จึงได้มีการวาดรูปประกอบข้อความที่จะประกาศ เพื่อดึงดูดความสนใจ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนารูปแบบในด้านความคิดสร้างสรรค์อีกด้วย (จตุวิทย์, 2546 : 23)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2530 : 273 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 18) ได้กล่าวถึงโปสเตอร์ไว้ว่า โปสเตอร์มีลักษณะคล้ายกับแผ่นภูมิหรือแผ่นภาพอย่างมาก แต่ที่แตกต่างเด่นชัดคือโปสเตอร์เป็นแผ่นภาพที่ออกแบบพิเศษ เพื่อดึงดูดความสนใจ และสื่อความหมายได้ทันที โปสเตอร์ที่ดีจึงต้องออกแบบสวยงาม เด่นชัด และบรรจุเนื้อหาประเด็นสำคัญเพียงประเด็นเดียว ผู้ดูไม่ต้องใช้ความพยายามในการดู หรืออ่านดูเพียงผ่าน ๆ ก็สามารถเข้าใจและจับประเด็นได้ ตัวอย่างที่ดีในการออกแบบโปสเตอร์ คือ ความพยายามของการออกแบบโปสเตอร์โฆษณาสินค้า เพื่อให้ภาพและข้อความสะดุดตาชวนมอง นอกจากจะใช้ประโยชน์ในการโฆษณา ชักชวน ให้ผู้ดูถูกกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว โปสเตอร์ยังสามารถแสดงเรื่องราว ให้แนวความคิดและเสนอข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อีกด้วย โดยเฉพาะการนำโปสเตอร์มาใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งมีประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

2.7.1.1 ใช้ประกาศูงใจให้ผู้เรียนปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงใด ๆ ของหมู่คณะ

2.7.1.2 ใช้โปสเตอร์ชี้ประเด็นปัญหา หรือชักชวนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในปัญหา หรือเรื่องที่จะสอน

2.7.1.3 ใช้เสนอข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ อาจจะเป็นโปสเตอร์ที่ผู้สอนหรือผู้เรียนทำขึ้นเพื่อเป็นการสื่อสารในชั้นเรียนหรือโรงเรียน

2.7.1.4 ใช้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญของบทเรียน ที่เรียนมาแล้วเพื่อเตือนความจำหรือเชื่อมโยงกับบทเรียนอื่น ๆ

2.7.1.5 ใช้เตือนใจในสิ่งที่จำเป็นต้องปฏิบัติหรือหลีกเลี่ยงสิ่งที่จะเป็นอันตราย

สุชาติ (2542 : 412) ได้ให้ความหมายของโปสเตอร์ไว้ว่า โปสเตอร์ หมายถึง แผ่นประกาศที่นิยมใช้กันทั้งในงานโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ เป็นทัศนวัสดุที่มีจุดมุ่งหมายให้เด่น สะดุดตา และดึงดูดความสนใจของผู้คนที่ผ่านไปมาให้เกิดความสนใจและเข้าใจความหมาย ตามวัตถุประสงค์ได้ในทันทีที่เห็น

ประเสริฐ (2546 : 61) ได้ให้ความหมายของโปสเตอร์ไว้ว่า โปสเตอร์ หมายถึง ทัศนวัสดุอย่างหนึ่งที่ทำขึ้นด้วยแผ่นกระดาษหรือแผ่นป้ายแข็ง มีภาพกับคำเขียนง่าย เพื่อแสดงออกซึ่งเรื่องราว ความคิด หรือข้อเท็จจริงตามความต้องการของผู้ทำ สามารถสื่อความหมายได้ทันที โดยที่ผู้ดูไม่ต้องใช้ความพยายามในการแปลความหมาย ดูเพียงผ่าน ๆ ก็เข้าใจและจับใจความได้

2.7.2 ประเภทของโปสเตอร์

โปสเตอร์มีหลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจำแนก จำแนก (2534 : 43 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 19) ได้จำแนกประเภทของโปสเตอร์ออกมาในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.7.2.1 โปสเตอร์ที่โรงพิมพ์จัดพิมพ์ ซึ่งในกรณีที่ผู้จัดทำโปสเตอร์ต้องการพิมพ์เผยแพร่จำนวนมาก การพิมพ์ชนิดนี้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมาก

2.7.2.2 โปสเตอร์ที่จัดพิมพ์เอง โดยใช้ระบบการทำซิลค์สกรีน ซึ่งสามารถพิมพ์ได้เป็นจำนวนมากเช่นกัน แต่ขั้นตอนต่าง ๆ ในการพิมพ์จะไม่เหมาะสมและเป็นปัญหาแก่ผู้ที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ทางด้านซิลค์สกรีน

2.7.2.3 โปสเตอร์ที่จัดทำเองโดยไม่ต้องพิมพ์และไม่ต้องจ้าง ซึ่งการทำในลักษณะนี้เหมาะสำหรับคนที่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านศิลปะ เพียงแต่มีความเข้าใจเล็กน้อยก็สามารถสร้างงานได้ แต่การจัดทำโปสเตอร์นี้ไม่สามารถทำเป็นจำนวนมาก ๆ ได้ เพราะเป็นงานฝีมือทำเป็นจำนวนน้อยไว้สำหรับติดตามบอร์ดในหน่วยงานต่าง ๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2530 : 30 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 20) ได้แบ่งประเภทของโปสเตอร์ไว้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.7.2.4 โปสเตอร์สิ่งพิมพ์ เป็นโปสเตอร์ที่ใช้การพิมพ์เป็นหลัก ปิดประกาศโฆษณาได้ตามสถานที่สาธารณะทั่วไป ถึงทั้งขนาดเล็ก จนถึงโปสเตอร์ขนาดยักษ์ สามารถอ่านเห็นได้ในระยะไกล โปสเตอร์ที่ติดตั้งนั้นอาจจะเป็นประกาศด้วยคำธรรมดา ไม่มีภาพประกอบ หรือมีภาพประกอบก็ได้

2.7.2.5 โปสเตอร์ที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ โปสเตอร์ลักษณะนี้มีมาตั้งแต่ยุคก่อนที่เกิดการพิมพ์ จนกระทั่งในยุคปัจจุบัน เป็นการใช่วัตถุต่าง ๆ ทำโปสเตอร์ เช่น ป้ายโฆษณาที่วาดหรือเขียนด้วยข้อความโฆษณาสินค้าและบริการต่าง ๆ วัสดุที่ใช้ทำอาจใช้เขียนหรือวาด รวมถึงการประดิษฐ์ลงบนกระดาษ แผ่นไม้ และแผ่นโลหะต่าง ๆ

2.7.3 องค์ประกอบของสื่อโปสเตอร์

สื่อโปสเตอร์ที่มีศักยภาพในการสื่อสารได้ดี ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการดังที่ปีลันธนา (2542 : 32-37) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของสื่อโปสเตอร์โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่ หรือประเภทใดก็ตาม จะประกอบด้วยส่วนสำคัญต่าง ๆ ดังนี้

2.7.3.1 ส่วนที่เป็นพาดหัวหรือหัวเรื่อง (Headline) และหัวเรื่องรอง (Sub Headline)

พาดหัว (Headline) พาดหัวหรือหัวเรื่องเป็นสิ่งที่สำคัญของโปสเตอร์ เพราะช่วยดึงดูดความสนใจ หรือติดตามดูรายละเอียดอื่น ๆ ของข้อความในโปสเตอร์ภาพหรือข้อความหรือทั้งภาพและข้อความก็ได้ แต่ส่วนมากจะใช้ข้อความมีความยาวมาก อาจจะแบ่งเป็น หัวเรื่องรอง (Sub Headline) พาดหัวของโปสเตอร์มีลักษณะ ดังนี้

- ก) มีข้อความสั้น กระชับ ได้ใจความ สื่อความหมายได้เร็ว
- ข) มีความกระชับ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ที่คาดว่าจะเป็กลุ่มเป้าหมายได้
- ค) มีความเหมาะสม ตอบสนองความต้องการของผู้ที่คาดว่าจะเป็กลุ่มเป้าหมายได้
- ง) มีความน่าสนใจ เพื่อเรียกร้องให้ผู้ที่จะคาดว่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายสนใจ โดยใช้หลักการทางจิตวิทยาและการใช้ภาษามีเพียงแนวคิดเดียวในโปสเตอร์แต่ละแผ่น
- จ) มีความน่าเชื่อถือ คือ ข้อความที่กล่าวอ้าง ต้องมีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ

พาดหัวรอง (Sub Headline) นิยมใช้ตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่รองจากพาดหัว ทำหน้าที่ในการเชื่อมโยงพาดหัวไปยังเนื้อเรื่องในโปสเตอร์ ใช้ในกรณีที่พาดหัวจะให้รายละเอียดได้เพียงพอ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการขยายความให้กระจ่างขึ้น

2.7.3.2 ส่วนที่เป็นข้อความ (Body Copy)

ข้อความ (Body Copy) คือ ส่วนที่เป็นเนื้อหารายละเอียดเพิ่มเติมจากพาดหัวของโปสเตอร์ฉบับนั้น ๆ ข้อความจะสนับสนุนเนื้อหาของโปสเตอร์โดยส่วนรวม มีการคัดเลือกอย่างชัดเจน

ไม่คลุมเครือ หรือเข้าใจได้หลายทางและใช้ข้อความที่สั้น กระชับ อักษรชัดเจน อ่านง่าย เข้าใจทันที ตอบสนองความต้องการใคร่รู้ของผู้อ่านและมองเห็นได้ไกล ลักษณะของข้อความในโปสเตอร์สามารถแบ่งตามลักษณะของการเขียน ได้ดังต่อไปนี้

ก) ข้อความแบบพรรณนา (Descriptive Copy) เป็นข้อความที่เขียนอย่างตรงไปตรงมา พรรณนาถึงลักษณะของสิ่งที่ต้องการนำเสนออย่างละเอียด ให้ผู้อ่านเข้าใจในเรื่องที่ต้องการสื่อสารดีขึ้น จึงเป็นข้อความที่มุ่งให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน มากกว่าจะเป็นการจูงใจ นิยมใช้กับเรื่องที่มีรายละเอียดมาก ๆ หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบกลไกที่ผู้อ่านต้องทำความเข้าใจ

ข) ข้อความแบบบรรยายหรือเล่าเรื่อง (Narrative Copy) เป็นข้อความในรูปแบบเล่าเรื่องเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กล่าวถึง ข้อความแบบนี้ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นจริงเป็นจัง เหมาะกับเรื่องที่ผู้อ่านขาดความรู้ ความเข้าใจ การให้เหตุผลต่าง ๆ จะช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่นในการที่จะกระทำสิ่งนั้น ๆ

ค) ข้อความแบบให้เหตุผล (Reason Copy) เป็นข้อความที่ให้ในเรื่องเหตุผล เพื่อสร้างความเชื่อถือให้กับผู้อ่าน โดยชี้แจงว่าทำไมเขาจึงควรเห็นด้วยกับข้อความดังกล่าว

ง) ข้อความแบบบรรยายภาพ (Illustration-Caption Copy) เป็นข้อความสั้น ๆ ที่ใช้บรรยายภาพเท่านั้น เหมาะกับโปสเตอร์ที่คนเชื่อถือในองค์กรและเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องพรรณนาอะไรมาก เพียงแต่ใช้คำบรรยายสั้น ๆ ประกอบภาพก็เพียงพอ

จ) ข้อความแบบสนทนา (Dialogue Copy) เป็นข้อความในรูปของการสนทนา เพื่อเป็นการแนะนำ หรืออธิบายเรื่องที่กล่าวถึง

ฉ) ข้อความแบบบอกวิธีใช้ (How-to Copy) เป็นข้อความที่บอกวิธีหรือขั้นตอนให้กับผู้อ่านเพื่อให้เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ได้ง่ายขึ้น

ลักษณะของข้อความในโปสเตอร์ยังมีลักษณะอื่น ๆ อีกมาก ทั้งนี้การเลือกใช้ลักษณะของข้อความแต่ละประเภท จะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายและเรื่องราวที่ต้องการเผยแพร่เป็นสำคัญ

2.7.3.3 ส่วนที่เป็นภาพประกอบ (Illustrations)

ภาพประกอบ (Illustration) ภาพประกอบ คือ ส่วนที่มาเสริมหรือขยายพาดหัว ตลอดจนสร้างความเข้าใจเพิ่มขึ้นจากข้อความ ช่วยสร้างหรือดึงดูดความสนใจและภาพที่นำมาใช้ควรเป็นภาพที่ดูง่าย สามารถเข้าใจได้ทันที เน้นจุดสนใจในภาพเพียงจุดเดียวและมองเห็นได้ในระยะไกล สามารถสื่อความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างแจ่มชัด รวมทั้งสามารถสร้างความจดจำให้แก่ผู้รับได้ด้วยลักษณะของภาพประกอบที่ใช้ในโปสเตอร์โดยส่วนใหญ่มีลักษณะดังนี้

ก) ภาพเหมือนธรรมชาติที่มองเห็น (Realistic) เป็นรูปแบบของภาพที่ต้องการแสดงความเหมือนจริง ความถูกต้อง และบรรยากาศในขณะนั้น ทั้งนี้เพราะรูปแบบเหมือนธรรมชาตินี้

ง่ายต่อการรับรู้ของคนทั่วไป ภาพเหมือนจริงที่ใช้ในโปสเตอร์ ส่วนใหญ่จะเป็นภาพถ่าย และนับว่าเป็นภาพที่ได้เปรียบกับภาพชนิดอื่น ตรงที่สามารถดึงดูดความสนใจได้ดี ให้ความรู้ดีกว่า สิ่งที่เห็นในภาพกำลังเคลื่อนไหว กำลังเกิดขึ้น และสร้างความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์ได้ ความสวยงามของภาพและองค์ประกอบของภาพที่สมบูรณ์ จะช่วยให้ผู้ดูเกิดสุนทรีทางอารมณ์ สร้างความประทับใจ และจดจำได้ง่าย

ข) ภาพที่ดัดแปลงมาจากธรรมชาติ (Modulation Style) เป็นภาพที่สร้างขึ้นเพื่อต้องการให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือข้อความ ซึ่งบางครั้งไม่มีรูปในธรรมชาติ หรือเป็นการออกแบบขึ้นเพื่อแสดงสาระของภาพในลักษณะภาพประดิษฐ์ เพื่อเน้นให้รูปภาพดูน่าสนใจขึ้น

ค) ภาพซ้อน (Composite) ซึ่งเป็นการแสดงเทคนิคการถ่ายภาพหรือการสร้างภาพด้วยคอมพิวเตอร์

ง) ภาพการ์ตูน (Cartoon) เป็นภาพที่ใช้กันมาก เพราะดูได้ทั้งเด็ก ผู้ใหญ่ทุกวัย ภาพการ์ตูน ประกอบโปสเตอร์ มีทั้งการ์ตูนแบบภาพเดี่ยว แบบเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง สิ่งสำคัญในการนำภาพการ์ตูนมาใช้คือภาพการ์ตูนที่นำมาใช้ต้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ นั้น ๆ ด้วย

จ) ภาพในรูปแบบอิสระ (Free Style) เป็นรูปแบบที่ไม่แสดงเนื้อหา เรื่องราว อาจจะเป็นภาพศิลป์ ภาพนามธรรม หรือเป็นเพียงลวดลาย หรือรูปทรงแปลก ๆ แสดงนำหน้าก่อนแก้ และพื้นผิว เพื่อตกแต่งโปสเตอร์ให้ดูสวยงาม แปลกตา

2.7.3.4 ส่วนที่เป็นชื่อ เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ขององค์กรผู้เผยแพร่ (Brand Identification & Logo) สัญลักษณ์ หมายถึง เครื่องหมายที่ได้รับการออกแบบ เพื่อเป็นสัญลักษณ์ขององค์กร หรือเครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายแทนกิจกรรมของเรื่องนั้น ๆ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการแสดงตัวหรือแนะนำตัวเองหรือแสดงความเป็นเจ้าของ ผู้เผยแพร่โปสเตอร์นั้น ๆ คู่สาธารณชน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งที่จะสะท้อนถึงภาพพจน์ของเรื่องนั้น ๆ โดยอาจใช้เป็นชื่อหรือสัญลักษณ์ หรือแสดงทั้งชื่อและสัญลักษณ์พร้อมกันก็ได้ โดยทั่วไปไม่มีหลักเกณฑ์ว่า จะต้องอยู่ส่วนใดของโปสเตอร์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดองค์ประกอบของภาพให้ดูสวยงามเหมาะสม ส่วนมากมักจะนำไปไว้ในส่วนล่างหรือมุมล่างด้านขวา

2.7.4 ขนาดของโปสเตอร์

โปสเตอร์เป็นแผ่นกระดาษแผ่นเดียว มีหลายขนาดทั้งแบบแนวตั้งและแบบแนวนอน จนถึงรูปทรงที่ผิดแปลกแตกต่างออกไป เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ โดยทั่วไปการกำหนดขนาดว่าเป็นเท่าใด มักจะกำหนดจากขนาดของกระดาษที่มีจำหน่ายในท้องตลาด ซึ่งในประเทศไทยมีอยู่ 2 ขนาด คือ 31x43 นิ้ว และ 24x35 นิ้ว ซึ่งถ้าแบ่งกระดาษเป็นขนาดเล็กลง สำหรับทำแผ่นโปสเตอร์จะได้ขนาดเป็น 12x17.5 นิ้ว,

15x21.5 นิ้ว และ 24x17.5 นิ้ว และถ้าต้องการให้โปสเตอร์มีลักษณะแปลกออกไป อาจแบ่งเป็นขนาดอย่างอื่น เช่น 8x17.5 นิ้ว, 10x21 นิ้ว และ 24x11.5 นิ้ว

การกำหนดขนาดจากกระดาษแผ่นใหญ่ จะทำให้กระดาษไม่เหลือเศษ ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นการใช้เนื้อที่กระดาษอย่างเต็มที่ นอกจากวิธีการกำหนดจากขนาดของกระดาษแล้ว อาจจะพิจารณาถึงความสะดวกในการนำไปใช้ด้วย

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบโปสเตอร์ สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญที่ผู้ออกแบบโปสเตอร์จะต้องพยายามทำให้สำเร็จคือ จะต้องสร้างความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้องค์ประกอบต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และหัวใจสำคัญของวิธีการที่จะสร้างความสนใจนั้นก็คือ ความง่ายและตรงไปตรงมาของการสื่อสาร ซึ่งความง่ายในที่นี้หมายถึง ความง่ายที่จะเข้าใจในองค์ประกอบของโปสเตอร์ โดยเฉพาะองค์ประกอบสำคัญก็คือ ส่วนที่เป็นภาพ ถ้อยคำ ตัวอักษรที่ประกอบกันแล้วจะต้องสอดคล้องกัน เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจและประทับใจ

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลชนม์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพนักงานสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่มีต่อรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในองค์กร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นพนักงานสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 จำนวน 347 คน รูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีจำนวน 2 หน้า โดยพิมพ์กลับหน้า ขนาด 8.5 นิ้วx11.5 นิ้ว ถ้าหากมีจำนวนหน้าที่เกินกว่า 2 หน้าอาจมีการเข้ารูปเล่มแบบเย็บเล่มเพื่อสะดวกต่อการพกพา โดยการออกเป็นรายสัปดาห์ มีลักษณะภาพประกอบเรื่อง เป็นภาพถ่ายเหมือนจริง ใช้ตัวอักษรแบบ Angsana UPC และตัวเลขแบบอารบิก

นิจิตา (2536 : บทคัดย่อ อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 50) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของภาพ โฆษณาและแผ่นพับที่ใช้เผยแพร่ความรู้โรคเอดส์สำหรับวัยรุ่นกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า แผ่นพับเกือบทั้งหมดมีข้อความพาดหัว ข้อความพาดหัวรอง และข้อความที่เสนอรายละเอียดเป็นตัวอักษรแบบหัวกลม ข้อความส่วนใหญ่รวมถึงข้อความพาดหัวอยู่ในวรรณะสีร้อน ส่วนข้อความพาดหัวรองและข้อความที่เสนอรายละเอียดเป็นสีดำ สีของตัวอักษรตัดกับสีพื้น แต่ในการใช้สีในข้อความเดียวกันพบว่า ข้อความพาดหัวใช้สีเดียวกันในข้อความเพียงครึ่งหนึ่ง ส่วนข้อความพาดหัวรองและข้อความที่เสนอรายละเอียดใช้สีเดียวกันในข้อความในการนำเสนอเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอของข้อความพาดหัว ข้อความพาดหัวรอง และข้อความที่เสนอ ภาพประกอบที่ใช้เป็นภาพการ์ตูนระบายสี สีที่ใช้ส่วนใหญ่อยู่ในวรรณะสีร้อน และครึ่งหนึ่งของภาพประกอบใช้สีเหมือนจริงแต่ใช้สีกลมกลืนในวรรณะเดียวกัน แผ่นพับส่วนใหญ่มีการจัดหน้าให้มีปกหน้าและหลังมี 6 หน้า และมีการจัดวางเนื้อหาให้จบลงในแต่ละหัวข้อ

โดยมีการเรียงลำดับเนื้อหา ดังนี้ สาเหตุ การติดต่อ การป้องกัน และแสดงตราประจำสถาบัน และแนวคิดการป้องกัน และมีลักษณะของเนื้อหาเป็นการเขียนแบบบรรยาย

วิชาญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของการไฟฟ้านครหลวง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือผู้ใช้บริการในเขตจำหน่ายของการไฟฟ้านครหลวง ซึ่งใช้บริการที่สาขาย่อยการไฟฟ้านครหลวงเพลินจิต จำนวน 345 คน พบว่า ในด้านสภาพการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ของผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการรู้จักและสนใจแผ่นพับ วารสาร และโปสเตอร์มาก เนื่องจากมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ อ่านเข้าใจง่ายและมีรูปภาพสวยงาม และสามารถนำไปใช้ประโยชน์กับตัวเองได้โดยตรง โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้ใช้บริการเห็นว่ามีประสิทธิภาพในการประชาสัมพันธ์มากที่สุดคือ แผ่นพับ ส่วนแผ่นปลิวและโปสเตอร์มีประสิทธิภาพ รองลงมาในด้านความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์ในด้านเนื้อหาสาระและรูปแบบ ผู้ใช้บริการให้ความพึงพอใจในโปสเตอร์และแผ่นพับมาก ส่วนเนื้อหาด้านความปลอดภัยในการใช้ไฟฟ้าผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจมาก

สรเรณีย์ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในตามความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะด้านภาพประกอบเรื่องจะเป็นภาพผสมระหว่างภาพถ่ายจากของจริง ภาพเขียนหรือภาพวาดเหมือนจริง ภาพแบบการ์ตูนผสมกัน และเป็นสื่อธรรมชาติ ส่วนลักษณะตัวเลขเป็นแบบอารบิก

สกล (2535 : 45 อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ, 2550 : 51) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบประสิทธิภาพเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนกับหนังสือประกอบภาพลายเส้น ในการฝึกอบรมกลุ่มสนใจสำหรับประชาชนศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน พบว่า เอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนมีประสิทธิภาพแตกต่างจากหนังสือประกอบภาพ ในการฝึกอบรมกลุ่มสนใจ โดยกลุ่มผู้ที่เรียนจากหนังสือประกอบภาพ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มผู้เรียนที่เรียนด้วยเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วน

สรศักดิ์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อรูปแบบวารสารข่าวสารการธรณี พบว่า ผู้อ่านมีความคิดเห็นว่า ภาพปกและภาพประกอบสัมพันธ์กับเนื้อหาภาพปก ขนาดเต็มหน้า ภาพประกอบเป็นภาพถ่ายธรรมชาติ ภาพอยู่ด้านบน ตัวอักษรอยู่ด้านล่างอักษรบรรยายภาพขนาด 16 พอยต์ อักษรหัวเรื่องทั้งแบบธรรมดาและประดิษฐ์ ขนาดอักษรหัวเรื่อง 36 พอยต์ แบบอักษรเนื้อเรื่อง Angsana UPC และ Cordia UPC ขนาด 16 พอยต์ อักษรตัวหนาใช้นั้นตัวอักษร

ทยากร (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในวารสารอมสินของพนักงานธนาคารอมสิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจกระดาษที่ใช้ทำวารสาร รูปแบบตัวอักษร

ความชัดเจนของตัวอักษร และความสวยงามของภาพประกอบ ด้านเนื้อหา กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในสาระความรู้ที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้

จริญ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบวารสาร บิยู นิวส์ ตามทัศนะของบุคลากรและนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วย การใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ตัวอักษรที่มีความคมชัด อ่านง่าย และคอลัมน์ที่ผู้อ่านให้ความสนใจ คือ คอลัมน์สุขภาพดีมีสุข ในด้านของประโยชน์จากการอ่าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้รอบตัวกว้างขวางมากขึ้น

สุเมธ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของผู้เข้าที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านเนื้อหาสาระของสิ่งพิมพ์ เนื่องจากมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ อ่านเข้าใจง่ายและมีตัวอักษรขนาดเหมาะสม และสามารถทราบนโยบาย กฎระเบียบและวิธปฏิบัติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจทั้งในด้านเนื้อหาสาระและรูปแบบ

นพรัตน์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีต่อวารสารกิจการสัมพันธ์ พบว่า พนักงานส่วนใหญ่อ่านวารสารกิจการสัมพันธ์บ้างบางฉบับ มีการอ่านบางคอลัมน์ที่น่าสนใจ มีความพึงพอใจในรูปเล่ม ได้แก่ ความสวยงาม ความกะทัดรัดและความเหมาะสมของกระดาษที่ใช้พิมพ์ ภาพประกอบในเล่มเนื้อหา และรูปแบบของวารสารในระดับมาก และส่วนใหญ่มีความเห็นว่าวารสารกิจการสัมพันธ์มีประโยชน์ในระดับมาก

Birren (1938 : 62 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 74-75) ได้ทำการศึกษาและสำรวจความสามารถในการเห็นตัวอักษรได้ชัดเจนในระยะไกล ในสถานการณ์การมองเห็นปกติ พบว่า คู่สีที่อ่านง่ายที่สุดคือ ดำบนพื้นขาว ถ้าต้องการดึงดูดความสนใจ คู่สีที่อ่านง่ายที่สุดคือ ดำบน พื้นเหลือง อันดับต่อไปคือ เขียวบนพื้นขาว แดงบนพื้นขาว น้ำเงินบนพื้นขาว ตามลำดับ ในสถานการณ์ซึ่งมีแสงสว่างมากกว่าปกติ ตัวอักษรสีอ่อนบนพื้นสีเข้มจะอ่านได้ง่ายที่สุด และในสถานการณ์ซึ่งแสงสว่างน้อยกว่าปกติตัวอักษรสีเข้มบนพื้นสีอ่อนจะดีกว่า

Tinker (1969 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 75) ได้ทำการศึกษาถึงความสามารถ แยกแยะตัวอักษรห้าตัวในคำเร็ว โดยใช้การหาระยะทางในการรับรู้ได้ไกลที่สุด กับกลุ่มตัวอย่าง 10 กลุ่มจำนวน 60 คน พบว่า ลำดับความยากง่ายในการอ่านคำคู่สีต่าง ๆ เป็นดังนี้

1) สีน้ำเงิน บน สีขาว 2) สีดำ บน สีเหลือง 3) สีเขียว บน สีขาว 4) สีดำ บน สีขาว 5) สีเขียว บน สีแดง 6) สีแดง บน สีเหลือง 7) สีแดง บน สีขาว 8) สีส้ม บน สีดำ 9) สีดำ บน สีม่วง 10) สีส้ม บน สีขาว 11) สีแดง บน สีเขียว คู่สีแต่ละคู่ที่กล่าวมาแล้วนั้น มีความยากง่ายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ลำดับที่ 3, 4 และ 5 ที่ไม่แตกต่างกัน

ต่อมาทิงเกอร์ และแพตเตอร์สัน (Tinker and Paterson) ได้ศึกษาค้นคว้าต่อไปในเรื่องของความชอบของผู้อ่านที่มีต่อสีของตัวอักษรและสีพื้นแต่ละคู่ ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อความยากง่ายในการอ่านโดยใช้คู่สีเดิม 11 คู่สี กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 210 คน โดยให้จัดลำดับความชอบคู่สีทั้ง 11 คู่สีข้างต้น ผลจากการศึกษา พบว่า ความชอบของผู้อ่านที่มีต่อคู่สีที่เป็นตัวอักษรและสีพื้นเรียงลำดับได้ดังนี้ 1) สีดำ บน สีขาว 2) สีน้ำเงิน บน สีขาว 3) สีดำ บน สีเหลือง 4) สีเขียว บน สีเหลือง 5) สีแดง บน สีเหลือง 6) สีแดง บน สีขาว 7) สีเขียว บน สีแดง 8) สีส้ม บน สีดำ 9) สีส้ม บน สีขาว 10) สีดำ บน สีม่วง 11) สีแดง บน สีเขียว

Fleming (1979 : 31 อ้างถึงใน สุจิตตรา, 2550 : 75) จากการทดสอบและศึกษาทางวิทยาศาสตร์ โดยทั่วไปคนส่วนมากชอบสีแดง สีน้ำเงิน และสีเขียว เป็นอันดับแรก สีม่วงและสีเหลือง เป็นสีที่คนชอบน้อย ปรากฏว่าชายกับหญิงมีความชอบสีต่างกันเล็กน้อย เช่น ผู้ชายชอบสีน้ำเงินเป็นอันดับแรก และชอบสีแดงเป็นอันดับรอง ส่วนผู้หญิงชอบสีแดงเป็นอันดับแรกและสีน้ำเงินเป็นอันดับรอง อาจกล่าวได้ว่า ผู้ชายและผู้หญิงชอบสีแดงและสีน้ำเงิน ส่วนการชอบสีอื่นนั้นเรียงตามลำดับ คือ สีเขียว สีส้ม และสีเหลือง ตามลำดับ

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัย สรุปได้ว่า ในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ทั้งสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้หรือเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้นั้น มีส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ การใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ตัวอักษรมีขนาดและความคมชัดสวยงาม ภาพประกอบที่สวยงามทั้งภาพเหมือนจริงจากภาพถ่ายและภาพที่สร้างขึ้นจากคอมพิวเตอร์กราฟิก องค์ประกอบเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถดึงดูดใจกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดความสนใจต่อสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาจากแนวความคิด เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานีให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 3.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 กำหนดแบบแผนการวิจัย
- 3.3 สร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- 3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
- 3.5 สร้างสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- 3.6 ดำเนินการทดลอง
- 3.7 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

3.1 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมเขื่อนขมนอนนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา ในช่วงที่มีการดำเนินการจัดทำต้นเทียนพรรษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนและนักท่องเที่ยว จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

3.2 กำหนดแบบแผนการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ใช้แบบแผนการวิจัยที่มีกลุ่มเดียว มีการทดสอบหลังการทดลอง (One Group Post-test-only Design) ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3-1 การกำหนดแบบแผนการวิจัย

กลุ่มทดลอง	เงื่อนไขการทดลอง	ทดสอบหลัง
E	X	T

- เมื่อ E คือ กลุ่มตัวอย่าง
 X คือ การเรียนด้วยชุดสื่อสิ่งพิมพ์
 T คือ การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

3.3 สร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ในการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 วิเคราะห์ลักษณะชุดสื่อสิ่งพิมพ์ (ภาคผนวก ข)

3.3.2 ศึกษาเนื้อหาประวัติความเป็นมาในการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีจากเอกสาร ตำรา และบทความที่เกี่ยวข้อง

3.3.3 ศึกษาเนื้อหาข้อมูลของชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี จากเอกสาร หนังสือ บทความ คำสัมภาษณ์ และการลงพื้นที่ชุมชนของผู้วิจัย

3.3.4 ศึกษาการจัดทำต้นเทียนติดพิมพ์ของช่างเทียนชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี โดยผู้วิจัยได้ร่วมลงมือปฏิบัติจริงในทุกกระบวนการ และจากการสัมภาษณ์ศิลปินเทียนในสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา

3.3.5 กำหนดหัวข้อเรื่องและวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม (ภาคผนวก ข)

3.3.6 ลำดับเนื้อหาให้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาและความเหมาะสมของการจัดทำเป็นชุดสื่อสิ่งพิมพ์ จากนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.7 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert's Scale แบ่งระดับ 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย น้อยมาก

ระดับ 5 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี

ระดับ 3 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อยมาก

เกณฑ์การประเมินผล พิจารณาตามเกณฑ์จากค่าเฉลี่ยรายการประเมินแต่ละรายการ หากรายการใดได้ค่าเฉลี่ย “ปานกลาง” ถึง “ดีมาก” จึงจะยอมรับ นอกจากนั้นค่าเฉลี่ยรวมต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ “ดี” ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

3.51-4.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี

2.51-3.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อยมาก

3.3.8 ศึกษาแนวคิดและหลักการของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์จากเอกสาร ตำรา บทความ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาคู่มือการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์กราฟิก ที่มีความสามารถในการสร้างสื่อสิ่งพิมพ์มาใช้งาน โดยผู้วิจัยเลือกโปรแกรม Adobe Photoshop CS6 ในการตกแต่งภาพประกอบ โปรแกรม Adobe Illustrator CS6 ในการสร้างกราฟิกและตัวอักษร โปรแกรม Adobe Indesign CS6 ในการจัดหน้าและรูปแบบหนังสือ นำมาสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วย โปสเตอร์ แผ่นพับ และหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.3.9 ออกแบบและจัดทำอาร์ตเวิร์คโดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาในการจัดทำ โปสเตอร์ แผ่นพับ และหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำการตกแต่งภาพประกอบ จัดทำกราฟิก ลวดลายและตัวอักษร จัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ ตามลักษณะของสื่อสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท ตรวจสอบความถูกต้องของกราฟิก สี อักษรข้อความและภาพประกอบ

3.3.10 จัดพิมพ์ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ตามรูปแบบที่ออกแบบไว้แล้วนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ จำนวน 5 ท่านตรวจสอบ จากนั้นดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3.3.11 นำชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อ เพื่อประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินค่า (Rating Scale) ตามแบบ Likert's Scale แบ่งระดับ 5 ระดับ คือ ดีมาก ดี ปานกลาง น้อย น้อยมาก

ระดับ 5 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

ระดับ 4 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี

ระดับ 3 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อยมาก

เกณฑ์การประเมินผลการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ พิจารณาตามเกณฑ์จากค่าเฉลี่ยรายการประเมิน แต่ละรายการ หากรายการใดได้ค่าเฉลี่ย “ปานกลาง” ถึง “ดีมาก” ก็จะยอมรับ นอกจากนั้น ค่าเฉลี่ย รวมต้องไม่ต่ำกว่าเกณฑ์ “ดี” ซึ่งกำหนดค่าเฉลี่ยดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดีมาก

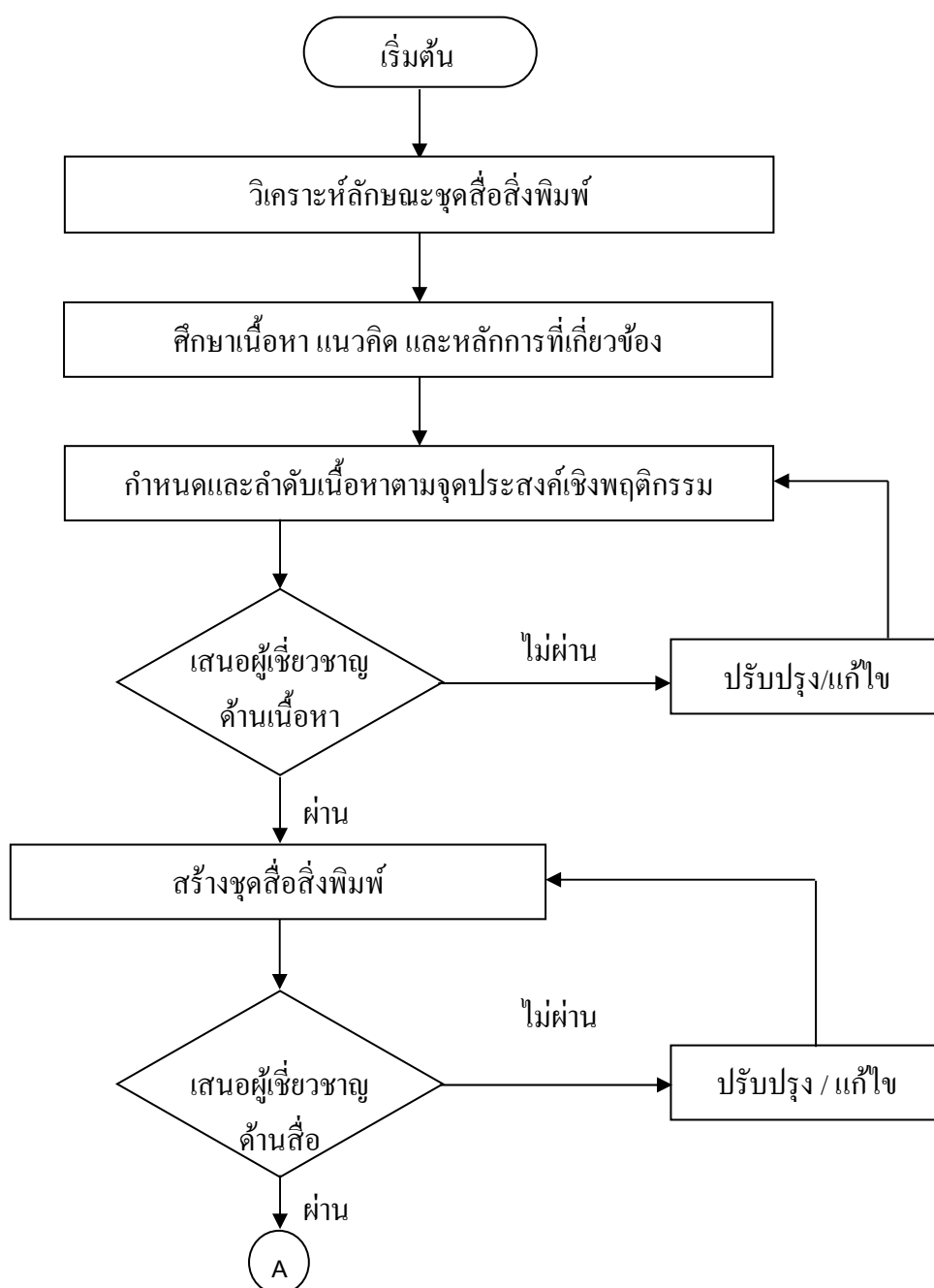
3.51-4.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ดี

2.51-3.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ ปานกลาง

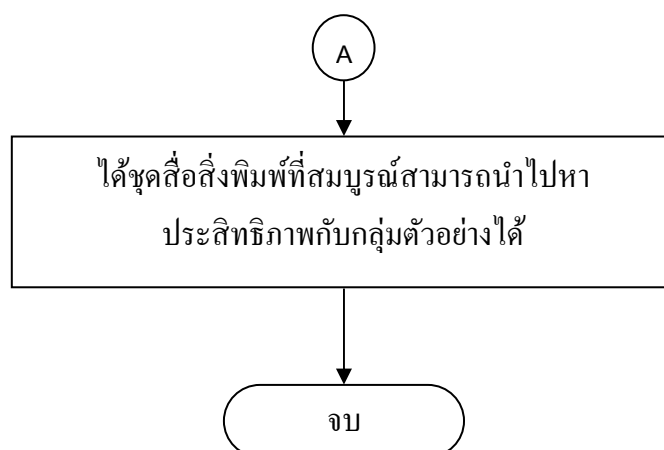
1.51-2.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อย

1.00-1.50 หมายถึง ผลการประเมินอยู่ในระดับ น้อยมาก

3.3.12 นำชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ที่ผ่านการตรวจจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและด้านเนื้อหาแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพต่อไป

ภาพที่ 3-1 ขั้นตอนการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ภาพที่ 3-1 (ต่อ)

3.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบทดสอบเพื่อใช้หาประสิทธิภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.4.1 วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของบทเรียน ให้ครอบคลุมประเด็นเนื้อหา ดังนี้

3.4.1.1 ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี

3.4.1.2 ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

3.4.1.3 การทำต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

3.4.2 ศึกษาการสร้างแบบทดสอบ และการเขียนแบบทดสอบจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา

3.4.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์โดยใช้ข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จำนวน 30 ข้อ กำหนดคะแนนที่ตอบถูกเป็น 1 คะแนน และข้อที่ตอบผิดหรือตอบมากกว่าหนึ่งข้อในข้อเดียวกันหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน จากนั้นนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา นำข้อแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4.4 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสม ความเที่ยงตรง (Validity) ของเนื้อหา และความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ โดยใช้ดัชนีค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ

ΣR แทน ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

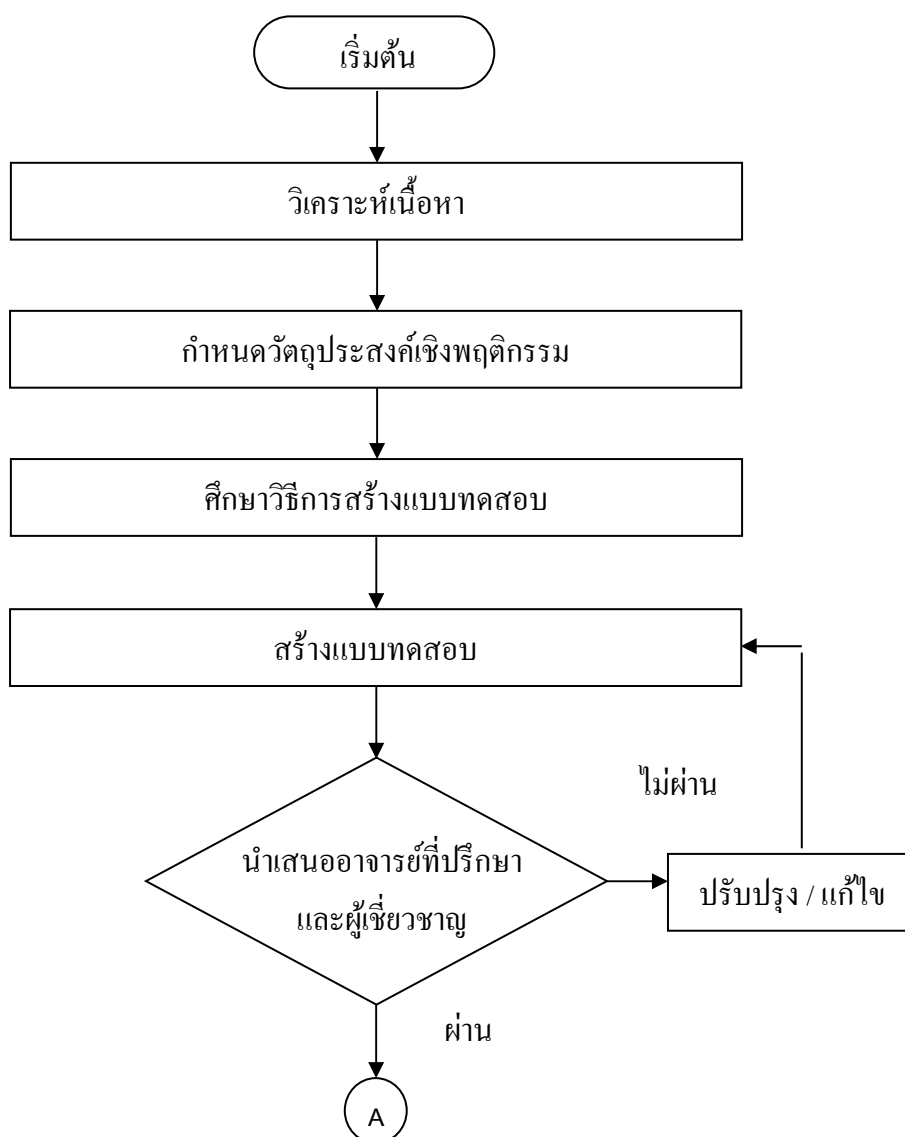
การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

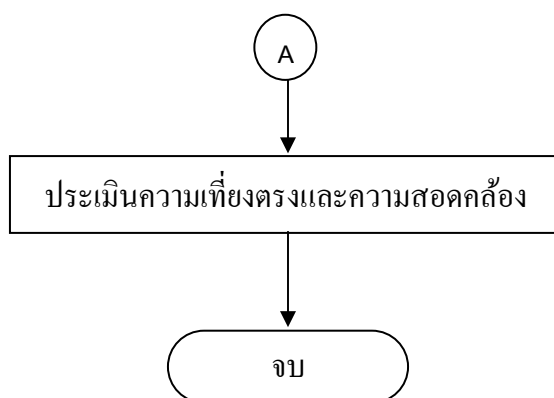
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

3.4.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ไปจัดพิมพ์เป็นเอกสารสำหรับใช้เป็นเครื่องมือต่อไป

ภาพที่ 3-2 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ภาพที่ 3-2 (ต่อ)

3.5 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามเพื่อใช้หาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

3.5.1 ศึกษาการสร้างแบบสอบถาม จากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา

3.5.2 สร้างแบบสอบถามที่สอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านรูปแบบของชุดสื่อสิ่งพิมพ์และด้านกระบวนการเรียนรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 10 ข้อ สำหรับให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ประเมินคุณภาพของแบบสอบถาม จากนั้นนำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา นำข้อแนะนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.5.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง โดยใช้ดัชนีค่าความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

$\sum R$ แทน ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

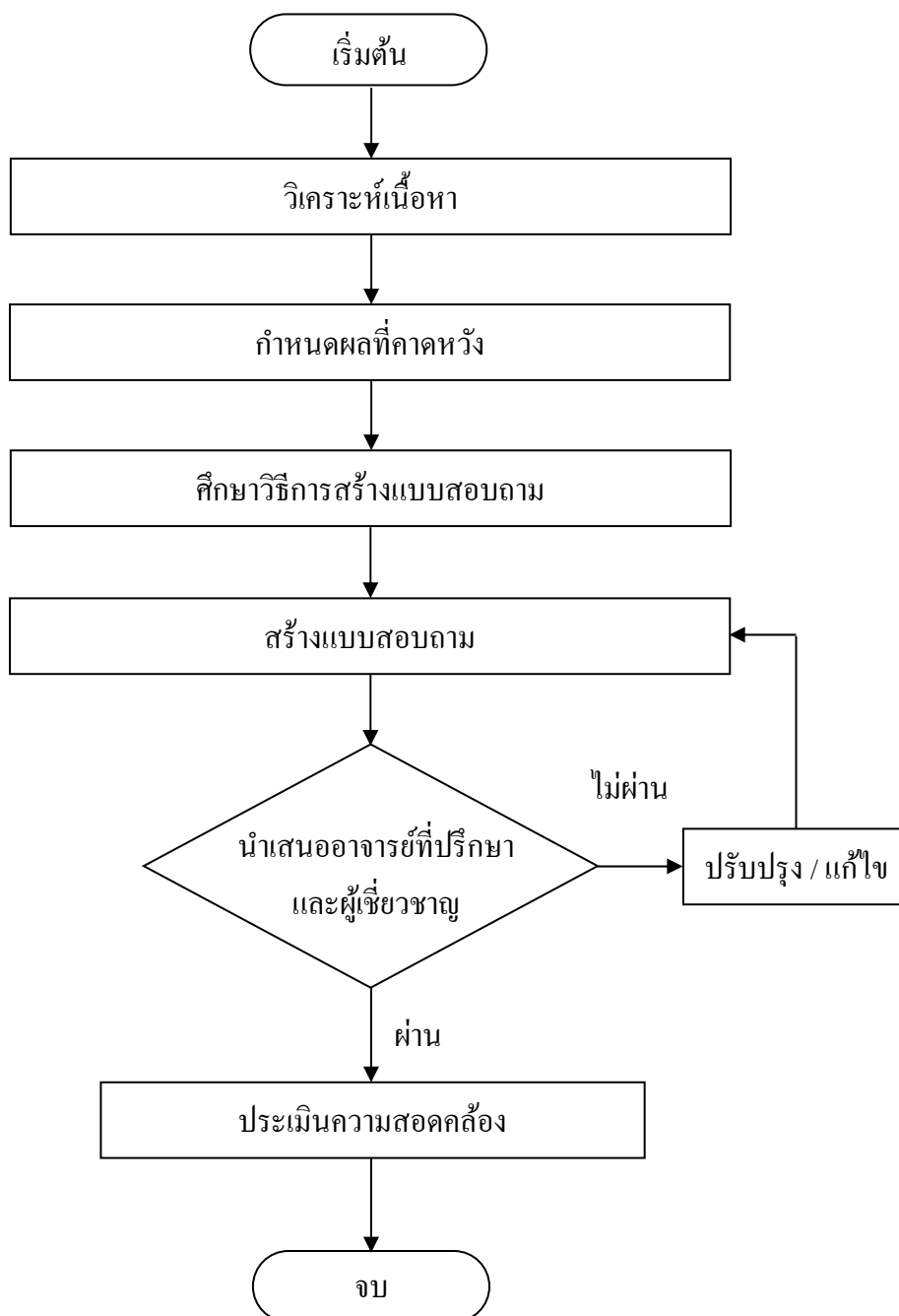
การให้คะแนนของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

3.5.4 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ไปจัดพิมพ์เป็นเอกสารสำหรับใช้เป็นเครื่องมือต่อไป

ภาพที่ 3-3 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ

3.6 ดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง ตามขั้นตอนต่อไปนี้

3.6.1 ติดต่อผู้ประสานงานในการทำวิจัยที่อาศัยอยู่ในชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อจัดเตรียมสถานที่สำหรับการทดลองซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ในการจัดทำ

ต้นเทียนพรรษาและเป็นแหล่งการเรียนรู้เรื่องการทำต้นเทียนของชุมชน ได้แก่ วัดบูรพา ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

3.6.2 คัดสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์ไว้ในรอบ ๆ บริเวณแหล่งการเรียนรู้ จัดเตรียมโต๊ะเก้าอี้ และอุปกรณ์เครื่องเขียน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ทดลอง โดยการตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์พร้อมใช้งาน

3.6.3 สุ่มเลือกผู้เข้ามาเยี่ยมชมแหล่งการเรียนรู้ เพื่อทำการทดลองโดยให้ผู้ทดลองบันทึกสถานภาพลงในแบบบันทึกสถานภาพ แนะนำรายละเอียดต่าง ๆ ในการทดลองให้ผู้ทดลองทราบ โดยการอธิบายและให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้งานชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

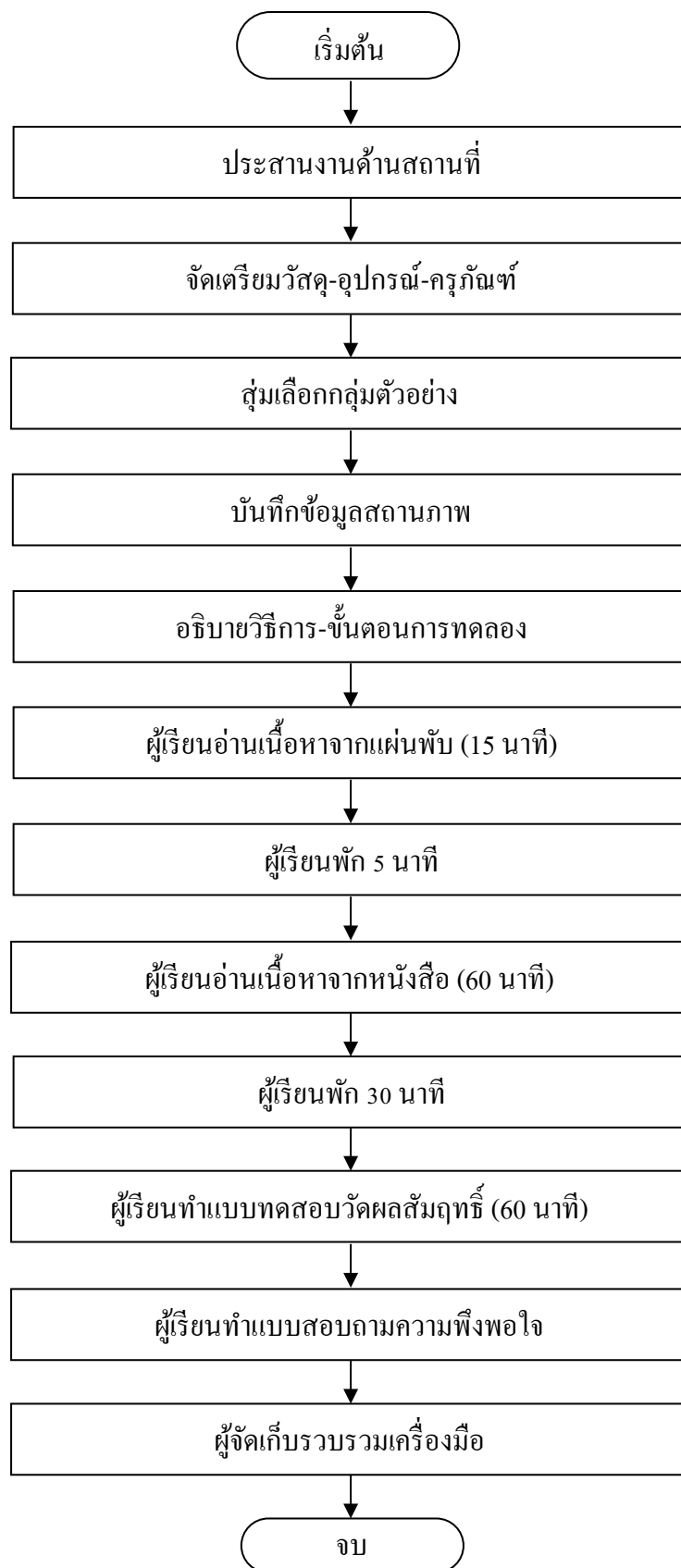
3.6.4 ดำเนินการทดลอง โดยให้ผู้ทดลองเรียนด้วยชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ดังนี้

3.6.4.1 ผู้ทดลองอ่านเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับ โดยใช้เวลา 15 นาที หลังจากนั้นให้ผู้ทดลองพัก 5 นาที

3.6.4.2 ผู้ทดลองอ่านเนื้อหาจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง หลังจากนั้นให้ผู้ทดลองพัก 30 นาที

3.6.5 ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ โดยให้ผู้ทดลองที่เรียนด้วยชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ กำหนดเวลา 60 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เอง แล้วจึงตรวจให้คะแนนใช้วิธี Zero-one Method ข้อที่ถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ หรือตอบเกินกว่า 1 ตัวเลือกในข้อเดียวกันให้ 0 คะแนน รวบรวมคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อทดสอบสมมุติฐานต่อไป

3.6.6 นำผลที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

ภาพที่ 3-4 ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

3.7 วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ในการวิจัยเพื่อหาประสิทธิภาพของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.7.1 สถิติที่ใช้ในการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ หาค่าได้จากสูตร (ทิวัดต์, 2552 : 181)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ

$\sum R$ แทน ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.7.2 สถิติที่ใช้ในการหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.7.2.1 การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) หาค่าได้จากสูตร (ชูศรี, 2541 : 40)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนข้อมูล

3.7.2.2 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าได้จากสูตร (ล้วน และอังคณา, 2524 : 77)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N แทน จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนในกลุ่มทั้งหมด

$\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวกำลังสอง

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ผลการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

4.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติ และอักษรย่อที่ใช้ในการเสนอผลของการวิจัยในบทนี้ คือ

n	หมายถึง	จำนวนประชากรในกลุ่มตัวอย่าง
N	หมายถึง	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
E	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
S.D.	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ผลการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

การประเมินคุณภาพของชุดสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน และทางด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 5 ท่าน ได้ผลดังตารางที่ 4-1 และตารางที่ 4-2

ตารางที่ 4-1 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	5.000	0.000	ดีมาก
1.2 เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	4.600	0.548	ดีมาก
1.3 ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4.200	0.447	ดี
1.4 ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทเรียนเหมาะสม	5.000	0.000	ดีมาก
1.5 รูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม	5.000	0.000	ดีมาก
1.6 ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	4.400	0.548	ดี
1.7 ความเหมาะสมในการแยกย่อยเนื้อหา	4.600	0.548	ดีมาก
1.8 ลำดับชั้นในการนำเสนอเนื้อหา	5.000	0.000	ดีมาก
1.9 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.000	0.000	ดี
1.10 เนื้อหาและการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับระดับผู้เรียน	4.000	0.000	ดี
1.11 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4.400	0.548	ดี
2. ด้านภาพและภาษา			
2.1 รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา	5.000	0.000	ดีมาก
2.2 รูปภาพประกอบการอธิบายเนื้อหามีความเหมาะสม	5.000	0.000	ดีมาก
2.3 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4.400	0.548	ดี
2.4 ความเหมาะสมของภาษาตลอดบทเรียน	4.600	0.548	ดีมาก
	4.613	0.277	ดีมาก

จากตารางที่ 4-1 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในภาพรวมของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้านเนื้อหาของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.613$) โดยมีรายการที่ได้คะแนนดีมาก ($\bar{X} = 5.000$) เท่ากัน 6 รายการ ได้แก่ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทเรียนเหมาะสม รูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม ลำดับชั้นในการนำเสนอเนื้อหา รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา และรูปภาพประกอบการอธิบายเนื้อหามีความเหมาะสม

ตารางที่ 4-2 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเรียนรู้			
1.1 แนวคิดการนำเสนอสามารถดึงดูดความสนใจ	4.000	0.707	ดี
1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาข้อมูลระหว่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ (โปสเตอร์, แผ่นพับ, หนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง) มีความเหมาะสม	3.800	1.095	ดี
1.3 ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น	4.400	0.548	ดี
2. ด้านการออกแบบ			
2.1 การจัดหน้าสิ่งพิมพ์ได้สัดส่วน สวยงาม ง่ายต่อการเรียนรู้	3.800	1.304	ดี
2.2 การสื่อความหมายของกราฟิกสอดคล้องกับแนวของเนื้อหา	3.800	0.837	ดี
2.3 การเลือกใช้สีมีส่วนรวมมีความเหมาะสมกลมกลืน	3.600	1.140	ดี
2.4 ตัวอักษรมีรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน อ่านง่าย	4.200	0.447	ดี
2.5 ขนาดและสีของตัวอักษรเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ	4.200	0.837	ดี
2.6 ภาพประกอบสวยงามและสื่อความหมาย	3.600	0.894	ดี
3. ด้านภาษา			
3.1 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สื่อความหมาย	4.800	0.447	ดีมาก
3.2 ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะสื่อ อ่านเข้าใจง่าย	4.400	0.894	ดี
3.3 การสร้างสรรค์ทางภาษาสร้างความน่าสนใจ	4.000	0.000	ดี
	4.050	0.360	ดี

จากตารางที่ 4-2 แสดงว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในภาพรวมของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.050$) โดยมีรายการที่ได้คะแนนมากที่สุด ($\bar{X} = 4.800$) ได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สื่อความหมาย รองลงมาคือ ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น และภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะสื่อ อ่านเข้าใจง่าย โดยมีคะแนนเท่ากัน คือ ($\bar{X} = 4.400$)

4.3 ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ 4-3 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

จำนวนผู้เรียน (คน)	คะแนนเต็ม (รวม)	คะแนนที่สอบได้ (รวม)	คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบน (S.D.)	ร้อยละ
132	3,960	3,514	26.659	4.075	88.863

จากตารางที่ 4-3 แสดงให้เห็นว่า ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 26.659 คิดเป็นร้อยละ 88.863 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 80

4.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ 4-4 ค่าผลการศึกษาความพึงพอใจจากแบบสอบถาม

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านรูปแบบของชุดสื่อสิ่งพิมพ์			
1.1 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม	4.182	0.663	มาก
1.2 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ดึงดูดความสนใจ และน่าสนใจ	4.227	0.587	มาก
1.3 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้	4.265	0.604	มาก
1.4 การใช้ภาษาในชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสม	4.174	0.671	มาก
1.5 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีขั้นตอนง่ายต่อการเรียนรู้	4.227	0.705	มาก
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์			
2.1 การจัดลำดับเนื้อหาช่วยให้เข้าใจ	4.189	0.655	มาก
2.2 เนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย	4.212	0.677	มาก
2.3 เนื้อหาที่น่าสนใจตรงและครอบคลุมตามหัวเรื่อง	4.212	0.654	มาก
2.4 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้	4.242	0.632	มาก
2.5 ผู้เรียนสามารถสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง	4.212	0.606	มาก
รวม	4.214	0.645	มาก

จากตารางที่ 4-4 แสดงให้เห็นว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.214$) ด้านรูปแบบของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้เรียนพอใจมากที่สุด คือ ชุดสื่อสิ่งพิมพ์เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.265$) ด้านกระบวนการเรียนรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้เรียนพอใจมากที่สุด คือ ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ($\bar{x} = 4.242$)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวแทนประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และนักท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ประชาชนที่มาจากชุมชนอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดอุบลราชธานี และประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น ๆ ในแต่ละภูมิภาค จำนวน 132 คน ได้โดยการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ลักษณะชุดสื่อสิ่งพิมพ์ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหา การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อสร้างเป็นชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้โปรแกรมประเภทออกแบบกราฟิก ได้แก่ โปรแกรม Adobe Photoshop CS6 ในการตกแต่งภาพประกอบ โปรแกรม Adobe Illustrator CS6 ในการสร้างกราฟิกและตัวอักษร โปรแกรม Adobe Indesign CS6 ในการจัดหน้าและรูปแบบหนังสือ นำมาสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วย ไปสเตอร์ แผ่นพับ และหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือไปใช้ในการทดลองและวัดผลกับกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อให้ได้ผลสรุปต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏผลดังนี้

5.1.1 ผลการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ได้รับการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์จำนวน 5 คน ผลการประเมิน ดังนี้

ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในภาพรวมของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เนื้อหาของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 4.613$) โดยมีรายการที่ได้คะแนนดีมาก ($\bar{x} = 5.000$) เท่ากัน 6 รายการ ได้แก่ ความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ปริมาณเนื้อหา

ในแต่ละบทเรียนเหมาะสม รูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม ลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา และรูปภาพประกอบการอธิบายเนื้อหาที่มีความเหมาะสม

ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในภาพรวมของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ มีคุณภาพอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.050$) โดยมีรายการที่ได้คะแนนมากที่สุด ($\bar{x} = 4.800$) ได้แก่ ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สื่อความหมาย รองลงมาคือ ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น และภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะสื่อ อ่านเข้าใจง่าย โดยมีคะแนนเท่ากับ คือ ($\bar{x} = 4.400$)

5.1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน คิดเป็นร้อยละ 88.863 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ร้อยละ 80

5.1.3 ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ที่ 4.214 ซึ่งอยู่ในระดับมาก

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี จากการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ จำนวน 10 คน พบว่าด้านเนื้อหาคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ทั้งนี้เนื่องจากการค้นคว้าศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือสูง อ้างอิงได้ ส่วนหนึ่งเป็นการเป็นการลงพื้นที่จริงสอบถามจากผู้ที่เป็นผู้อาวุโสในชุมชน เป็นนายช่างเทียนและศิลปินเทียนที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงการลงมือปฏิบัติจริงในแต่ละขั้นตอนของผู้วิจัย ทำให้เข้าใจในลำดับขั้นตอนที่จะเรียบเรียงเป็นเนื้อหาที่ถูกต้องและสามารถเข้าใจได้โดยง่าย อีกทั้งยังได้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์จากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาที่เป็นอาจารย์ผู้สอนด้านอาชีวศึกษา และมีประสบการณ์ในการจัดทำต้นเทียนพรรษาในระดับครูช่าง ทำให้เนื้อหาคุณภาพที่ดีมาจากการผลการประเมิน ในด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ผลการประเมินอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีกระบวนการพัฒนาตามหลักวิชาการของการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งการวิเคราะห์คุณลักษณะ การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย การกำหนดแนวความคิด การพัฒนาแบบตามกระบวนการ จนได้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพเหมาะสมที่จะเป็นชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนต่อไป

5.2.2 การทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้ง 132 คน ซึ่งประกอบด้วย ประชาชนที่อาศัยในชุมชน จำนวน 18 คน ประชาชนจากชุมชนอื่น ๆ ของจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 26 คน และประชาชนที่เป็นนักท่องเที่ยวจากจังหวัดอื่น จำนวน 88 คน จากการทำแบบทดสอบภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประกอบด้วยโปสเตอร์ แผ่นพับ และหนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่า โดยเฉลี่ยผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ในส่วนของผู้เรียนที่ทำคะแนนทดสอบไม่ผ่านเกณฑ์ซึ่งมีจำนวน 24 คน จากจำนวนผู้เรียนทั้งหมด นั้นอาจเนื่องมาจากการไม่จำกัดสถานภาพของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็น อายุ เพศ หรือระดับการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์จริงของการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนซึ่งจะมีประชาชนที่หลากหลาย เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายไว้ในกระบวนการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ไว้แล้ว ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นสำหรับอภิปรายถึงผลการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

5.2.2.1 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามคุณลักษณะสิ่งพิมพ์

5.2.2.2 ด้านการจัดการเนื้อหา

5.2.2.3 ด้านการออกแบบสิ่งพิมพ์

ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่พัฒนาขึ้น มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับการเรียนรู้ตามคุณลักษณะของสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท โดยเริ่มจากโปสเตอร์ที่มีคุณลักษณะในการดึงดูดความสนใจ จูงใจหรือชักชวนให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่อง ด้นเขียนคิดพิมพ์สกลช่างเขียนคุ้มวัดบูรพา ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยเชื่อมโยงเข้ากับเนื้อหาภายในแผ่นพับที่ให้ข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนอนุรักษ์เขียนพระยาวัชรบุรพา การจัดทำต้นเขียนพระยาของชุมชนในภาพรวม ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจได้ระดับหนึ่งในเวลาอันรวดเร็ว ซึ่งแผ่นพับเป็นสิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มีคุณลักษณะตามความหมายที่ สุรสิทธิ์ (2546 : 51) ได้ให้ความสำคัญโดยสรุปไว้ว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของแผ่นพับ คือ การให้ข่าวสาร ข้อมูล หรือชักจูงผู้อ่าน ผู้เห็นให้เข้าใจหรือคล้อยตามในเวลาอันรวดเร็ว เมื่อผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้จากแผ่นพับแล้ว และได้ทำการเรียนรู้ต่อด้วยการใช้หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ลำดับสุดท้าย หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง คำนึงถึงหลักการอ่านง่าย เข้าใจง่าย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีและรวดเร็วที่สุด

การจัดการด้านเนื้อหาของชุดสื่อสิ่งพิมพ์ในการวิจัยครั้งนี้ มีการวางกรอบเนื้อหาตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้เนื้อหามีความกระชับไม่เยิ่นเย้อสามารถเรียนรู้ได้ในเวลาอันสั้น โดยเกิดจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวและผู้มาเยี่ยมชมจากชุมชนอื่น ทำให้มีเวลาในการเรียนรู้ที่จำกัด การเรียบเรียงเนื้อหาและการใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ โดยได้รับการชี้แนะและประเมินจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นทั้งครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การสอนทางอาชีพศึกษา และการจัดทำต้นเขียนพระยามาอย่างยาวนาน ทำให้เนื้อหาสาระมีความง่ายต่อการเข้าใจ น่าสนใจ และ

ครอบคลุมประเด็นเรียนรู้ สอดคล้องกับ วิชาญ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของการไฟฟ้านครหลวง พบว่า ในด้านสภาพการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ของผู้ใช้บริการ ผู้ใช้บริการรู้จักและสนใจแผ่นพับ วารสาร และโปสเตอร์มาก เนื่องจากมีเนื้อหาสาระน่าสนใจ อ่านเข้าใจง่าย และมีรูปภาพสวยงาม สามารถนำไปใช้ประโยชน์กับตัวเองได้โดยตรง และสอดคล้องกับ จริญญา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบวารสารบัญชี นิวส์ ตามทัศนะของบุคลากรและนักศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจระดับมาก ประกอบด้วย การใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ ตัวอักษรที่มีความคมชัด อ่านง่าย

ในด้านการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการออกแบบตามกระบวนการจัดทำสิ่งพิมพ์อย่างเป็นลำดับ โดยเน้นการวิเคราะห์คุณลักษณะของสิ่งพิมพ์ กลุ่มเป้าหมาย บริบทของประเพณีแห่งเทียนพรรษา และวิถีชีวิตของชุมชนเพื่อให้ได้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของชุมชน การออกแบบเน้นการนำเสนอภาพประกอบที่สามารถบอกลักษณะหรือเรื่องราว กิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้อย่างชัดเจน ง่ายต่อการจดจำ ภาพประกอบโดยส่วนใหญ่เป็นภาพประกอบที่สัมพันธ์กับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการตามภาพทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น นอกเหนือจากการอ่านจากคำบรรยาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ สรรเสริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในตามความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะด้านภาพประกอบเรื่อง จะเป็นภาพผสมระหว่างภาพถ่ายจากของจริง ภาพเขียนหรือภาพวาดเหมือนจริง และเป็นสิริธรรมชาติและสอดคล้องกับ สกต (2535: 45 อ้างถึงใน สิริเพ็ญ, 2550 : 51) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเปรียบเทียบประสิทธิภาพเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนกับหนังสือประกอบภาพลายเส้น ในการฝึกอบรมกลุ่มสนใจสำหรับประชาชนศูนย์ศึกษานอกโรงเรียน พบว่า เอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนมีประสิทธิภาพแตกต่างจากหนังสือภาพประกอบ โดยกลุ่มผู้ที่เรียนจากหนังสือประกอบภาพมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มผู้ที่เรียนด้วยเอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วน

จากข้อคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้เรียน ที่ได้จากแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความชอบต่อชุดสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเห็นว่า หนังสือมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มาก รูปเล่มสวยงามมาก เนื้อหาเข้าใจง่าย น่าอ่าน ได้ความรู้จากการอ่านเนื้อหาจากที่ไม่เคยรู้เรื่องคันเทียนพรรษาและขั้นตอนการทำคันเทียนมาก่อน ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถทำให้คนทั่ว ๆ ไปที่ไม่ใช่ช่างเทียนได้เรียนรู้โดยง่าย ได้รู้ขั้นตอนในการทำคันเทียนติดพิมพ์ เพื่ออนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาต่อไป ทั้งนี้ เนื่องมาจากการวางกรอบเนื้อหาตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ อย่างชัดเจน สามารถเรียนรู้ได้ในเวลาอันสั้น

ประกอบกับการเรียบเรียงเนื้อหาที่เหมาะสม แสดงถึง ที่มา วัตถุประสงค์ ขั้นตอน วิธีการ ข้อเสนอแนะ อย่างเป็นลำดับ รวมถึงการใช้ภาพประกอบที่สวยงามแสดงให้เห็นถึงวิธีการปฏิบัติในทุกขั้นตอนอย่างชัดเจน ทำให้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์เกิดประโยชน์สามารถให้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.3 การศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ด้นเทียนพรรษาสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี จากผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 132 คน พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ในระดับมากที่สุด เนื่องจากชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีประโยชน์ สามารถให้ความรู้ในเรื่องการทำด้นเทียนพรรษาได้ รูปภาพมีความสวยงามน่าสนใจ อ่านแล้วเข้าใจง่าย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ นลินี (2546 : 19) ที่ได้กล่าวไว้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์เก็บรักษาได้นาน มีภาพ และตัวอักษรผ่านตาบ่อยครั้ง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อเรื่องชัดเจนขึ้น เกิดความประทับใจและรูปภาพประกอบยังช่วยกระตุ้นให้ผู้ดูเกิดความคิดและอารมณ์ ได้ใช้ความคิดจินตนาการได้ดียิ่งขึ้นสรุปได้ว่า สื่อสิ่งพิมพ์มีบทบาทหลาย ๆ ด้าน ในด้านการศึกษา นั้น สื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ทุกโอกาส ทุกสถานที่ มีคุณภาพที่สามารถเก็บไว้ได้นาน ราคาถูก มีภาพ ประกอบและตัวอักษรที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดีขึ้น ช่วยให้มีความคิดและจินตนาการ ผู้อ่านจึงประทับใจเนื้อหาเรื่องราว นั้น ๆ

5.3 ปัญหาที่พบในการวิจัย

ในการเก็บข้อมูลในส่วนของภาพประกอบที่เป็นขั้นตอนและวิธีการต้องใช้ระยะเวลามาก และต้องมีความต่อเนื่องจึงจะได้ข้อมูลภาพครบถ้วน ซึ่งเป็นไปได้ยาก เนื่องจากการจัดทำด้นเทียนพรรษาใช้เวลาประมาณ 50 วัน จึงจะแล้วเสร็จ

5.4 ข้อเสนอแนะทั่วไป

5.4.1 การสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้ นอกจากเนื้อหาแล้ว ภาพประกอบยังเป็นส่วนที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ภาพประกอบที่มีความคมชัด สมบูรณ์ และสวยงาม จะสามารถดึงดูดความสนใจจากผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ในการถ่ายภาพเก็บข้อมูลควรต้องใช้ช่างภาพที่มีความรู้และความชำนาญ จึงจะได้ภาพต้นฉบับที่สมบูรณ์

5.4.2 ภาพถ่ายที่ใช้เป็นภาพประกอบบางภาพมีฉากหลังที่ดูรก หากสามารถจัดถ่ายในสตูดิโอได้ ก็จะเป็นการดียิ่งหรือจะใช้วิธีการตกแต่งฉากหลังด้วยโปรแกรมตกแต่งภาพก็ได้

5.4.3 การจัดทำชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ต้องการลักษณะเหมือนจริงตามกระบวนการพิมพ์ในระบบออฟเซต 4 สี มีค่าใช้จ่ายต่อหน่วยค่อนข้างสูงมาก ทำให้มีข้อจำกัดที่จะต้องผลิตในจำนวน

ที่เหมาะสมกับงบประมาณ หากมีชุดสื่อสิ่งพิมพ์ในจำนวนที่น้อยจะต้องวางแผนเตรียมการเรื่องระยะเวลาในการทดลองเพื่อเก็บข้อมูลให้มากขึ้น

5.5 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

5.5.1 ควรแยกการประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ออกเป็นแต่ละประเภทของสื่อ เช่น ประเมินคุณภาพโปสเตอร์ ประเมินคุณภาพแผ่นพับ และประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้การวิจัยมีความลึกมากยิ่งขึ้น

5.5.2 ควรมีการพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนอื่น ๆ ที่ยังขาดแคลนสื่อที่แสดงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์สืบทอดองค์ความรู้เหล่านั้นไว้ไม่ให้สูญหายไป

5.5.3 ควรมีพัฒนาการจัดเก็บองค์ความรู้ของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในรูปแบบของสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย สื่อออนไลน์อื่น ๆ เป็นต้น เพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ให้มีจำนวนมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กมลชนม์ แห้วทอง. ความคิดเห็นของพนักงานสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ที่มีต่อรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในองค์กร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย. มาตรฐานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554.
- _____. คลังปัญญาชุมชน. [ออนไลน์] 2556. [สืบค้นเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2556]. จาก http://202.143.165.163/ebook_knowledge/รายวิชาคลังปัญญาชุมชน
- โกสุม สายใจ. การออกแบบนิเทศศิลป์ 3 โครงการเอกสารตำรา โปรแกรมวิชาออกแบบนิเทศศิลป์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2538, อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ คล้ายถม. การศึกษาทัศนะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- จตุวิทย์ พิมพ์ทอง. การให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยด้วยภาพโปสเตอร์แผ่นพับและนิตยสารด้านสุขภาพในสถานพยาบาลมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- จรัญ สมสงวน. รูปแบบวารสาร ปิยะนิวส์ ตามทัศนะของบุคลากรและนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- จันทนา ทองวิทยาลัย. การออกแบบและจัดหน้าสิ่งพิมพ์. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2537, อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ คล้ายถม. การศึกษาทัศนะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- จ่านง วันชัย. เอกสารการทำโปสเตอร์อย่างง่าย. กรุงเทพฯ : กองพัฒนาสื่อ กรมการศึกษา นอกโรงเรียน, 2534, อ้างถึงใน สุจิตตรา จันทรลอย. ศึกษารูปแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.
- ทยากร ลำเลิศชน. ความพึงพอใจในวารสารอมสินของพนักงานธนาคารอมสิน. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2545.
- ทิวดี มณีโชติ. การวิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา : แนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : บริษัท
ศรีอนันต์การพิมพ์ จำกัด, 2552.
- นพรัตน์ เตชะวนิช. ความพึงพอใจของพนักงานธนาคารกสิกรไทยที่มีต่อวารสารกิจการสัมพันธ์.
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- นลินี ดิยะสันต์. การใช้ภาพจากสื่อสิ่งพิมพ์พัฒนาการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักศึกษาระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตปทุมธานี.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- นิจิตา บุญขันธ์พันธุ์. วิเคราะห์รูปแบบและเนื้อหาของภาพโฆษณาและแผ่นพับที่ใช้เผยแพร่ความรู้
โรคเอดส์สำหรับวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536, อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ
คล้ายดม. การศึกษาทักษะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2550.
- ประชิด ทิณบุตร. การออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539, อ้างถึงใน
ชาติชาย ทนะขว้าง. การพัฒนาแบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัด
น่าน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- _____. การออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2539, อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ
คล้ายดม. การศึกษาทักษะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,
2550.
- ประเสริฐ สีลรัตน์. การออกแบบนิเทศการ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สปีปะระภา, 2546.
- ปราโมทย์ แสงพลสิทธิ์. การออกแบบนิเทศศิลป์ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วี.เจ. พรินติ้ง, 2540.
- ปิลันธนา สงวนบุญญพงษ์. โปสเตอร์เพื่อการประชาสัมพันธ์ โปรแกรมวิชานิติศาสตร์.
เพชรบูรณ์ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2542.

- ผดุง พรหมมูล. ศิลปะการสร้างภาพประกอบ. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์ เซ็นเตอร์, 2547.
- พงษ์ศักดิ์ ไชยทิพย์. เทคนิคการออกแบบกราฟิก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2544.
- พีระ จิรโสภณ. ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาธิราช, 2540, อ้างถึงใน ชาติชาย ทนะขว้าง. การพัฒนาแบบฝึกหัดการเขียนเชิง
 สร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผา
 พัทธาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
 การมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ หน่วย 1-8. นนทบุรี : โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530, อ้างถึงใน สุจิตตรา จันทร์ลอย. ศึกษารูปแบบ
 ไปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัด
 ราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. หลักการวิจัยการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ทวีกิจ
 การพิมพ์, 2524.
- วิชาญ ศิลปวุฒยา. ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของการ
 ไฟฟ้านครหลวง. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเทคนิค
 ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.
- วิเชียร วงศ์คำจันทร์. แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น. [ออนไลน์] 2553. [สืบค้นวันที่
 1 สิงหาคม 2553]. จาก <http://school.obec.go.th/bankudchiangmee/vicakan3.htm>
- ศักดิ์ชัย เกียรติณาคินทร์. การออกแบบสิ่งพิมพ์. (เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 8 เรื่อง
 การออกแบบสิ่งพิมพ์). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมาธิราช, 2539, อ้างถึงใน
 ศิริเพ็ญ คล้ายถม. การศึกษาที่สนะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี.
 ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.
- สกนธ์ ภู่งามดี. การออกแบบและผลิตงานโฆษณา. กรุงเทพฯ : บริษัท แซทโพรพรินต์ติ้ง จำกัด,
 2546.
- สกล พรหมภิญโญ. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพ เอกสารที่บรรยายด้วยตัวอักษรล้วนกับหนังสือ
 ประกอบภาพลายเส้นในการฝึกอบรมกลุ่มสนใจสำหรับประชาชน ศูนย์ศึกษานอก
 กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535, อ้างถึงใน ศิริเพ็ญ คล้ายถม. การศึกษา
 ที่สนะต่อการออกแบบแผ่นพับของโรงพยาบาลราชวิถี. ปรินญานิพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2550.

- สกุล จันดี. แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน. [ออนไลน์] 2556. [สืบค้นวันที่ 20 เมษายน 2556]. จาก <http://gotoknow.org/blog/tookul/124162>
- สรรเสริญ เกริกอิทธิพล. ลักษณะที่พึงประสงค์ของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ใช้สื่อสารภายในตามความคิดเห็นของพนักงานบริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.
- สรศักดิ์ สมเจษ. ความคิดเห็นของผู้อ่านที่มีต่อรูปแบบวารสารข่าวสารการชนิ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.
- สุหาคา แสงดวงดี. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์. นครปฐม : คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏนครปฐม, 2542.
- สุเมธ แสงประทีป. ความพึงพอใจของผู้เข้าที่มีต่อสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546.
- สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2542.
- _____. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ Printed Media. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือสวนสุนันทา, 2546.
- สุรัตน์ นุ่มมนท์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, 2539, อ้างถึงใน ชาดิชย ทนะขำ. การพัฒนาแบบฝึกหัดการเขียนเชิงสร้างสรรค์จากสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนท่าวังผาพิทยาคม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2551.

ภาษาอังกฤษ

- Birren, Faber. Monument to Color. New York : McFarlane Ware McFarlane, 1938, อ้างถึงใน สุจิตตรา จันทรลอย. ศึกษารูปแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- Fleming, Malcolm L. and W. Howard Levie. Instructional Design. 2nd ed. New Jersey : Deucational Technology Publications, Inc., 1979, อ้างถึงใน สุจิตตรา จันทรลอย. ศึกษารูปแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

Thinker, Miles. A Legibility of Print. 3rd ed. Iowa : State University Press, 1969, อ้างถึงใน
สุจิตตรา จันทรลอย. ศึกษารูปแบบโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์รับนักศึกษาใหม่ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบชุดสื่อสิ่งพิมพ์
ด้านเนื้อหาและด้านการผลิตสื่อ
- ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา
- ตัวอย่างแบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อ
- ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบ
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
- ตัวอย่างแบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม
แบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ด้านเนื้อหา

1. อาจารย์ จุฑา ขำเปรมศรี

คุณวุฒิ

- ศศบ. ศิลปศึกษา จิตรกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษาวิทยาเขตพะเยา
- เกียรติบัตร "ครูมืออาชีพ" กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2524
- เกียรติบัตร "ครูผู้สอนดีเด่น" สอศ. ปีการศึกษา 2554
- เกียรติบัตร "ครูผู้มีคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น"
ระดับอาชีวศึกษา สอศ. ปีการศึกษา 2552
- โล่เกียรติคุณ "ครูผู้สอนดีเด่น" สอศ. ปีการศึกษา 2555
- โล่เกียรติคุณเชิดชูเกียรติ "คนดีศรีอาชีวฯ" สอศ. ปีการศึกษา
2555

ตำแหน่ง/สังกัด

- กรรมการตัดสินการประกวดค้นเขียนพรรษา อุบลราชธานี
- ข้าราชการบำนาญตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ
แผนกจิตรศิลป์ คณะศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา
อุบลราชธานี

สถานที่ติดต่อ

- บ้านวังทองสูง ต.บึงใหม่ อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี

2. อาจารย์ โชคชัย ตักโพธิ์

คุณวุฒิ

- ศศบ. ศิลปศึกษา จิตรกรรม วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษาวิทยาเขตพะเยา
- ผู้ทรงคุณวุฒิสำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ
เทศบาลนครขอนแก่น
- รางวัลผู้มีผลงานดีเด่นด้านส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม
ระดับประเทศ
- ศิลปินมรดกอีสาน มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อดีตนายช่างเขียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี
- กรรมการตัดสินการประกวดค้นเขียนพรรษา
จังหวัดอุบลราชธานี

ตำแหน่ง/สังกัด	- ครูชำนาญการพิเศษ แผนกจิตรศิลป์ คณะศิลปหัตถกรรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี สถาบันการอาชีวศึกษา
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือฯ
สถานที่ติดต่อ	- 628 ม.18 บ.คอนกลาง ต.ขามใหญ่ อ.เมือง จ.อุบลราชธานี
- แผนกจิตรศิลป์ คณะศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา
อุบลราชธานี
3. อาจารย์ อำนวย วรพงษ์ธร
คุณวุฒิ	- ศศบ. ศิลปศึกษา จิตรกรรมไทย วิทยาลัยเทคโนโลยีและ
อาชีวศึกษา วิทยาเขตพะเยา
- อดีตนายช่างเขียนพระยา จังหวัดอุบลราชธานี
- กรรมการตัดสินการประกวดต้นเทียนพระยา
จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง/สังกัด	- ครูชำนาญการ แผนกจิตรศิลป์ คณะศิลปหัตถกรรม
วิทยาลัยอาชีวศึกษา
สถานที่ติดต่อ	- แผนกจิตรศิลป์ คณะศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษา
อุบลราชธานี
4. นายสุคม เชาวฤทธิ์
คุณวุฒิ	- ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค คณะศิลปหัตถกรรม
วิทยาอาชีวศึกษา อุบลราชธานี
- โล่รางวัล ศิลปินดีเด่น จังหวัดอุบลราชธานี สาขางาน
ประติมากรรม (เขียนพระยา) พ.ศ. 2543
- โล่รางวัล ช่างผู้ทำต้นเทียน ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ 5 ปีซ้อน
ในงานประเพณีแห่เทียนพระยา จังหวัดอุบลราชธานี
- วิทยากรเขียนพระยา ประเภทติดพิมพ์
- นายช่างเขียนพระยาชุมชนอนุรักษ์เขียนพระยาคุ้มวัดบูรพา
จังหวัดอุบลราชธานี
สถานที่ติดต่อ	- 26/1 ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี

5. นางสาวชาลิศา พูลทรัพย์

คุณวุฒิ	- ศศบ. สาขาภาพพิมพ์ คณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - ประธานกลุ่มผลิตภัณฑ์เทียนหอมเดชอุดม จ.อุบลราชธานี - รางวัลรองชนะเลิศ อันดับที่ 2 ดั้นเทียนแกะสลัก ขนาดใหญ่ งานประเพณีแห่เทียนพรรษา จ.อุบลราชธานี พ.ศ. 2556 - นายช่างผู้ควบคุมการจัดทำต้นเทียนพรรษาหอม อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี พ.ศ. 2556 - เจ้าของธุรกิจ ส่งออกเทียนหอม "มูทิตาแคนเคิ้ล"
สถานที่ติดต่อ	- กลุ่มผลิตภัณฑ์เทียนหอมเดชอุดม 209/2 ปาก่อ หมู่ 8 สนามมัว ต.เมืองเดช อ.เดชอุดม จ.อุบลราชธานี 34160

ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมาน เจริญการ

คุณวุฒิ	- ปริญญาโท เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา - เกียรตินิยมสูงสุดด้านภาพถ่าย Hon F.SCC, Hon F.DFT, A.PFT, F.PFT
ตำแหน่ง	- ที่ปรึกษาสมาคมพันธ์สมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทย
สถานที่ติดต่อ	- Photoshop 889/5 ซอย 43 ถนนเสรีไทย แขวงคลองกุ่ม เขตบึงกุ่ม กทม. 10240

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิติ เลิศจันทร์ทรงกูร

คุณวุฒิ	- ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต
ตำแหน่ง	- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
สถานที่ติดต่อ	- สาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

3. นายอนันต์ จิรมหาสุวรรณ

- คุณวุฒิ - สอบผ่านเกียรตินิยม A.RPST, S.RPST
ของสมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทย
- ตำแหน่ง - ที่ปรึกษาฝ่ายวิชาการสมาคมธุรกิจการถ่ายภาพ
- ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์สมาคมถ่ายภาพแห่งประเทศไทย
(ในพระบรมราชูปถัมภ์)
- สถานที่ติดต่อ - 906/200 S.V.city ถนนพระราม 3 กรุงเทพฯ 10120

4. นายชาญ วงศ์วิสระกร

- คุณวุฒิ - ปรินญาตรี ช่างกลโรงงาน
- ตำแหน่ง - อุปนายกสมาคมธุรกิจการถ่ายภาพ
- สถานที่ติดต่อ - 17 ก. หมู่ 4 ถนนเอกชัย ซอยเอกชัย 32 แขวงบางขุนเทียน
เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150

5. นายสมญ์ว ศะตะพราหมณ์

- คุณวุฒิ - ปรินญาโท
- ตำแหน่ง -
- สถานที่ติดต่อ - บริษัท สมญ์ว สตูดิโอ จำกัด
627/76 ถนนสารุประดิษฐ์ (ซอย 49) แขวงบางโพธิ์พวง
เขตยานนาวา กรุงเทพฯ 10120

ที่ ศธ ๐๕๒๕.๓/๒๕๓

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
๑๕๑๘ ถนนประชากรราษฎร์ ๑ แขวงวงศ์สว่าง
เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา
สำหรับประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดีคณะศิลปหัตถกรรม วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุบลราชธานี

ด้วย นายดนัย สันหจันทร์ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา
จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ วิริยานนท์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จาก อาจารย์โชคชัย ตักโพธิ์ และ
อาจารย์อานวย วรพศธร เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหา สำหรับประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว เพื่อประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จิระศักดิ์ วิตตะ)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๒๕๕๗-๘๒๕๖

ที่ ศธ ๐๕๒๕.๓/๑๕๓

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
๑๕๑๘ ถนนประชากรราษฎร์ ๑ แขวงวงศ์สว่าง
เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร ๑๐๘๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์
สำหรับประกอบการทำวิทยานิพนธ์

เรียน คณบดีคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ด้วย นายดนัย สันหจันท์ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ได้รับอนุมัติให้ทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา
จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ อาจารย์ ดร.ธีรพงษ์ วิริยานนท์
เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ในการนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวดี
เลิศจันทร์ทางกูร เป็นผู้เชี่ยวชาญในการประเมินคุณภาพด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับประกอบการทำ
วิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว เพื่อประโยชน์สูงสุดทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จิระศักดิ์ วิตตะ)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี

โทรศัพท์ / โทรสาร ๐-๒๕๕๗-๘๒๕๖

แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ด้านเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

.....
การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา
จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง การผลิตชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องประเมินผลตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ดีมาก
ระดับ 4 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ดี
ระดับ 3 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	น้อยมาก

รายการการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านเนื้อหา					
1.1 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม					
1.2 เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม					
1.3 ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา					
1.4 ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทเรียนเหมาะสม					
1.5 รูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม					
1.6 ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา					
1.7 ความเหมาะสมในการแยกย่อยเนื้อหา					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1.8 ลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา					
1.9 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
1.10 เนื้อหาและการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับระดับผู้เรียน					
1.11 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง					
2. ด้านภาพและภาษา					
2.1 รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา					
2.2 รูปภาพประกอบการอธิบายเนื้อหาที่มีความเหมาะสม					
2.3 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้					
2.4 ความเหมาะสมของภาษาตลอดบทเรียน					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

แบบประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญ

ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยี คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

.....
การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา

จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง การผลิตชุดสื่อมีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ระดับใด โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ประเมินผลตามความคิดเห็นของท่าน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ดีมาก
ระดับ 4 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ดี
ระดับ 3 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	ปานกลาง
ระดับ 2 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	น้อย
ระดับ 1 หมายถึง	ผลการประเมินอยู่ในระดับ	น้อยมาก

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการเรียนรู้					
1.1 แนวคิดการนำเสนอสามารถดึงดูดความสนใจ					
1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาข้อมูลระหว่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ (โปสเตอร์, แผ่นพับ, หนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง) มีความเหมาะสม					
1.3 ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น					
2. ด้านการออกแบบ					
2.1 การจัดหน้าสิ่งพิมพ์ได้สัดส่วน สวยงาม ง่ายต่อการเรียนรู้					
2.2 การสื่อความหมายของกราฟิกสอดคล้องกับแนวของเนื้อหา					
2.3 การเลือกใช้สีส่วนรวมมีความเหมาะสมกลมกลืน					

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.4 ตัวอักษรมีรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน อ่านง่าย					
2.5 ขนาดและสีของตัวอักษรเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ					
2.6 ภาพประกอบสวยงามและสื่อความหมาย					
3. ด้านภาษา					
3.1 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สื่อความหมาย					
3.2 ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะสื่อ อ่านเข้าใจง่าย					
3.3 การสร้างสรรค์ทางภาษาสร้างความน่าสนใจ					

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ลงชื่อ

()

...../...../.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

**แบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

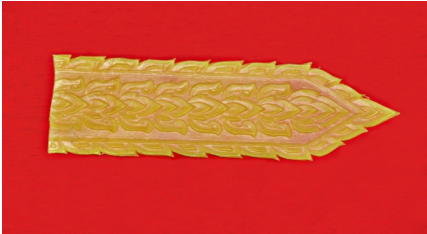
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน
เกณฑ์คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

- ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์
ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า แบบทดสอบนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

ตาราง แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
แบบฝึกหัดหน่วยที่ 1				
1. ชาวอุบลราชธานียึดมั่นศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนาใด ก. พุทธ – พราหมณ์ ข. พุทธ – ฮินดู ค. พุทธ – อิสลาม ง. พุทธ – คริสต์				
2. งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาสืบเนื่องมาจากงานใด ก. บุญเดือนสี่ ข. บุญเดือนแปด ค. บุญเดือนสิบ ง. บุญเดือนสิบสอง				
3. ข้อใดคือจุดประสงค์ในการหล่อเทียนพรรษา ก. จุดบูชาพระรัตนตรัย ข. จุดให้ความอบอุ่น ค. จุดส่องทางไปวัด ง. จุดทำเรือไฟ				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
4. เรื่องของ “จี๊ผึ่ง” ที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติปรากฏอยู่ในนิทานเรื่องใด ก. นิทานพื้นบ้าน ข. นิทานชาดก ค. นิทานกล่อมเด็ก ง. นิทานอีสป				
5. ข้อใดไม่ใช่เทียนในพิธีกรรมตามความเชื่อ ก. เทียนชั้นร้อ 8 ข. เทียนแพ ค. เทียนทอง ง. เทียนชัย				
6. ข้อใดคือที่ตั้งเมืองอุบลราชธานี ก. ดงอู่ทอง ข. ดงมะขาม ค. ดงอู่ผึ้ง ง. ดงคำแย				
7. ประเพณีแห่เทียนจัดขึ้นในเทศกาลใด ก. สงกรานต์ ข. ลอยกระทง ค. ปีใหม่ ง. เข้าพรรษา				
8. “ฮิตสิบสองกองสิบสี่” หมายถึงข้อใด ก. ชื่อคลอง ข. ข้อปฏิบัติคนที่ดีตามจารีตประเพณี ค. บทสวดมนต์ ง. คาถาในพิธีกรรม				
9. ประเพณีแห่เทียนพรรษาเกิดขึ้นในสมัยใด ก. รัชกาลที่ 3 ข. รัชกาลที่ 4 ค. รัชกาลที่ 5 ง. รัชกาลที่ 6				
10. ข้าหลวงผู้ริเริ่มจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา คือ ก. กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ข. กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ค. กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ ง. กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม				
11. ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ่มวัดบูรพาตั้งอยู่ที่ใด ก. บ้านทรายทอง ข. บ้านแสนแสบ ค. บ้านแสนตอ ง. บ้านกุตลาด				

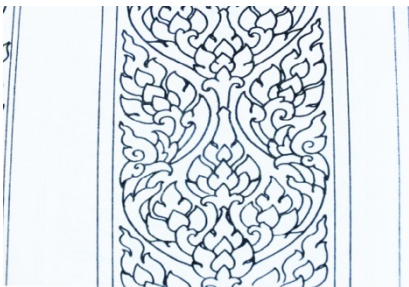
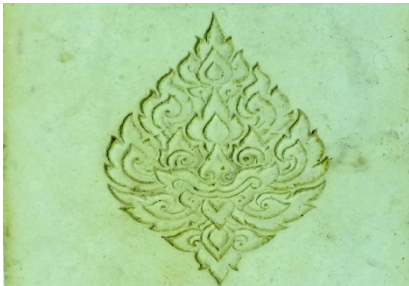
ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
12. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยในการทำต้นเทียนพรรษาของชุมชนให้สำเร็จ ก. ศรัทธา ข. ค่าแรง ค. ร่วมแรง ง. สามัคคี				
13. กิจกรรมในข้อใดที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทำต้นเทียน ก. แกะแม่พิมพ์ ข. ออกแบบ ค. ตัดลาย ง. เขียนลาย				
14. ช่วงเขียนติดพิมพ์คุ้มวัดบูรพาใช้ลวดลายในสมัยใดเป็นแบบแผน ก. สุโขทัย ข. ทวารวดี ค. ศรีวิชัย ง. รัตนโกสินทร์				
15. ลายดอกผึ้งในภาพ คือข้อใด ก. กาบบัว ข. กรวยเชิง ค. ผีเสื้อ ง. กระเจี๊ยบ				
16. ลวดลายดอกผึ้งในภาพคือข้อใด ก. ฟันปลา ข. เกลียวนก ค. ภูระยา ง. กินรี				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
19. ภาพใด คือ เหล็กแป๊บกลม ก. ข. ค. ง. 				

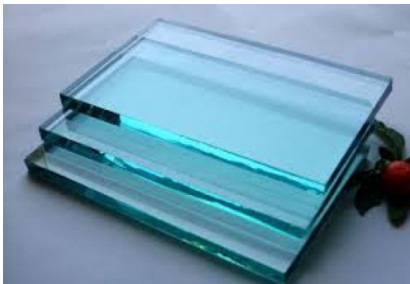
ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
23. ภาพใด คือ การพิมพ์ลาย ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
24. ภาพใด คือ การตีตลา ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
25. ภาพใด คือ การแกะลาย ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
26. แม่พิมพ์ลาย กือข้อใด ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
27. อุปกรณ์ใดใช้ในการแกะแม่พิมพ์ ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
28. ภาพใดไม่ใช่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการตัดลาย ก. ข. ค. ง. 				

ข้อสอบ	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
29. ภาพใดไม่ใช่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการขึ้นรูปหุ่น ก. ข. ค. ง. 				

**แบบประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม แบบสอบถามความพึงพอใจ
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

เกณฑ์คะแนนความคิดเห็น ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

ให้คะแนน 0 เมื่อผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

ให้คะแนน -1 เมื่อผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาและผลที่คาดหวัง

ตาราง แบบสอบถามความพึงพอใจ

ข้อคำถาม	คะแนน ประเมิน			ข้อเสนอแนะ
	-1	0	+1	
1. ด้านรูปแบบของชุดสื่อสิ่งพิมพ์				
1.1 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสมต่อการใช้				
1.2 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ดึงดูดความสนใจ และน่าสนใจ				
1.3 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีความถูกต้องและเหมาะสมเพื่อการเรียนรู้				
1.4 การใช้ภาษาในชุดสื่อสิ่งพิมพ์เหมาะสมกับการเรียนรู้				
1.5 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีขั้นตอนง่ายต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง				
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์				
2.1 การจัดลำดับเนื้อหาาง่ายต่อความเข้าใจ				
2.2 เนื้อหาที่มีความชัดเจนเข้าใจง่าย				
2.3 เนื้อหาที่น่าสนใจตรงและครอบคลุมตามหัวข้อเรื่อง				
2.4 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้				
2.5 ผู้เรียนสามารถสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....

ขอขอบพระคุณที่ให้ความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ข

- แบบวิเคราะห์แนวความคิดในการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- แบบวิเคราะห์ลักษณะและกระบวนการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- ตัวอย่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา
วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
- แบบวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้
- แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการ ใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

แบบวิเคราะห์แนวความคิดในการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์

วัตถุประสงค์การออกแบบ

การออกแบบครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์ เรื่อง ด้นเทียนคิดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับการเรียนรู้ของแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา เพื่อให้ประชาชนทั้งที่เป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชนหรือชุมชนอื่น ๆ รวมถึงนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเยี่ยมชมวิถีชุมชนในการทำต้นเทียนพรรษา ได้สามารถศึกษาหาความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และการทำต้นเทียนพรรษาคิดพิมพ์ตามแบบฉบับของสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้ เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาในการทำต้นเทียนพรรษาของชุมชนให้คงอยู่สืบไป

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ผู้ใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกแบบและพัฒนาไว้ คือ ประชาชนทั้งที่เป็นผู้อาศัยอยู่ในชุมชน หรือชุมชนอื่น ๆ รวมถึงนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเยี่ยมชมวิถีชุมชน โดยไม่จำกัด อายุ เพศ และระดับการศึกษา เพื่อเป็นการเปิดกว้างทางการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ผ่านสื่อได้จากการรับรู้ทางสายตาผ่านการมองเห็นรูปภาพ และจากการอ่านเนื้อหา

แนวความคิดในการออกแบบ (Concept)

ในการออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา ได้แนวความคิดในการออกแบบมาจาก ความเชื่อ พิธีกรรม ประเพณี และวิถีชุมชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับขี้ผึ้งและเทียนมาเป็นเวลาช้านาน ทำให้เกิดความคิด ถึง “คุณค่าแห่งเทียน” ที่นอกเหนือจากการเป็นเครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย เครื่องเสริมสิริมงคล และการให้แสงสว่างแล้ว “เทียน” ยังสามารถเป็นเครื่องถ่ายทอดความงดงามอย่างมีคุณค่าทางศิลปะ ผ่านงานศิลปกรรม ลวดลายบนลำต้นเทียนพรรษาได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ธีมในการออกแบบ (Theme)

ธีม (theme) ของงานออกแบบชุดสื่อสิ่งพิมพ์ครั้งนี้ นำเสนอในรูปแบบที่สื่อความหมายทางความรู้ถึงนักคิดที่มีต่อ “คุณค่าของเทียน” นั่นคือการให้ “แสงสว่างในความมืดมิด” แสงสว่างของเปลวเทียนเมื่ออยู่ท่ามกลางความมืดเป็นแสงสว่างที่มีความนุ่มนวลงดงาม บางครั้งเคลื่อนไหวไปตามแรงพัดของลม เมื่อแสงเทียนตกกระทบบนพื้นผิวใดก็จะเกิดความงามในมิติที่แตกต่างไปจาก

แสงประเภทอื่น นอกจากนั้นแสงเทียนยังแทนค่า “แสงสว่างแห่งปัญญา” ที่สามารถส่องสว่างนำทางสู่ความเจริญงอกงามแห่งภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพาอีกด้วย

โครงสร้างชุดสีหลัก

				ดำ, ม่วงเข้ม, น้ำตาลเข้ม, เขียวเข้ม	แทนค่า	ความมืดมิด , ความไม่รู้
				เหลือง	แทนค่า	แสงสว่าง , การตื่นรู้
				ส้ม	แทนค่า	สีแห่งเทียนและขี้ผึ้ง
				ขาว	แทนค่า	ความรู้- ภูมิปัญญา

ตัวอักษร

ใช้รูปแบบอักษรเป็นฟอนท์ไทยราชการที่ออกแบบโดย SIPA ซึ่งเป็นฟอนท์ที่สามารถใช้ได้อย่างถูกกฎหมาย ไม่เสียค่าลิขสิทธิ์ โดยเลือกใช้ฟอนท์ชื่อ “TH-Krub” เนื่องจากเป็นแบบอักษรที่มีหัวกลมทำให้อ่านง่าย มีส่วนโค้งของเส้นขอบอักษรนุ่มนวล ไม่แข็งกระด้าง สอดคล้องกับลวดลายกราฟิก ลักษณะตัวอักษรมีความคล้ายคลึงกับตัวอักษรโบราณของชาวอีสาน

ภาพประกอบ

ภาพประกอบหลักในชุดสื่อพิมพ์ เลือกใช้ภาพต้นเทียนพรรษาคัดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา ที่แสดงให้เห็นถึงลวดลายของดอกผึ้งที่งดงามเป็นภาพหลัก โดยเน้นให้ความสว่างของแสงตกอยู่ที่บริเวณส่วนลำต้นเทียนและลวดลาย บนพื้นหลังสีดำเพื่อแสดงความมืดและความสว่างตามธีมงานที่ได้กำหนดไว้

ข้อความและสโลแกน

ข้อความและสโลแกนที่ใช้ประกอบแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ได้แก่

- หัวเรื่องหลัก คือ

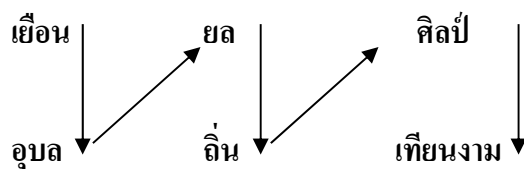
เยือน	→	ยล	→	ศิลป์
อุบล	→	ถิ่น	→	เทียนงาม

เมื่ออ่านข้อความตามแนวนอนจากซ้ายไปขวา จะได้ 2 ความหมาย คือ

ความหมายที่ 1 เยือนยลศิลป์

ความหมายที่ 2 อุบลถิ่นเทียนงาม

เมื่ออ่านในแนวตั้งทีละคอลัมภ์จะได้ความหมายรวมและฉันทลักษณ์ทางภาษาที่ใช้
การสัมผัสสระ คือ

จะได้ความหมาย คือ “เยือนอุบล ยลถิ่น ศิลป์เทียนงาม”

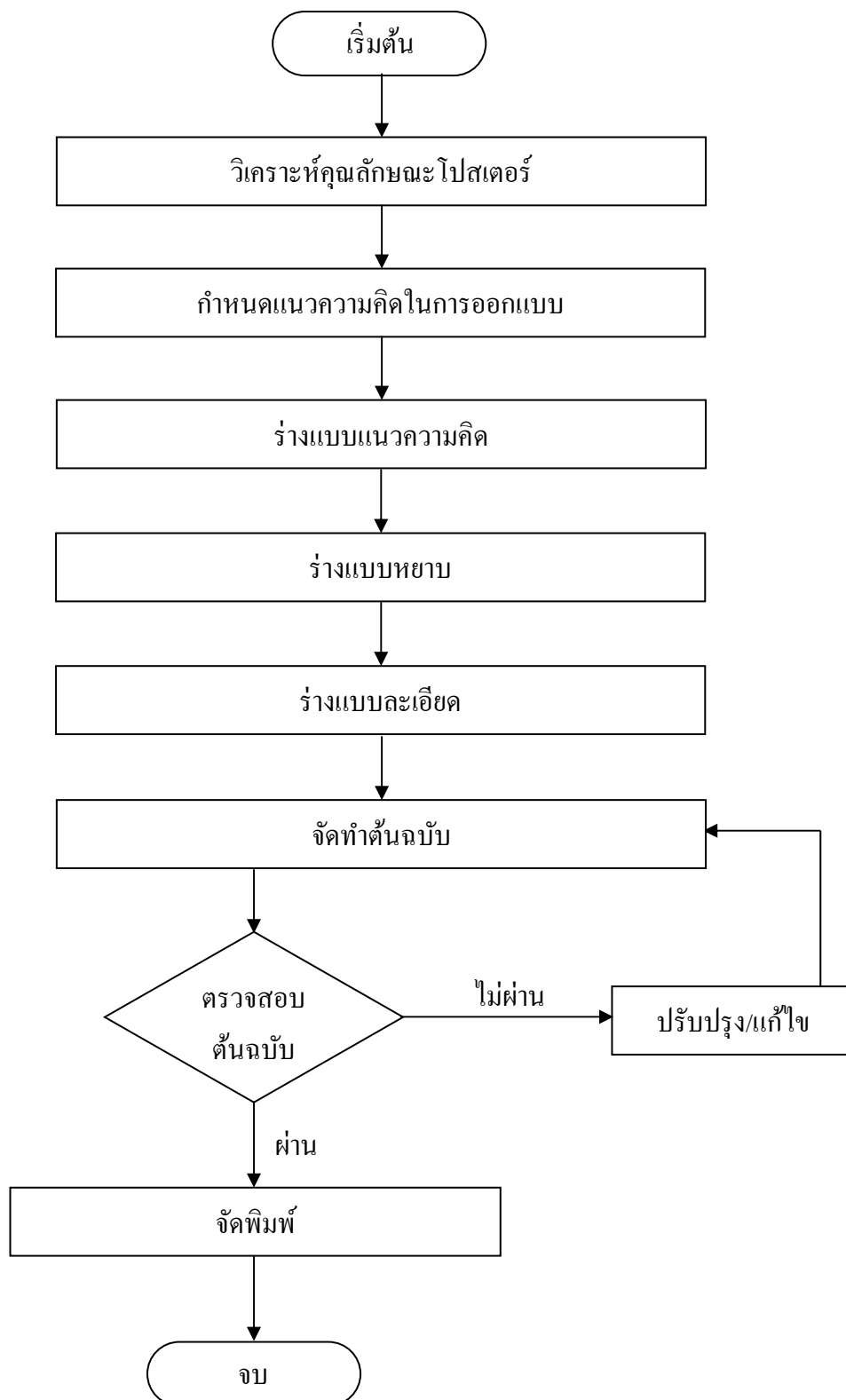
2. ส่วนที่เป็นบทกลอน เนื้อความ บอกเล่าถึงวิถีชุมชนและชื่อเสียงในการทำต้นเทียนติด
พิมพ์ของสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา

วิถีบูรพาถิ่น	ศิลป์เทียนงาม
ประชาลือนาม	เลื่องชื่อสกุลช่าง
เทียนพิมพ์วิจิตรดั่ง	ทวยเทพสรรค์สร้าง

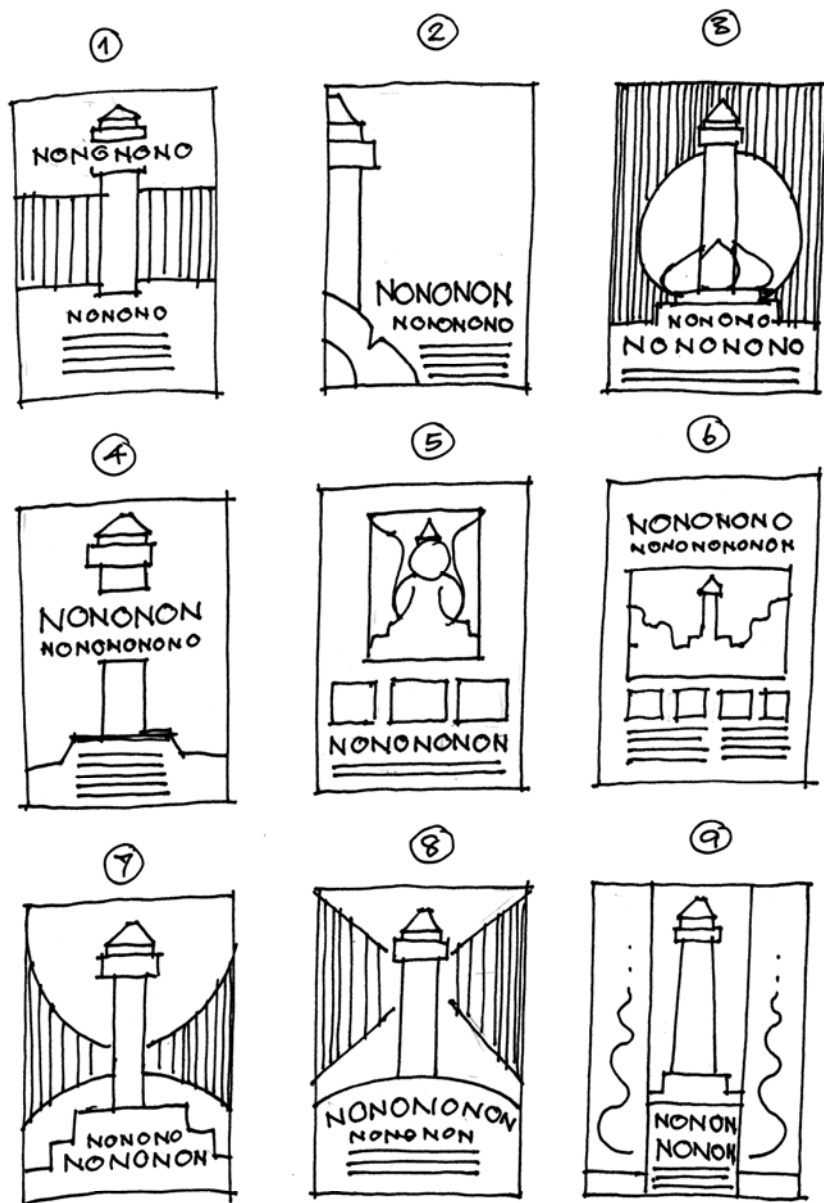
แบบวิเคราะห์ลักษณะและกระบวนการสร้างชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ ข-1 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทโปสเตอร์

รายการ	รายละเอียด	หมายเหตุ
1. ประเภทสิ่งพิมพ์	- โปสเตอร์	
2. วัตถุประสงค์	- เพื่อเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวเข้าเยี่ยมชม และเรียนรู้วิถีชุมชนในการทำต้นเทียน พรรษา	
3. กลุ่มเป้าหมาย	- ประชาชนในชุมชน - ประชาชนโดยรอบชุมชน - นักท่องเที่ยว	
4. ขนาด	- 50 x 75 เซนติเมตร	- ขนาดที่เหมาะสมกับ องค์ประกอบศิลป์ และ ตามมาตรฐาน กระดาษอัดภาพ
5. จำนวนหน้า	- 1 หน้า	
6. ลักษณะเนื้อหา	- เชิญชวนเยี่ยมชมวิถีชุมชน	
7. ภาพประกอบ / กราฟิก	- ต้นเทียนติดพิมพ์ลุ่มวัดบูรพา	
8. วัสดุพิมพ์	- กระดาษโฟโต้ปรี้นต์ 260 แกรม	- เพื่อให้ฉีกขาดง่าย มีอายุการใช้งาน ที่ยาวนานขึ้น
9. ระบบการพิมพ์	- ดิจิตอลปรี้นต์	
10. จำนวนสีที่พิมพ์	- 4 สี	
11. เทคนิคพิเศษ	-	

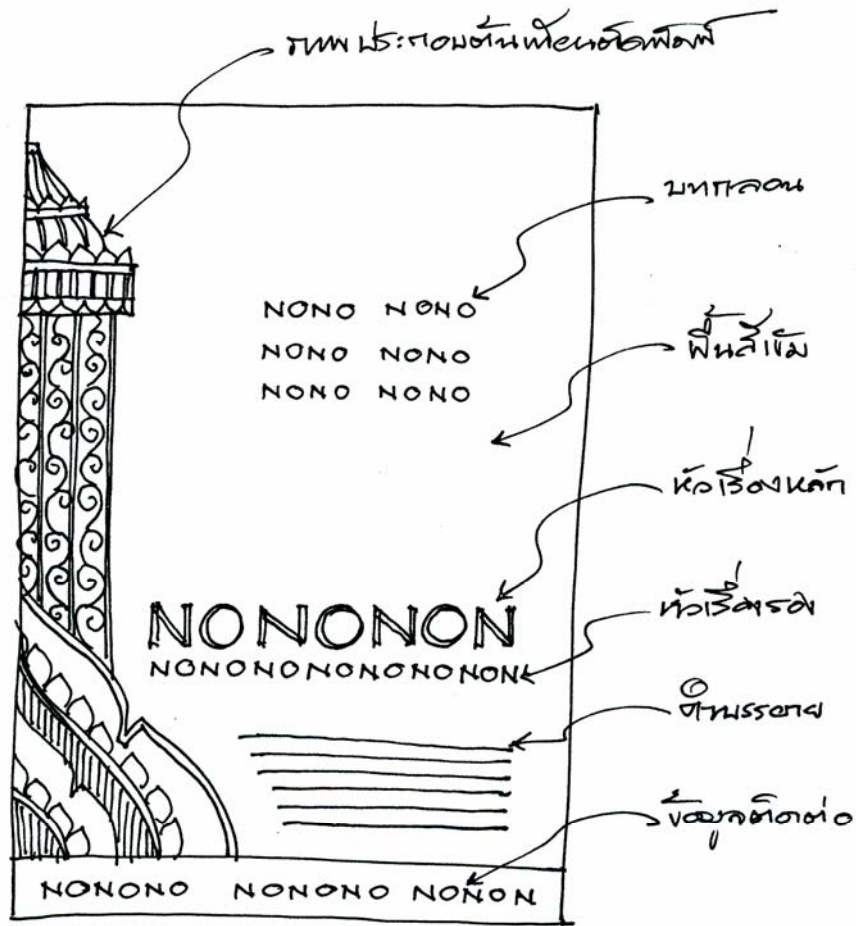

ภาพที่ ข-1 ขั้นตอนการออกแบบ โปสเตอร์

๑ Idea Sketch for Poster
December 2013.

ภาพที่ ข-2 แบบร่างแนวความคิด โปสเตอร์

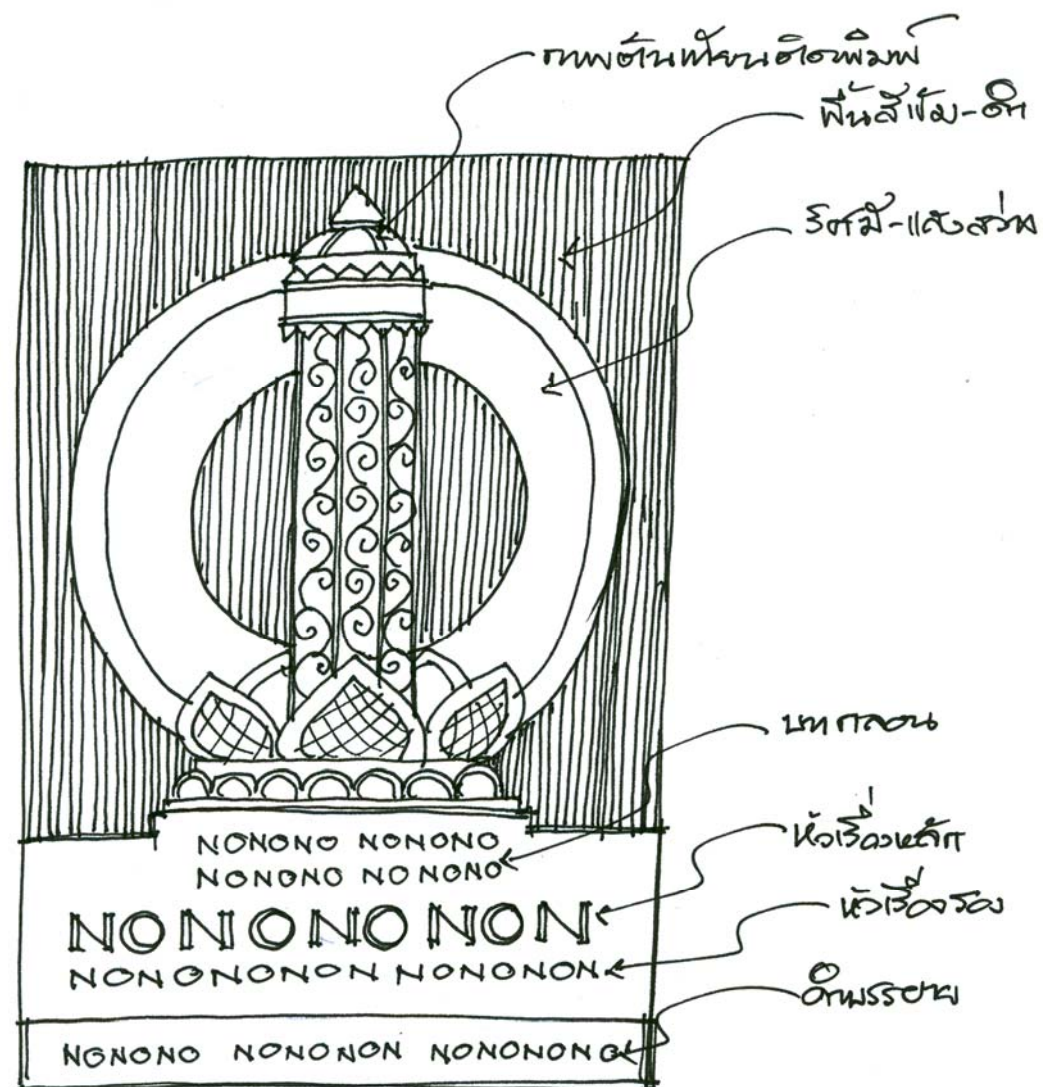

Poster แผนที่ ①

Damai 2013.

- + ภาพกราฟิกต้นแบบ + PhotoShop (ถ้าไม่มี)
- + ภาพกราฟิกจาก Illustrator

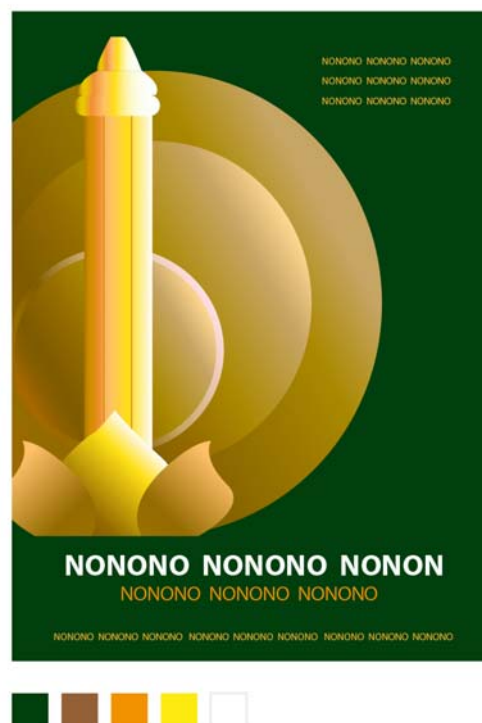
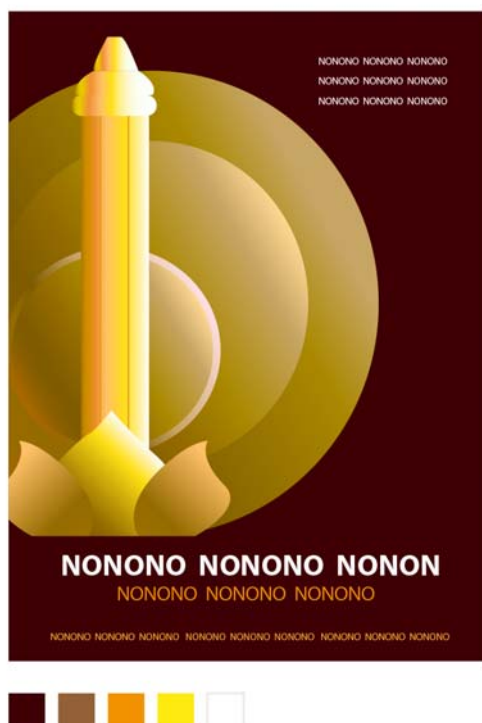
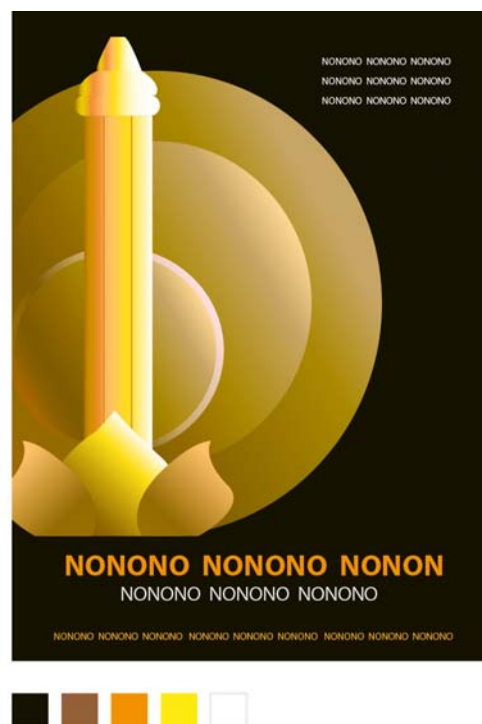
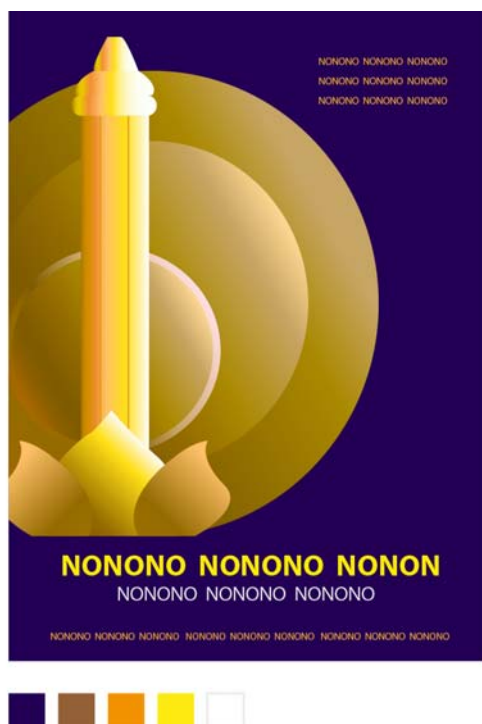
ภาพที่ ข-3 แบบร่างขยาย โปสเตอร์

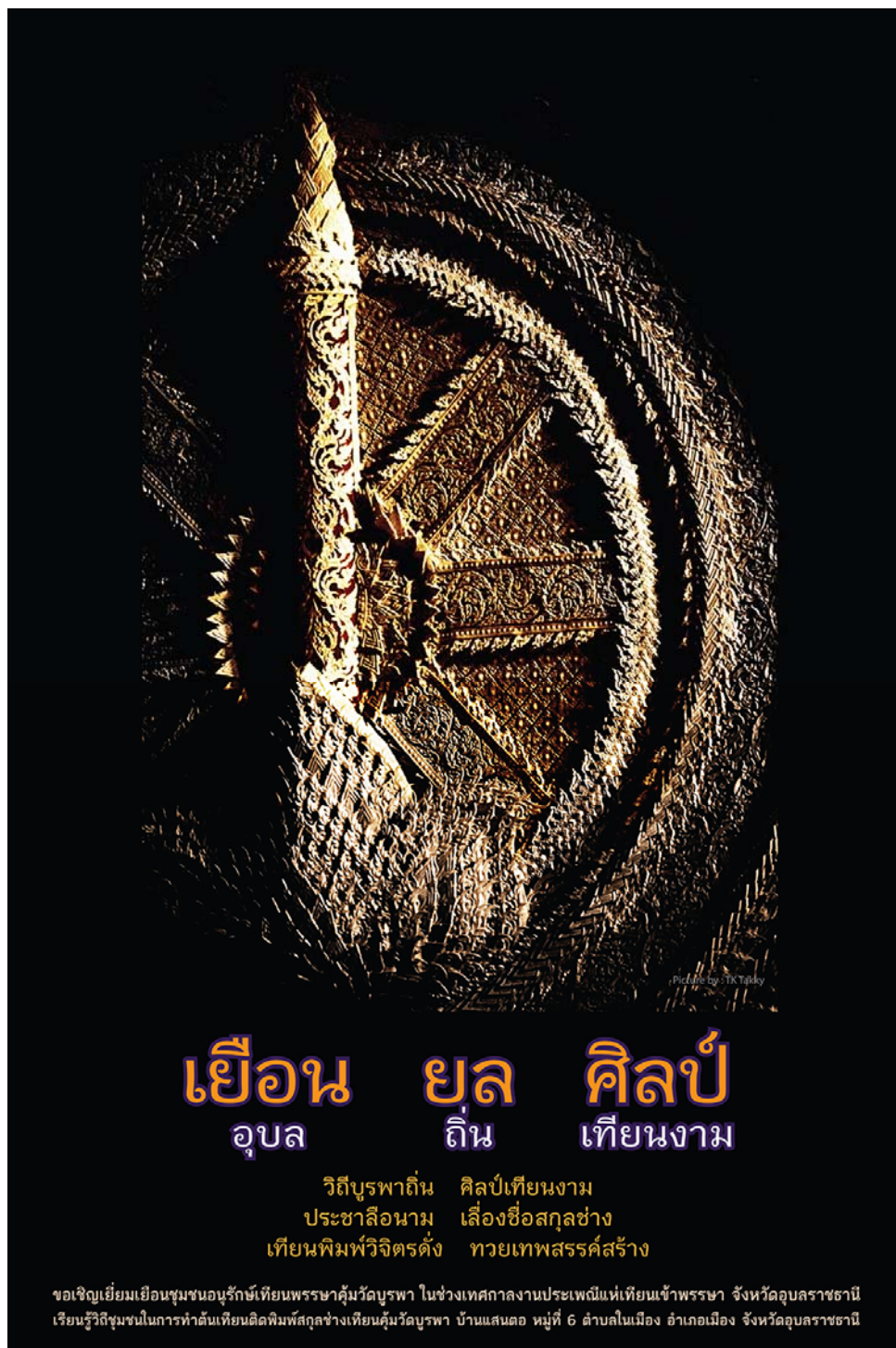
Poster แบบนี้ (2)

Damai 2013.

ภาพที่ ข-3 (ต่อ)

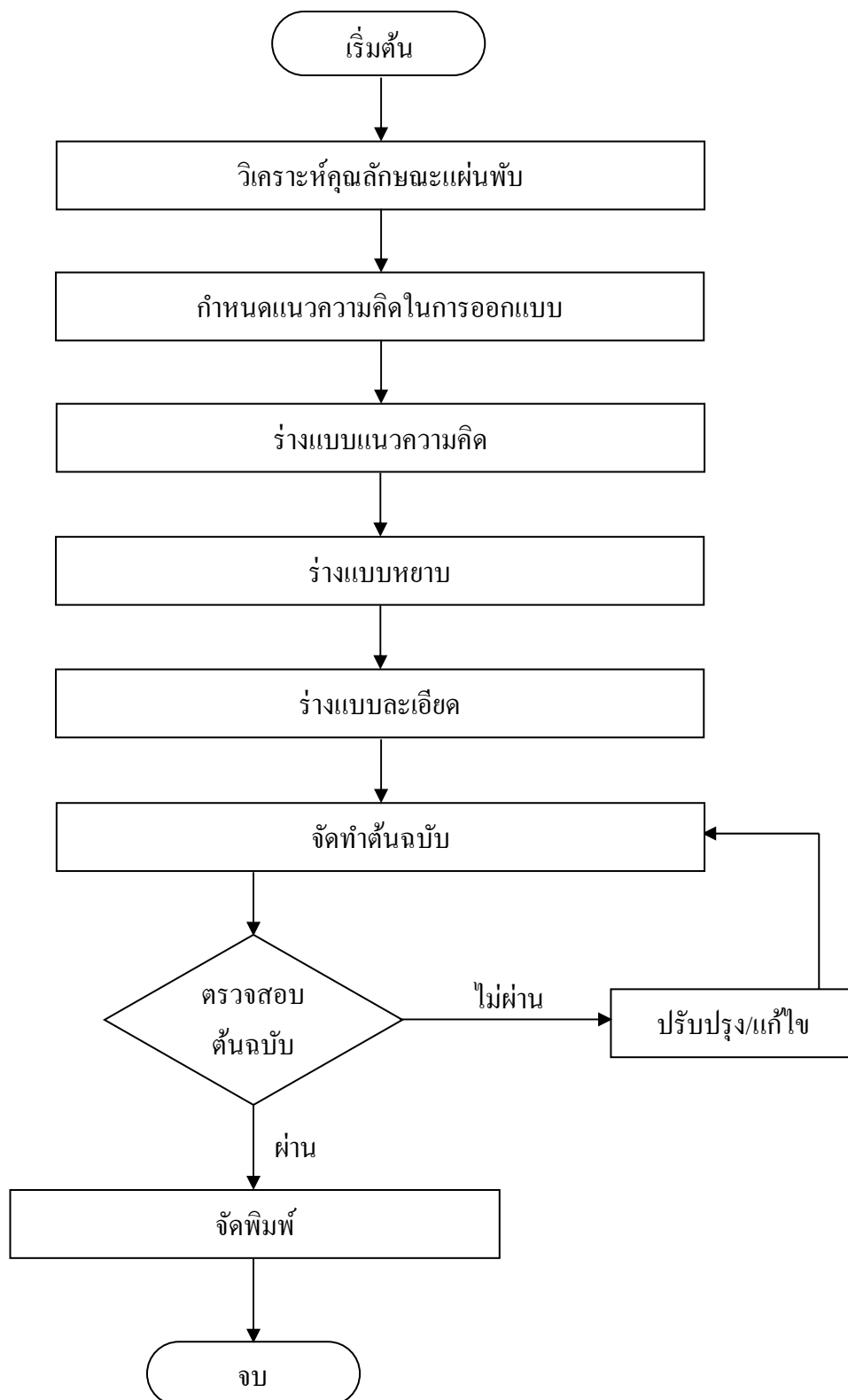
ภาพที่ ข-4 แบบร่างละเอียด โปสเตอร์

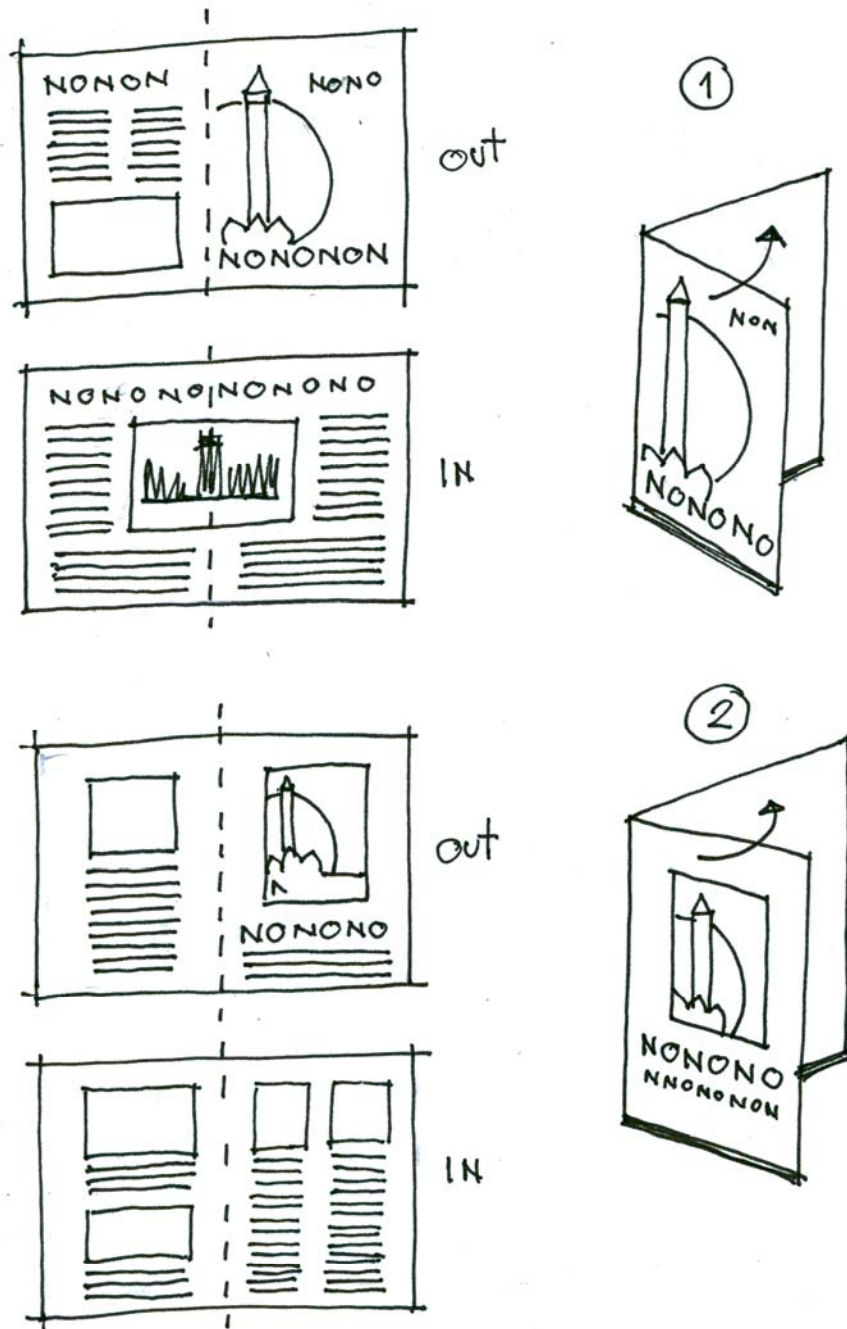
ภาพที่ ข-5 แบบต้นฉบับ โปสเตอร์

ตารางที่ ข-2 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทแผ่นพับ

รายการ	รายละเอียด	หมายเหตุ
1. ประเภทสิ่งพิมพ์	แผ่นพับ	
2. วัตถุประสงค์	- เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและ นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาเยี่ยมชม และเรียนรู้วิถีชุมชนในการทำดินเทียน พรรษา	
3. กลุ่มเป้าหมาย	- ประชาชนในชุมชน - ประชาชนโดยรอบชุมชน - นักท่องเที่ยว	
4. ขนาด	- 29.7x42 เซนติเมตร	- ขนาดที่เหมาะสมกับ จำนวนเนื้อหาและตาม มาตรฐานกระดาษพิมพ์
5. จำนวนหน้า	- 2 หน้า	
6. ลักษณะเนื้อหา	- วิถีชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ่มวัด บูรพา จังหวัดอุบลราชธานี - กระบวนการทำดินเทียนของชุมชน	
7. ภาพประกอบ / กราฟิก	- ดินเทียนติดพิมพ์คุ่มวัดบูรพา - ชาวบ้านกับการร่วมมือจัดทำดินเทียน - ขั้นตอนกระบวนการทำดินเทียน - ลวดลายดอกผึ้ง	
8. วัสดุพิมพ์	- กระดาษอาร์ตการ์ด 180 แกรม	- เพื่อให้ไม่หักขาดง่าย - มีการหมุนเวียนใช้งาน
9. ระบบการพิมพ์	- ดิจิตอลปรินต์	
10. จำนวนสีที่พิมพ์	- 4 สี	
11. เทคนิคพิเศษ	- พับ 3 พับ 4 ตอน	

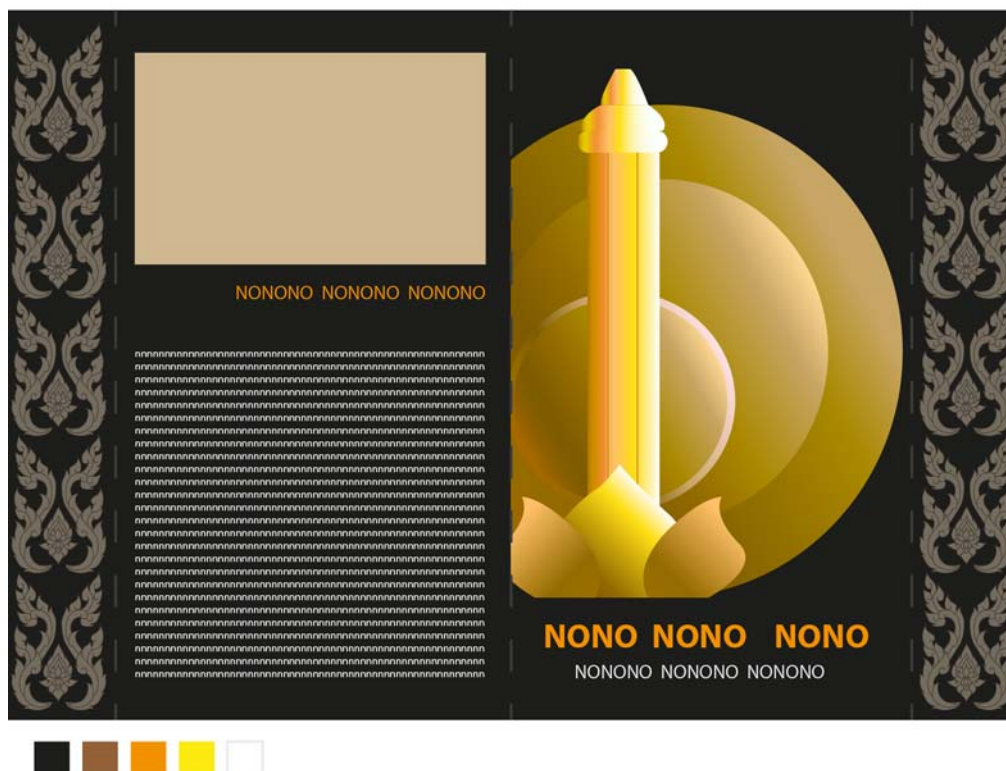
ภาพที่ ข-6 ขั้นตอนการออกแบบ แผนปฏิบัติการ

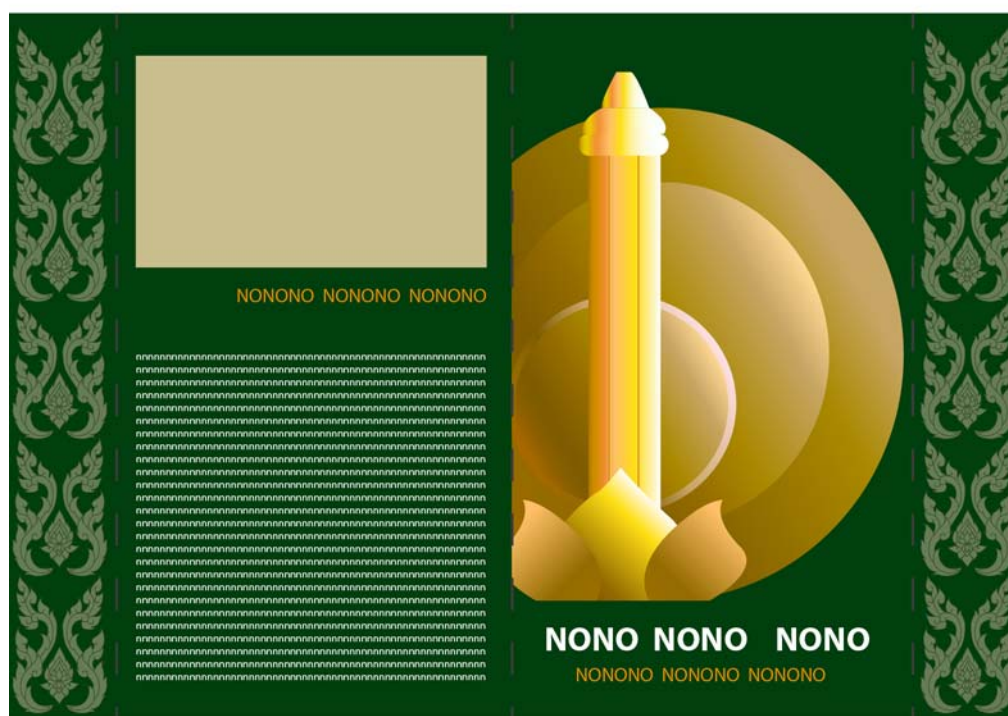
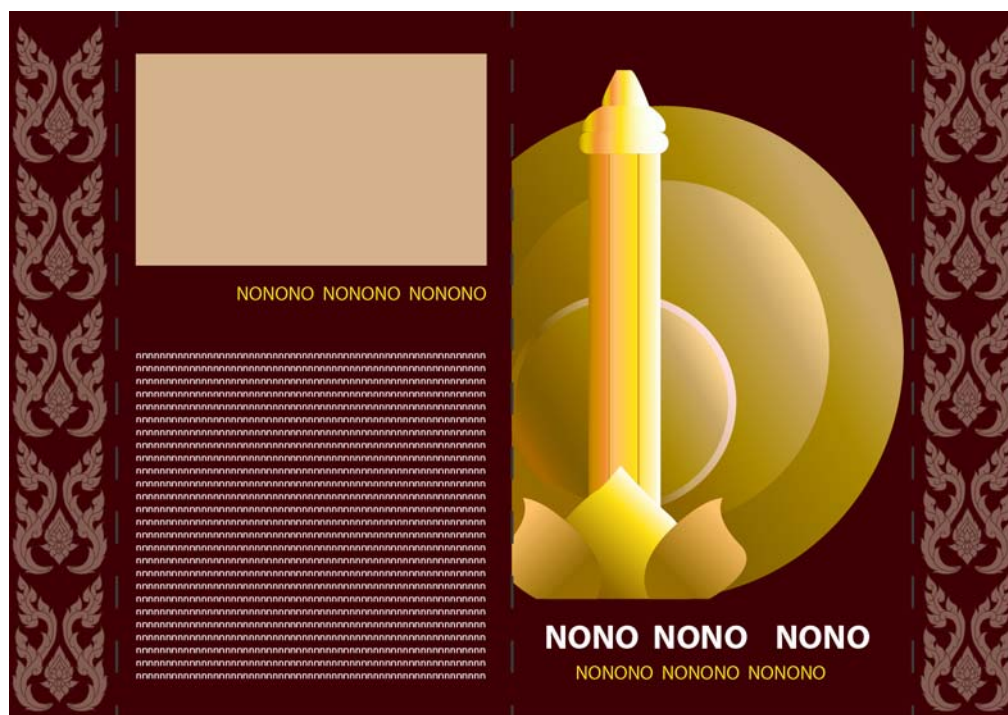
horizontal

Janai 2013.

ภาพที่ ข-7 แบบร่างแนวความคิด แผ่นพับ

ภาพที่ ข-9 แบบร่างละเอียด แผ่นพับ

ภาพที่ ข-9 (ต่อ)

ภาพที่ ข-10 แบบต้นฉบับแผ่นพับ

ตารางที่ ข-3 การวิเคราะห์ลักษณะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง

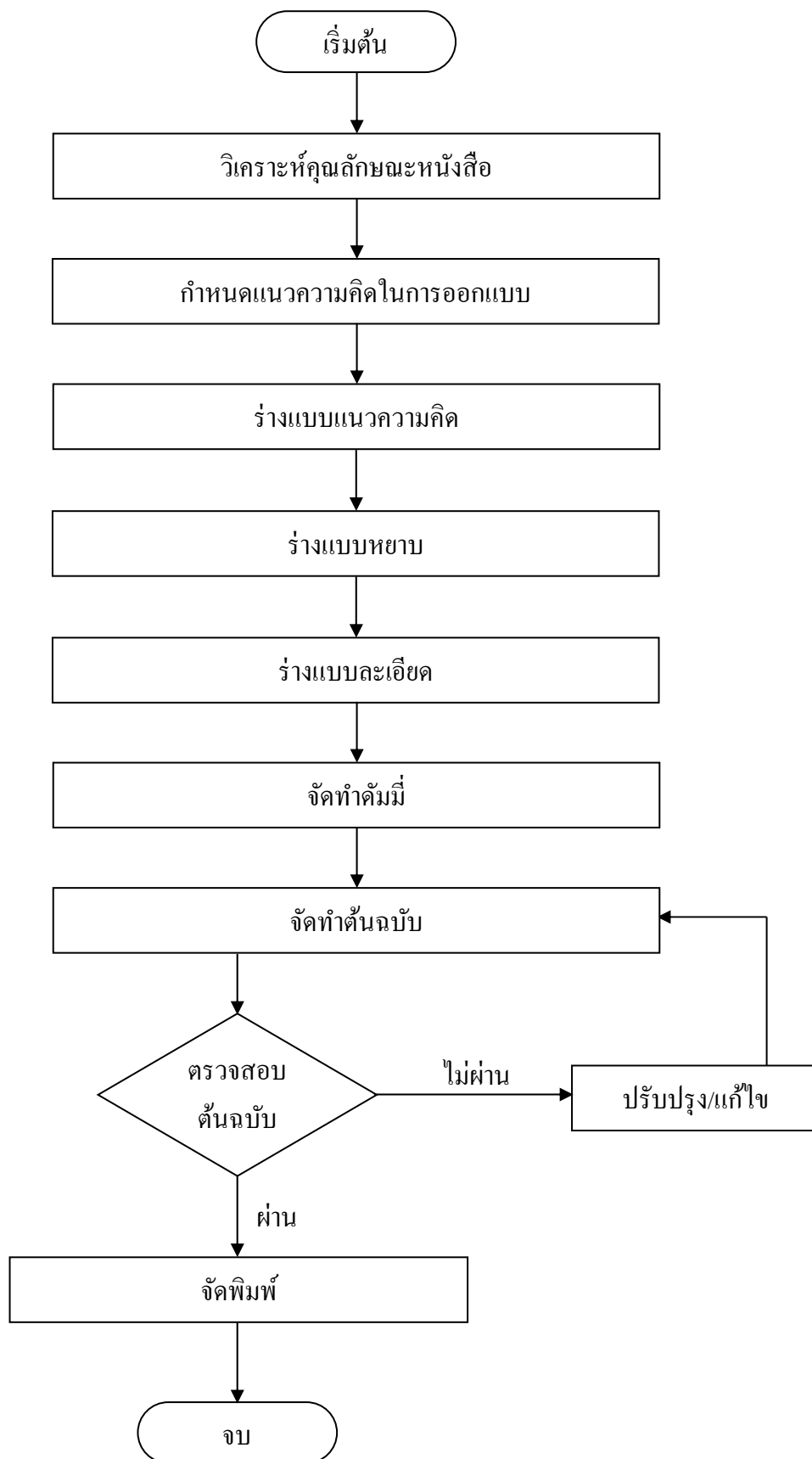
รายการ	รายละเอียด	หมายเหตุ
1. ประเภทสิ่งพิมพ์	- หนังสือ	
2. วัตถุประสงค์	- เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมและเรียนรู้วิถีชุมชนในการทำดินเทียนพรรษา	
3. กลุ่มเป้าหมาย	- ประชาชนในชุมชน - ประชาชนโดยรอบชุมชน - นักท่องเที่ยว	
4. ขนาด	- 21x29.7 เซนติเมตร (แนวนอน)	- เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นวิธีการและขั้นตอน การอ่านต่อเนื่องจากซ้ายไปขวา
5. จำนวนหน้า	- 40 หน้า (ไม่รวมปก)	
6. ลักษณะเนื้อหา	- ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี - ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ่มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี - ดินเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา - ขั้นตอนวิธีการทำดินเทียน	
7. ภาพประกอบ/กราฟิก	- บรรยากาศประเพณีแห่เทียนพรรษา - ดินเทียนพรรษาประเภทต่างๆ - ดินเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา - ขั้นตอนกระบวนการทำดินเทียน - ลวดลายดอกผึ้ง	
8. วัสดุพิมพ์	- ปก กระดาษอาร์ตการ์ด 260 แกรม - เนื้อใน กระดาษอาร์ตการ์ด 160 แกรม	- เพื่อให้ไม่ให้อึดขาดง่าย - มีการหมุนเวียนใช้งาน
9. ระบบการพิมพ์	- ดิจิตอลปรินต์	
10. จำนวนสีที่พิมพ์	- 4 สี	
11. เทคนิคพิเศษ	- ปกหน้า – หลัง เคลือบยูวีด้าน	
12. การเข้าเล่ม	- ไส่กาบ	

ตารางที่ ข-4 จำนวนหน้า รายละเอียดเนื้อหา และการพิมพ์ (คัมมี่)

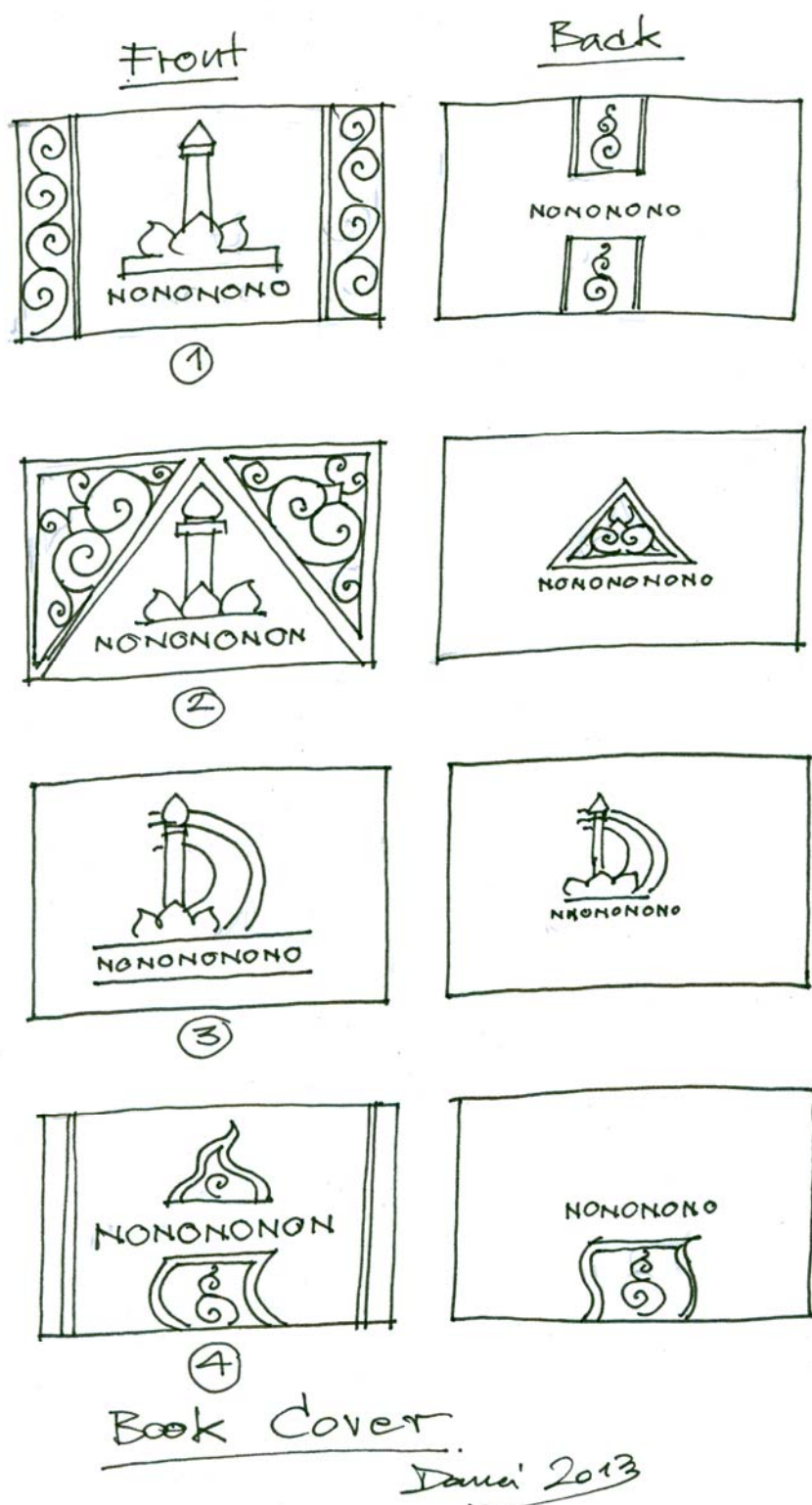
งานจัดทำหนังสือเรียนด้วยตนเอง เรื่อง ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างคุ้มวัดบูรพา			
หน้า	รายละเอียดเนื้อหา	การพิมพ์	
		4 สี	สีเดียว
	ปกหน้า		
	ใบรองปก		
1	- คำนำ สารบัญ		
2	- ประเพณีแห่เทียนพรรษา		
3	- ความเชื่อเรื่องเทียน		
4	- ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา		
5	- ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา		
6	- ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา		
7	- ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา		
8	- ประวัติความเป็นมาของเทียนพรรษา		
9	- ด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา		
10	- ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา		
11	- เอกลักษณ์ถาวรลายด้นเทียนติดพิมพ์		
12	- ลายดอกผึ้งสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา		
13	- ลายดอกผึ้งสกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา		
14	- การทำด้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา		
15	- การทำโครงสร้างลำด้นเทียน		
16	- การทำโครงสร้างลำด้นเทียน		
17	- การทำโครงสร้างลำด้นเทียน		
18	- การทำโครงสร้างลำด้นเทียน		
19	- การทำโครงสร้างส่วนยอดลำด้นเทียน		
20	- การทำโครงสร้างส่วนยอดลำด้นเทียน		
21	- การทำหุ่นองค์ประกอบ		
22	- การทำหุ่นองค์ประกอบ		
23	- การขึ้นรูปหุ่นด้วยปูนปลาสเตอร์		

ตารางที่ ข-4 (ต่อ)

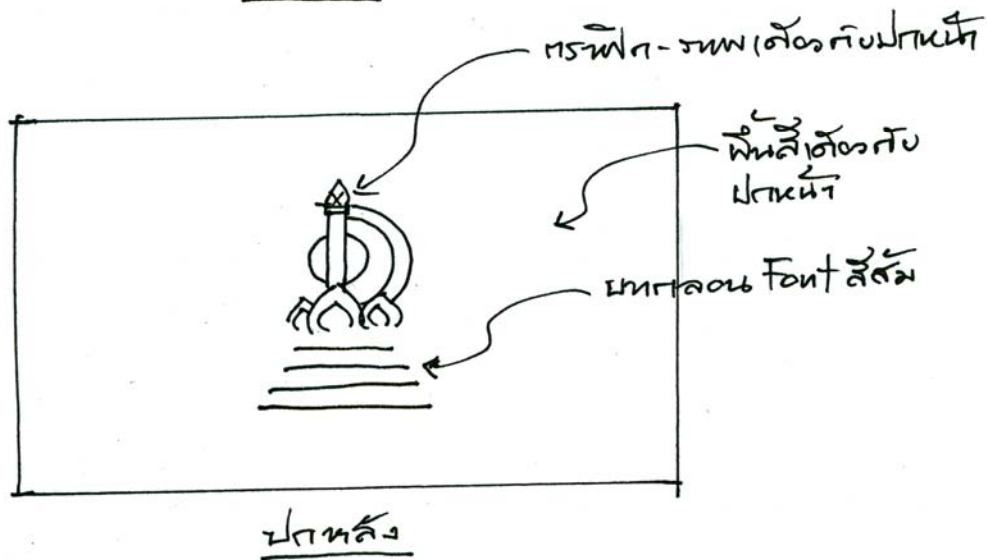
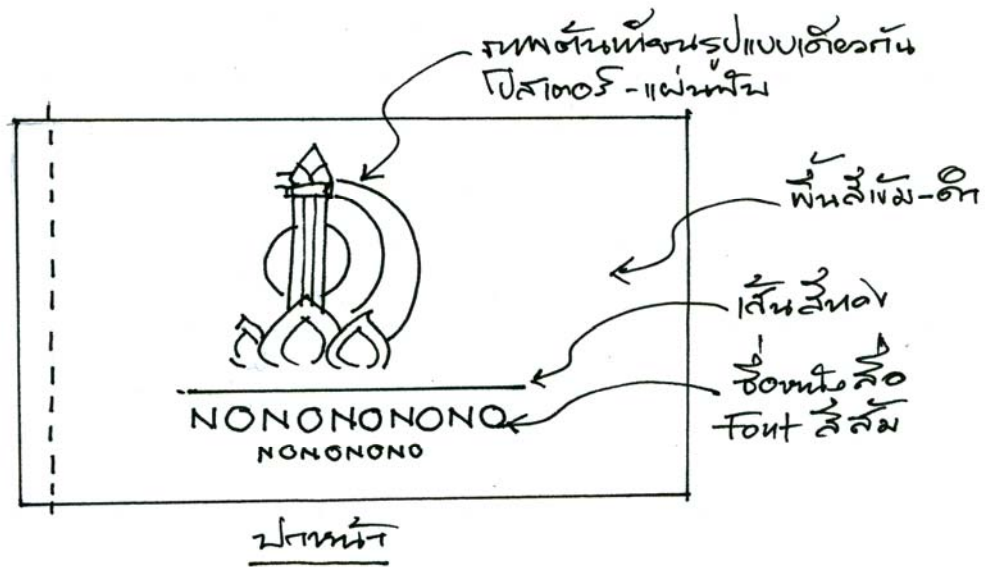
งานจัดทำหนังสือเรียนด้วยตนเอง เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างคุ้มวัดบูรพา			
หน้า	รายละเอียดเนื้อหา	การพิมพ์	
		4 สี	สีเดียว
24	- การขึ้นรูปหุ่นด้วยปูนปลาสเตอร์		
25	- การขึ้นรูปหุ่นด้วยปูนปลาสเตอร์		
26	- การแกะสลักแม่พิมพ์ลายดอกผึ้ง		
27	- การแกะสลักแม่พิมพ์ลายดอกผึ้ง		
28	- การแกะสลักแม่พิมพ์ลายดอกผึ้ง		
29	- การต้มขี้ผึ้ง		
30	- การต้มขี้ผึ้ง		
31	- การพิมพ์ลายดอกผึ้ง		
32	- การพิมพ์ลายดอกผึ้ง		
33	- การพิมพ์ลายดอกผึ้ง		
34	- การตัดลายดอกผึ้ง		
35	- การตัดลายดอกผึ้ง		
36	- การเตรียมผิวหุ่นสำหรับติดลายดอกผึ้ง		
37	- การติดลายดอกผึ้ง		
38	- การติดลายดอกผึ้ง		
39	- การติดลายดอกผึ้ง		
40	- บรรณานุกรม		
	ใบรองปกหลัง		
	ปกหลัง		

ภาพที่ ข-11 ขั้นตอนการออกแบบ หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

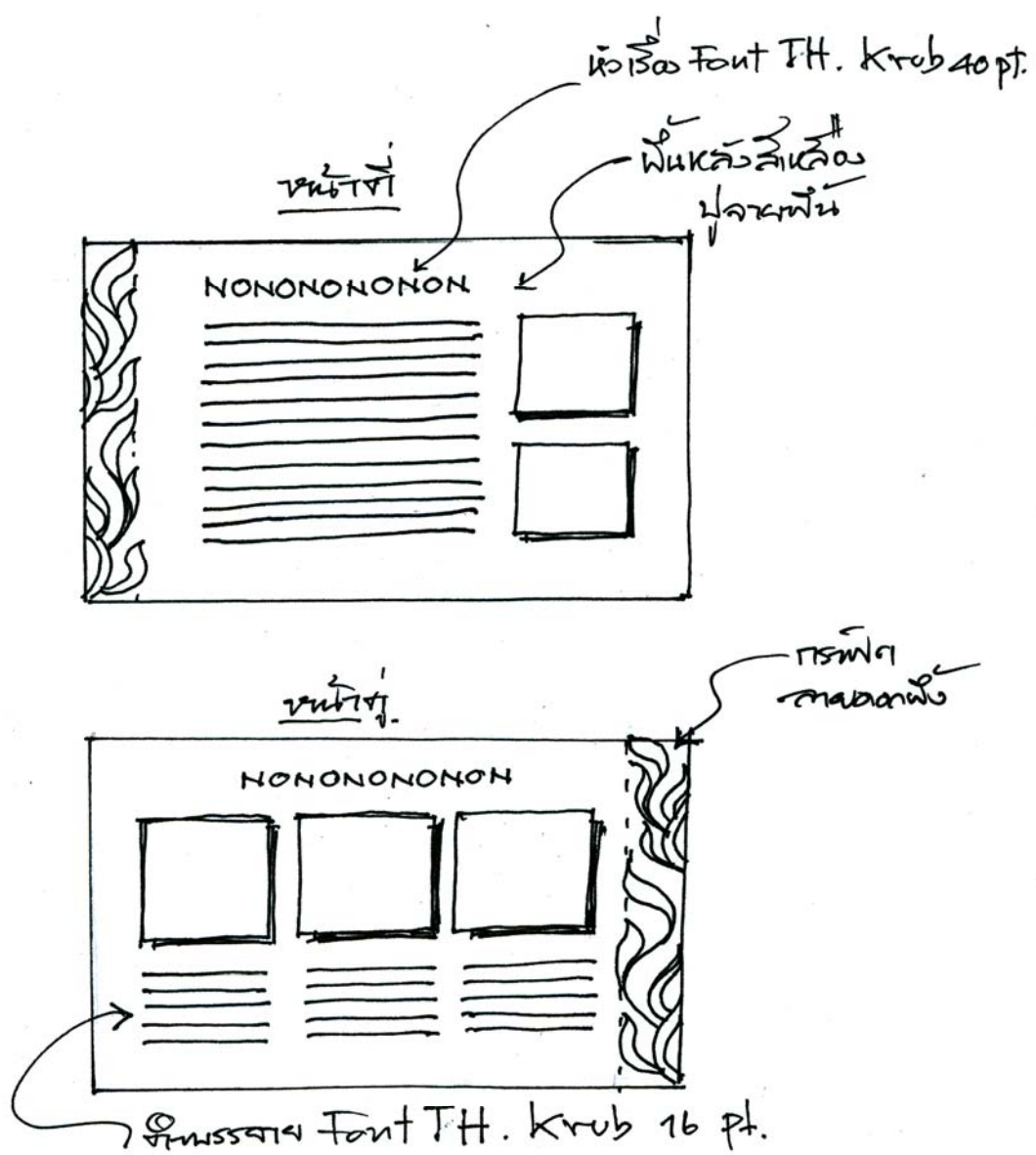

ภาพที่ ข-12 แบบร่างแนวความคิด หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

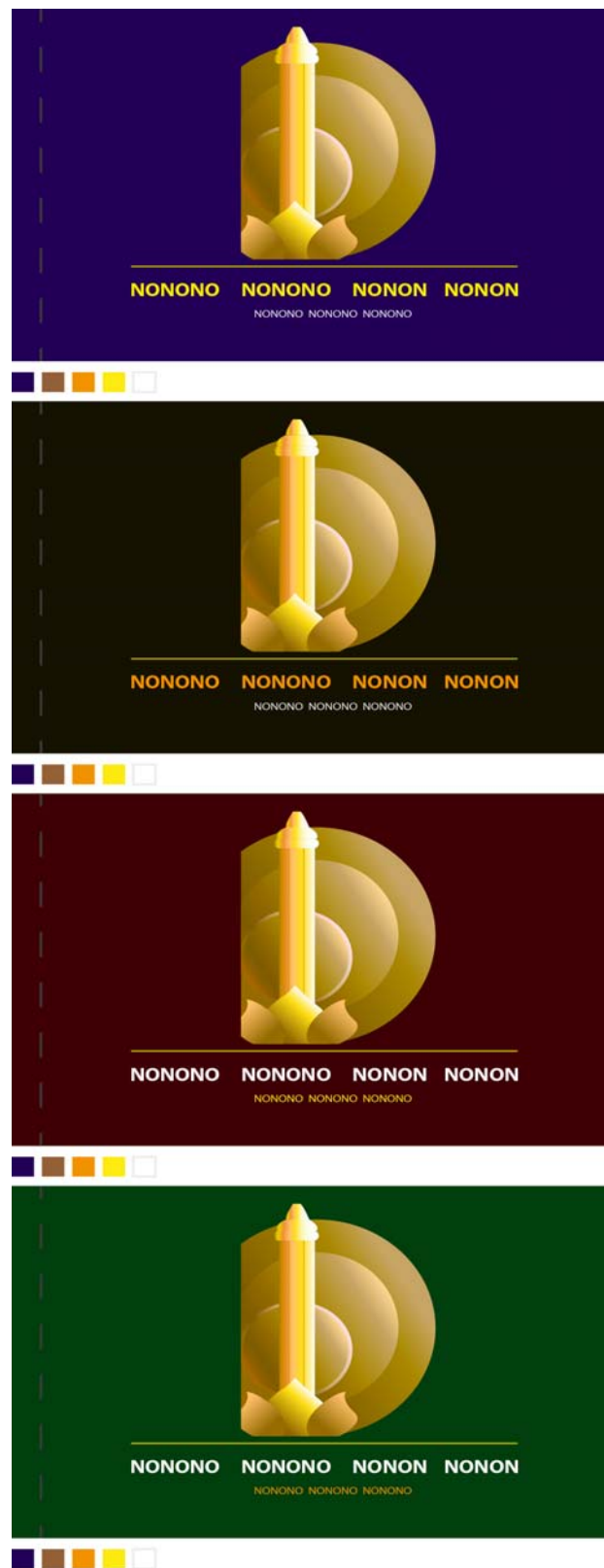
- เป็นเอกสารในหมวดสื่อ
- ภาพ-กราฟิกเป็นสื่อสื่อต้น ปีสตอร์และแผ่นพื้น

Samai 2013.

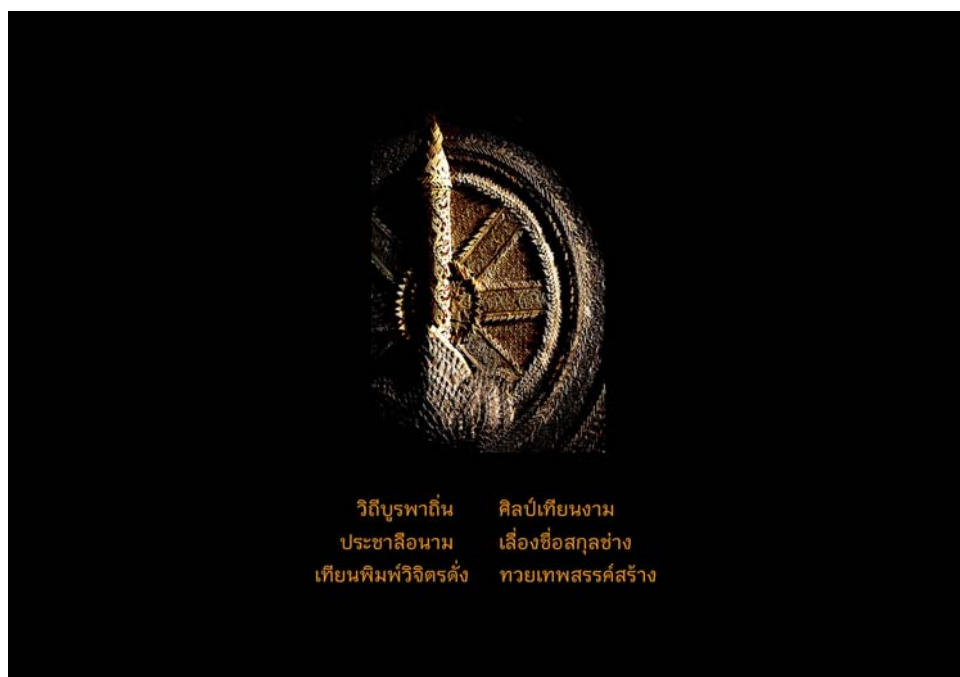

หน้าปกจำนวน 40 หน้า

Damai 2013.

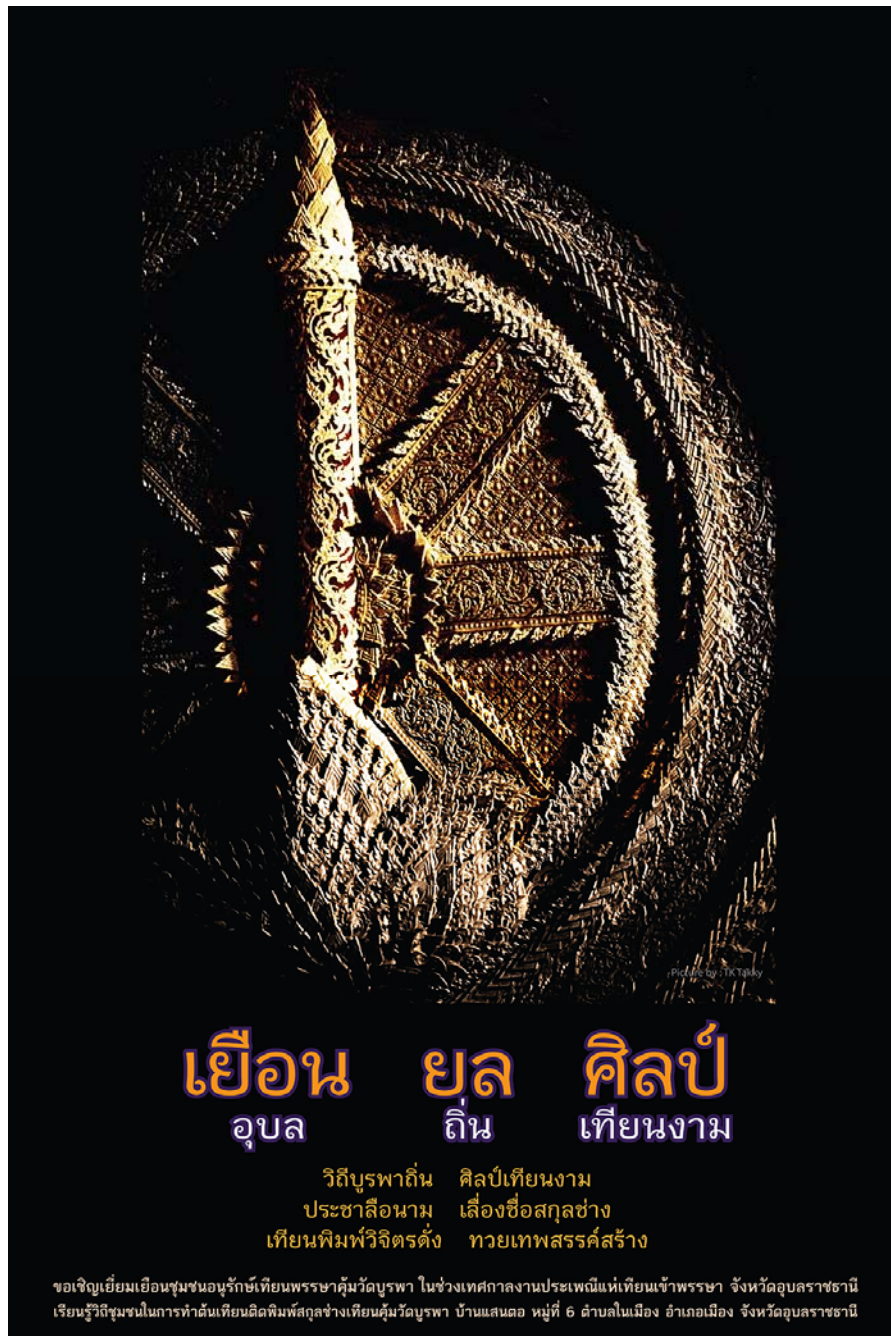

ภาพที่ ข-14 แบบร่างละเอียด หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ภาพที่ ข-15 แบบต้นฉบับ หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ตัวอย่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา
วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ ข-16 โปสเตอร์ ขนาด 50x75 เซนติเมตร

ภาพที่ ข-17 แผ่นพับ ขนาด 29.7x42 เซนติเมตร ด้านนอก

ภาพที่ ข-18 แผ่นพับ ขนาด 29.7x42 เซนติเมตร ด้านใน

ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ ข-19 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ขนาด 21x29.7 เซนติเมตร ปกหน้า

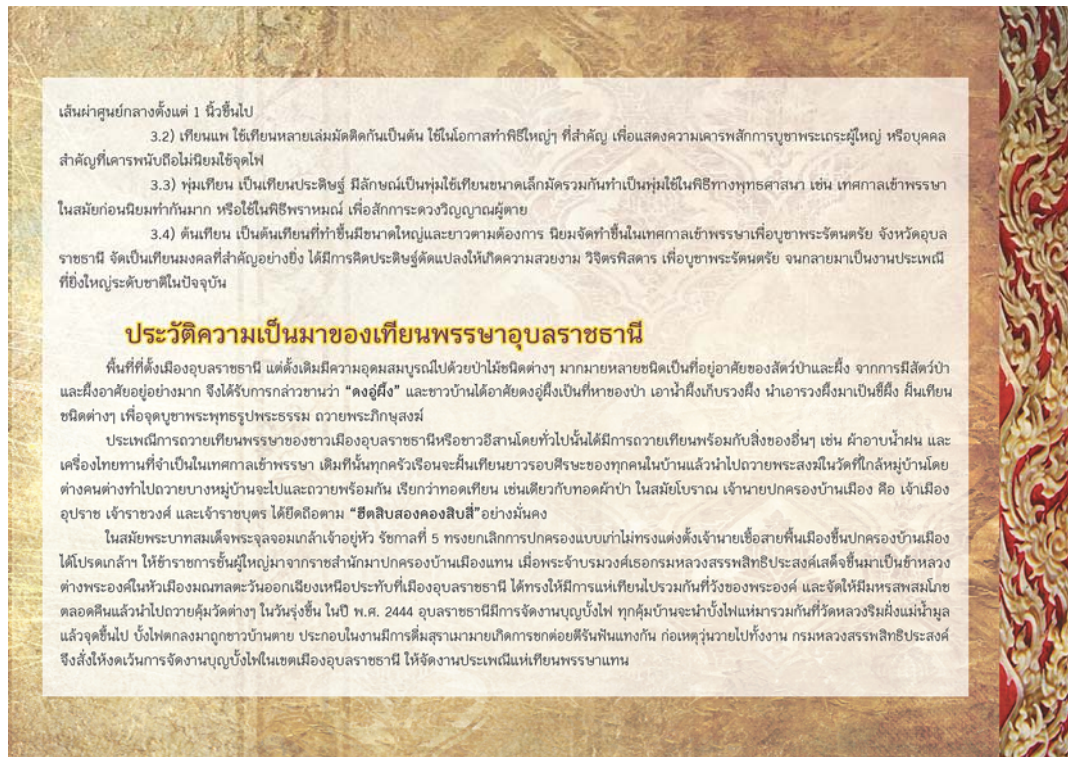
ภาพที่ ข-20 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 1

ภาพที่ ข-21 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 2

ภาพที่ ข-22 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 3

ภาพที่ ข-23 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 4

ภาพที่ ข-24 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 5

ภาพที่ ข-25 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 6

ภาพที่ ข-26 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 7

ในปี พ.ศ. 2535 งานฉลองปีกาญจนาภิเษก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองราชย์สมบัติ 50 ปี ในปี พ.ศ. 2539 งานครบรอบ 60 ปี ประเพณี แห่เทียนพรรษาอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2540 งานเฉลิมพระชนมพรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุครบ 6 รอบ ในปี พ.ศ. 2542 และงานอุบลราชธานีครบ 210 ปี ในปี พ.ศ. 2545 การจัดงานร่วมกับงาน กีฬาสำคัญดังกล่าว คณะกรรมการจัดงานได้ขยายวันจัดงานเป็น 5 วัน โดยการจัดกิจกรรมอื่นๆ เข้ามาเสริม เช่น วันแรกจะเป็นพิธีเปิดงาน และ สมโภชเทียนพระราชทาน วันที่สองจัดงานพาแลง การแสดงศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน การประกวดธิดาเทียนพรรษา วันที่สามการรวมเทียน สาธิตการจัด ทำต้นเทียนทั้งสองประเภท และประกวดต้นเทียน วันที่สี่เปิดงานแห่เทียน พรรษา ประกวดขบวนแห่ ประกาศผลการจัดสินการประกวดต้นเทียนและ ขบวนแห่ และพิธีมอบรางวัล วันที่ห้านำต้นเทียนที่ชนะเลิศและรองชนะเลิศ มาตั้งแสดงที่บริเวณทุ่งศรีเมืองเพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนได้ชม ความงามสำหรับการถวายเทียนพรรษานั้นมอบให้คุ้มวัดจัดพิธีถวายกันเอง ในวันเวลาแล้วแต่เห็นสมควร

การจัดทำต้นเทียนในปัจจุบันมีการพัฒนาไปมาก มีการแข่งขันกัน ทุกรูปแบบเพื่อหวังเอาชนะเลิศ มีการลงทุนกันอย่างมหาศาล พยายาม สร้างประติมากรรม สถาปัตยกรรม หรือองค์ประกอบให้ใหญ่โตมหึมา เคารพลดจนการประดับประดาตกแต่ง ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูงมาก ต้นเทียนที่ส่ง เข้าประกวดแต่ละต้นจะต้องลงทุนสูง ประมาณ 50,000-500,000 บาท ทำให้คุ้มวัดต้องเพิ่มภาระในการจัดหางบประมาณมาจัดทำเพิ่มขึ้น บางคุ้ม วัดต้องถอนตัวออกไม่เข้าร่วมงานประเพณีแห่เทียนนี้ ทำให้ต้นเทียน พรรษาลดลง ในปี พ.ศ. 2544 คณะกรรมการได้จัดให้มีการประกวดเทียน พรรษาเพิ่มจากเดิม โดยแยกต้นเทียนแต่ละประเภทออกเป็น 2 ขนาด คือ

ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ปัจจุบันจึงมีต้นเทียนที่ส่งเข้าร่วมงานประเพณี แห่เทียนพรรษาอุบลราชธานี เป็นเทียนพรรษา ดังนี้ คือ

ประเภทติดพิมพ์	ขนาดใหญ่
ประเภทติดพิมพ์	ขนาดเล็ก
ประเภทแกะสลัก	ขนาดใหญ่
ประเภทแกะสลัก	ขนาดเล็ก

ปี 2546 เริ่มริเริ่มเทียนโบราณ ดังเดิม คือ เทียนมัดรวมติดลาย เพิ่มเข้ามาอีก เป็นการช่วยวัดที่มีปัจจัยไม่สามารถทำเทียนพรรษาประเภท ติดพิมพ์และแกะสลัก ทั้งขนาดใหญ่และเล็กได้

ภาพที่ ข-27 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 8

ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา

ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา เป็นชุมชนหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานีที่มีการจัดทำต้นเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ส่งเข้าประกวดในงาน ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีมาโดยตลอด ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพา เดิมตั้งอยู่ที่ บ้านแสนตอ หมู่ที่ 6 ตำบลปทุม (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นตำบลในเมือง) อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนกับการร่วมจัดทำต้นเทียนพรรษา เกิดจากความเลื่อมใส ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ความเสียสละ สมัคสมานสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและสืบสานวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของชุมชนและท้องถิ่น ต้นเทียนพรรษาแต่ละต้นเกิด จากความร่วมมือของวัด ชาวบ้านในชุมชน และคณะช่างเทียน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชน โดยที่คณะช่างเทียนจะทำการออกแบบจัดเตรียมโครงสร้าง ในส่วนต่างๆ เช่น โครงสร้างส่วนลำต้น ส่วนฐาน หุ่นองค์ประกอบอื่นๆ รวมถึงการแกะแม่พิมพ์ลวดลาย

ภาพที่ ข-28 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 9

ภาพที่ ข-29 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 10

ภาพที่ ข-30 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 11

ภาพที่ ข-31 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 12

ภาพที่ ข-32 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 13

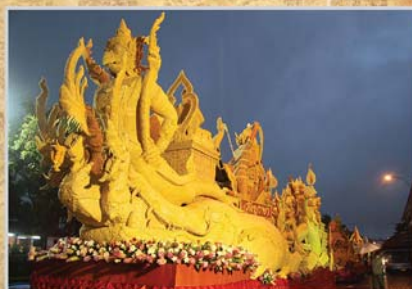
การทำต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา

คุ้มวัดบูรพามีการจัดทำต้นเทียนพรรษาเข้าร่วมประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานีตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ช่างอาวุโสของชุมชนได้กล่าวถึงการจัดทำต้นเทียนพรรษาของคุ้มวัดบูรพาไว้ว่า "ในสมัยก่อนต้นเทียนของคุ้มวัดบูรพาใช้ลำไม้ไผ่หาวนมาตีเป็นกลองสี่เหลี่ยมแล้วมัดหุ้มด้วยเทียนที่ใช้จุดบูชาพระ แห่ด้วยเกวียน"

ต้นเทียนพรรษาของคุ้มวัดบูรพามีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และพัฒนาการของงานประเพณีแห่เทียนพรรษาของทางจังหวัดในแต่ละปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2528 เป็นต้นมา ช่างเทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพาได้มีการพัฒนาการทำต้นเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ขึ้นใหม่ โดยนำแนวความคิดในเรื่องของสัตว์และกายวิภาคของหุ่นที่เท่าคนจริงมาใช้ ประกอบกับการแกะแม่พิมพ์ลายดอกผึ้งขึ้นใหม่อย่างมีแบบแผน ลวดลายมีความพลิ้วไหวอ่อนช้อย มีการใช้ลวดลายที่มีความละเอียดและความยากในการจัดทำมาใช้ เช่น ลายเครือเถาและลายก้านชด ทำให้ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างคุ้มวัดบูรพาเป็นที่ยอมรับในเรื่องความงดงาม จนเป็นที่ประจักษ์แก่สาธารณชนและได้รับรางวัลเรื่อยมา

กระบวนการในการจัดทำต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนวัดบูรพาสามารถจำแนกออกเป็น 5 กระบวนการใหญ่ๆ ได้แก่

1. การทำโครงสร้างลำต้นเทียน
2. การทำหุ่นองค์ประกอบ
3. การทำแม่พิมพ์
4. การทำลายดอกผึ้ง
5. การติดลายและตกแต่ง

ภาพที่ ข-33 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 14

การทำโครงสร้างส่วนลำต้นเทียน

ลำต้นเทียนพรรษาประกอบด้วย 2 ส่วนหลักด้วยกันคือ ส่วนลำต้นและส่วนยอด ลำต้นเทียนพรรษาเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบในรถแห่ต้นเทียนทั้งหมด เป็นจุดที่แสดงถึงความสามารถ ความประณีตวิจิตรบรรจงของช่างเทียนในการสร้างสรรค์ความงดงามของตัวลายดอกผึ้งที่เกิดจากแม่พิมพ์ลายลำต้น การตัดตัวลายที่ประณีตที่สุด การติดลายดอกผึ้งที่ใช้ทักษะและประสบการณ์ชั้นยอด ดังนั้นในการจัดทำส่วนของลำต้นเทียนพรรษา จึงต้องคัดเลือกช่างเทียนที่มีความสามารถสูงที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นผู้จัดทำ

การจัดทำโครงสร้างของลำต้นเทียนพรรษาประเภทติดพิมพ์ในสมัยก่อนใช้การหล่อด้วยเทียนทั้งลำต้น หรือผูกแกนด้วยเชือกปอแล้วพอกด้วยปูนปลาสเตอร์ก่อนนำไปขุดแต่งให้กลม ในปัจจุบันนิยมใช้การทำโครงสร้างลำต้นเทียนด้วยไม้อัดและเหล็ก โดยใช้ท่อเหล็กแป๊บกลมเป็นแกนกลาง เชื่อมด้วยโครงเหล็กข้ออ้อยและไม่อัดหนา กรูบผิวด้วยไม้อัดบางตามรูปทรงที่กำหนด เช่น ทรงกลม ทรงหกเหลี่ยม ทรงแปดเหลี่ยม ทรงย่อมุมไม้ เป็นต้น จากนั้นจึงนำไปทาสีด้วยสีน้ำอะคริลิกก่อนเคลือบผิวด้วยเทียน ซึ่งวิธีการดังกล่าวสามารถจัดทำได้ง่ายรวดเร็ว น้ำหนักเบาและประหยัดค่าใช้จ่ายเรื่องเทียน

ในส่วนที่เป็นยอดของลำต้นเทียนนิยมใช้การหล่อด้วยเทียนแล้วกลึงให้ได้รูปทรงตามแบบ หรือวิธีการใช้โพนก่อนนำมาตัดแล้วขัดกลึงตามแบบ ทาเคลือบผิวด้วยสีน้ำอะคริลิกก่อนนำไปติดลายดอกผึ้งต่อไป

ภาพที่ ข-34 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 15

ภาพที่ ข-35 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 16

ภาพที่ ข-36 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 17

ภาพที่ ข-37 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 18

ภาพที่ ข-38 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 19

ภาพที่ ข-39 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 20

ภาพที่ ข-40 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 21

ภาพที่ ข-41 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 22

ภาพที่ ข-42 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 23

ภาพที่ ข-43 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 24

ภาพที่ ข-44 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 25

ภาพที่ ข-45 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 26

ภาพที่ ข-46 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 27

ภาพที่ ข-47 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 28

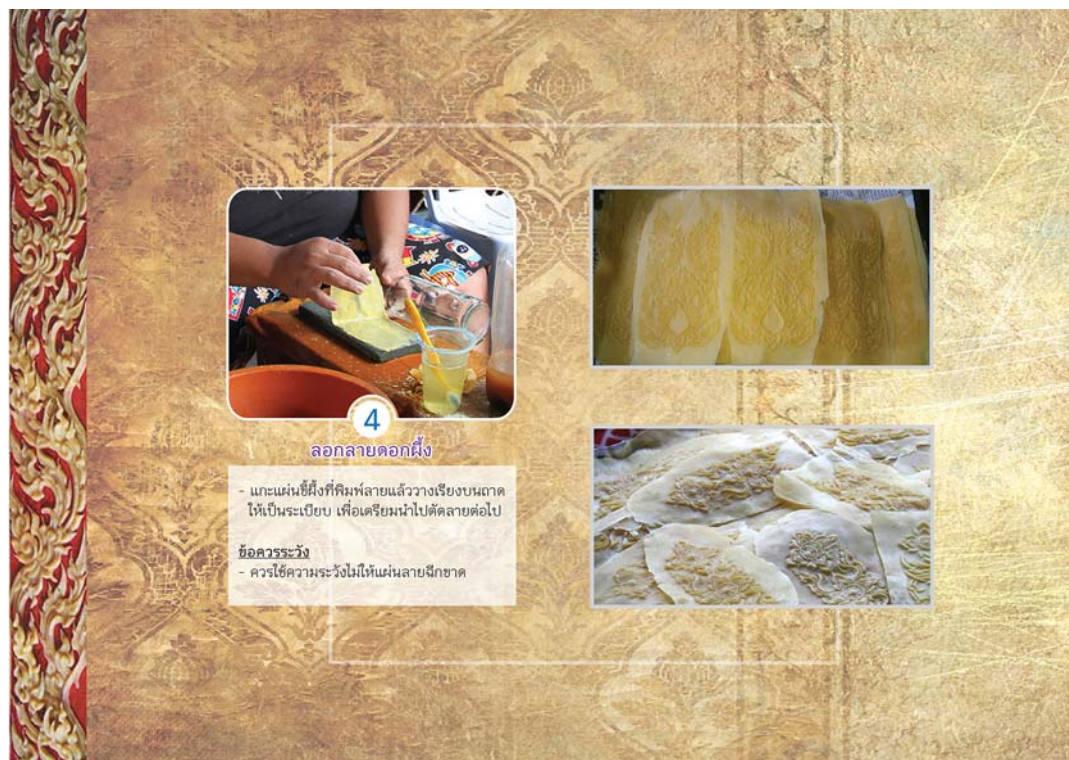
ภาพที่ ข-48 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 29

ภาพที่ ข-49 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 30

ภาพที่ ข-50 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 31

ภาพที่ ข-51 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 32

ภาพที่ ข-52 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 33

ภาพที่ ข-53 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 34

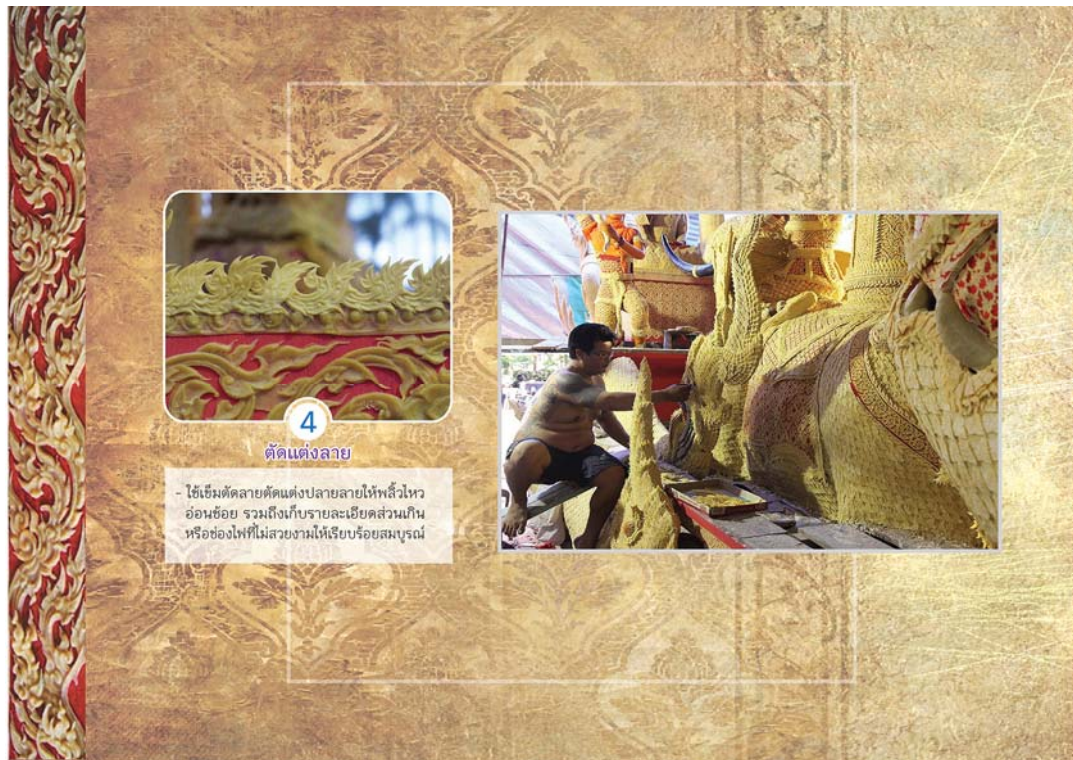
ภาพที่ ข-54 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 35

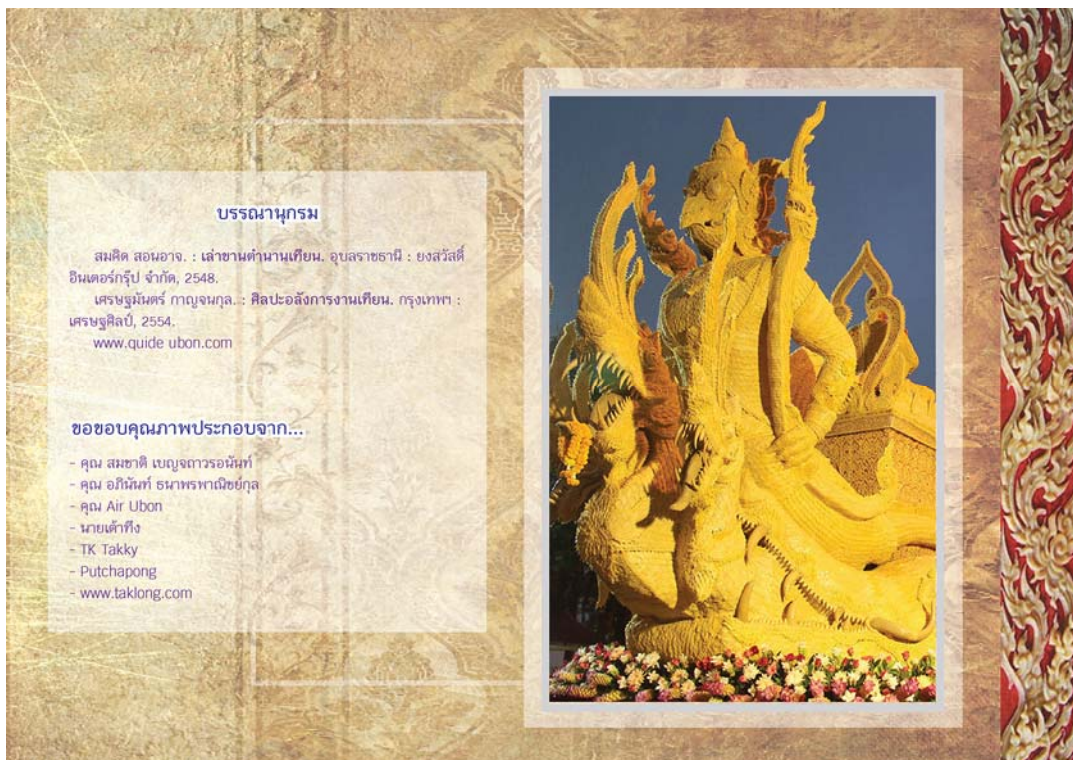
ภาพที่ ข-55 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 36

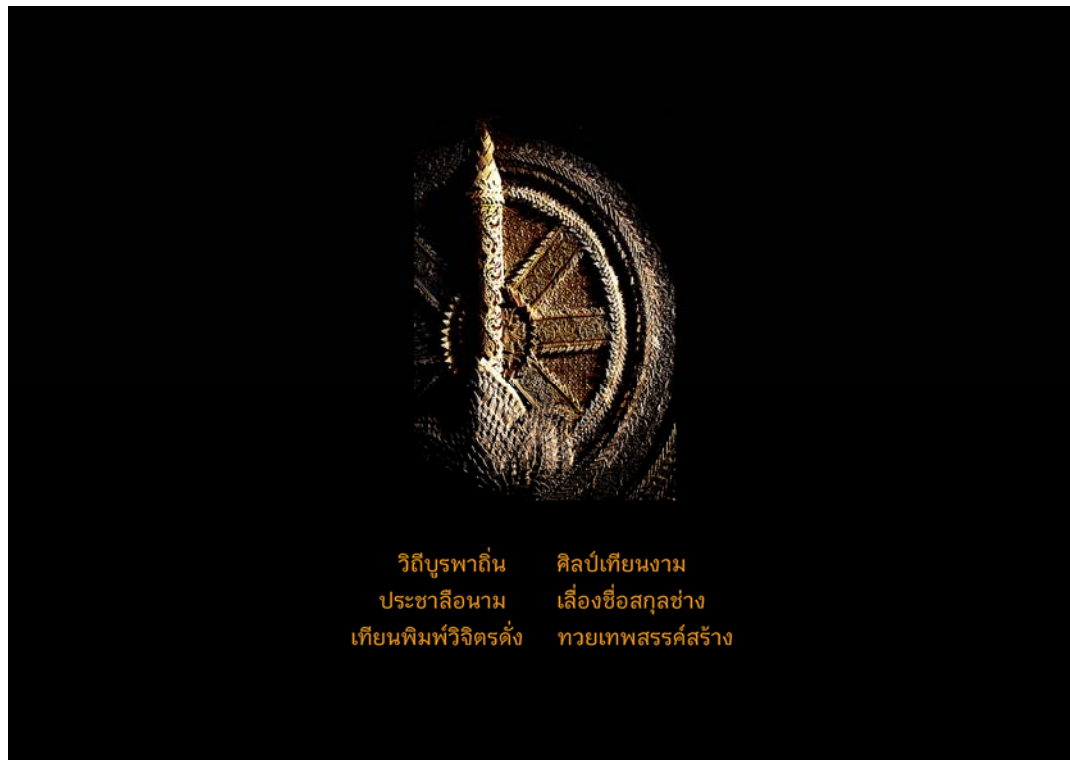
ภาพที่ ข-56 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 37

ภาพที่ ข-57 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 38

ภาพที่ ข-58 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง หน้า 39

ภาพที่ ข-59 หนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปกหลัง

แบบวิเคราะห์จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ตารางที่ ข-5 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 1)

เนื้อหาตอนที่ 1	ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี
ลำดับที่	รายการจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
1	อธิบายความเชื่อหรือสิ่งยึดมั่นในการดำเนินชีวิตของชาวอุบลราชธานีในอดีตได้
2	บอกจุดประสงค์ในการหล่อเทียนพรรษาในอดีตได้
3	บอกความเชื่อเกี่ยวกับเทียนในพิธีกรรมเพื่อความเป็นสิริมงคลได้
4	บอกวัสดุของเทียนที่ใช้ในพิธีกรรมแต่ละประเภทได้
5	บอกชื่อของเทียนในพิธีกรรมตามความเชื่อได้
6	บอกชื่อที่ตั้งของเมืองอุบลในอดีตได้
7	บอกชื่อเทศกาลที่เกี่ยวข้องกับเทียนของจังหวัดอุบลราชธานีได้
8	บอกชื่อข้อยึดถือที่เป็นข้อปฏิบัติที่ดั่งามของชาวจังหวัดอุบลราชธานีได้
9	บอกที่มาของการจัดงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา จังหวัดอุบลราชธานีได้
10	บอกชื่อประเภทของต้นเทียนพรรษาที่ใช้ในการประกวดได้

ตารางที่ ข-6 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 2)

เนื้อหาตอนที่ 2	ต้นเทียนคิดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา
ลำดับที่	รายการจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
1	บอกสถานที่ตั้งของชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพาได้
2	บอกแรงจูงใจในการร่วมจัดทำต้นเทียนพรรษาของชาวชุมชนได้
3	บอกปัจจัยสำคัญของความสำเร็จในการจัดทำต้นเทียนพรรษาของชุมชนได้
4	บอกกิจกรรมที่ชาวชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการทำต้นเทียนพรรษาได้
5	บอกชื่อช่างเทียนของชุมชนได้
6	บอกชื่อแบบแผนลวดลายดอกไม้ที่ช่างเทียนใช้ได้
7	บอกชื่อลายดอกไม้แบบต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับต้นเทียนพรรษาคุ้มวัดบูรพาได้

ตารางที่ ข-7 การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (ตอนที่ 3)

เนื้อหาตอนที่ 3	การดำเนินงานติดพิมพ์สกลช่วงเทียนคุ้มวัดบูรพา
ลำดับที่	รายการจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
1	อธิบายการดำเนินงานพระราชของคุ้มวัดบูรพาในอดีตได้
2	อธิบายกระบวนการในการดำเนินงานติดพิมพ์สกลช่วงเทียนคุ้มวัดบูรพาได้
3	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงสร้างลำดับเทียนได้
4	บอกขั้นตอนและวิธีการทำโครงสร้างลำดับเทียนได้
5	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการทำโครงสร้างยอดลำดับเทียนได้
6	บอกขั้นตอนและวิธีการทำโครงสร้างส่วนยอดลำดับเทียนได้
7	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำหุ่นองค์ประกอบได้
8	บอกขั้นตอนและวิธีการขึ้นรูปห่อด้วยปูนปลาสเตอร์ได้
9	บอกวิธีการเตรียมผิวหุ่นสำหรับติดลายดอกผึ้งได้
10	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการแกะสลักแม่พิมพ์ลายดอกผึ้งได้
11	บอกขั้นตอนและวิธีการแกะแม่พิมพ์ได้
12	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการต้มขี้ผึ้งได้
13	บอกขั้นตอนและวิธีการต้มขี้ผึ้งได้
14	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการพิมพ์ลายดอกผึ้งได้
15	บอกขั้นตอนและวิธีการพิมพ์ลายดอกผึ้งได้
16	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ในการตัดลายดอกผึ้งได้
17	บอกขั้นตอนและวิธีการตัดลายดอกผึ้งได้
18	บอกชื่อวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดลายดอกผึ้งได้
19	บอกขั้นตอนและวิธีการในการติดลายดอกผึ้งได้

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์
สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
เวลาในการสอบ 60 นาที

.....
คำแนะนำในการสอบ ข้อสอบมีทั้งหมด 30 ข้อ

จงทำเครื่องหมายกากบาท X ลงในข้อที่เห็นว่าถูกต้องที่สุด

1. ชาวอุบลราชธานียึดมั่นศรัทธาในหลักคำสอนของศาสนาใด

ก. พุทธ – พราหมณ์

ข. พุทธ – ฮินดู

ค. พุทธ – อิสลาม

ง. พุทธ – คริสต์

2. งานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาสืบเนื่องมาจากงานใด

ก. บุญเดือนสี่

ข. บุญเดือนแปด

ค. บุญเดือนสิบ

ง. บุญเดือนสิบสอง

3. ข้อใดคือจุดประสงค์ในการหล่อเทียนพรรษา

ก. จุดบูชาพระรัตนตรัย

ข. จุดให้ความอบอุ่น

ค. จุดส่องทางไปวัด

ง. จุดทำเรือไฟ

4. เรื่องของ “จีฬิง” ที่เกี่ยวข้องกับพุทธประวัติปรากฏอยู่ในนิทานเรื่องใด

ก. นิทานพื้นบ้าน

ข. นิทานชาดก

ค. นิทานกล่อมเด็ก

ง. นิทานอีสป

5. ข้อใดไม่ใช่เทียนในพิธีกรรมตามความเชื่อ

ก. เทียนชั้น 8

ข. เทียนแพ

ค. เทียนทอง

ง. เทียนชัย

6. ข้อใดคือที่ตั้งเมืองอุบลราชธานี

ก. ดงอู่ทอง

ข. ดงมะขาม

ค. ดงอู่ผึ้ง

ง. ดงคำแย

7. ประเพณีแห่เทียนจัดขึ้นในเทศกาลใด

ก. สงกรานต์	ข. ลอยกระทง
ค. ปีใหม่	ง. เข้าพรรษา

8. “ฮิตสิบสองคองสิบสี่” หมายถึงข้อใด

ก. ชื่อคลอง	ข. ข้อปฏิบัติที่ดีตามจารีตประเพณี
ค. บทสวดมนต์	ง. คาถาในพิธีกรรม

9. ประเพณีแห่เทียนพรรษาเกิดขึ้นในสมัยใด

ก. รัชกาลที่ 3	ข. รัชกาลที่ 4
ค. รัชกาลที่ 5	ง. รัชกาลที่ 6

10. ข้าหลวงผู้ริเริ่มจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา คือ

ก. กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์	ข. กรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์
ค. กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ	ง. กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม

11. ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาคู่มวัดบูรพาตั้งอยู่ที่ใด

ก. บ้านทรายทอง	ข. บ้านแสนแสบ
ค. บ้านแสนตอ	ง. บ้านกุศลลาด

12. ข้อใดไม่ใช่ปัจจัยในการทำต้นเทียนพรรษาของชุมชนให้สำเร็จ

ก. ศรัทธา	ข. ค่าแรง
ค. ร่วมแรง	ง. สามัคคี

13. กิจกรรมในข้อใดที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทำต้นเทียน

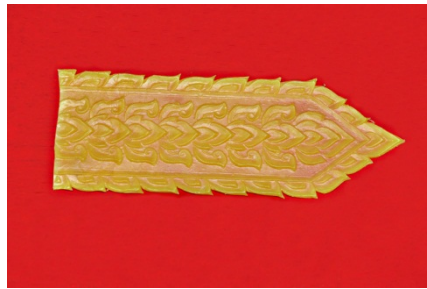
ก. แกะแม่พิมพ์	ข. ออกแบบ
ค. ตัดลาย	ง. เขียนลาย

14. ช่างเขียนติดพิมพ์คู่มวัดบูรพาใช้ลวดลายในสมัยใดเป็นแบบแผน

ก. สุโขทัย	ข. ทวารวดี
ค. ศรีวิชัย	ง. รัตนโกสินทร์

15. ลายดอกผึ้งในภาพคือข้อใด

- ก. กาบบัว
- ข. กรวยเชิง
- ค. ผีเสื้อ
- ง. กระจังตั้ง

16. ลวดลายดอกผึ้งในภาพคือข้อใด

- ก. ฟันปลา
- ข. เกลียวกนก
- ค. ภูระย้า
- ง. กิณรี

17. ลวดลายดอกผึ้งในภาพคือข้อใด

- ก. เทพমন
- ข. รักร้อย
- ค. ก้านชดต่อเปลว
- ง. ประจำยามก้ามปู

18. ลวดลายดอกผึ้งในภาพคือข้อใด

- ก. กระจังตั้ง
- ข. กระจังรวน
- ค. นรนารี
- ง. นาคคาบ

19. ภาพใด คือ เหล็กแป๊บกลม

ก.

ข.

ค.

ง.

20. ภาพที่แสดงคือส่วนใดของต้นเทียน

ก. ส่วนฐาน

ข. ส่วนลำต้น

ค. ส่วนยอด

ง. หุ่นองค์ประกอบ

21. ภาพที่แสดงคือส่วนใดของต้นเทียน

ก. ส่วนฐาน

ข. ส่วนลำต้น

ค. ส่วนยอด

ง. หุ่นองค์ประกอบ

22. ภาพที่แสดง คือ ขั้นตอนใดในการทำต้นเทียน

ก. ทำโครงสร้างลำต้น

ข. ขึ้นรูปหุ่น

ค. ตัดลาย

ง. ติดลาย

23. ภาพใด คือ การพิมพ์ลาย

ก.

ข.

ค.

ง.

24. ภาพใด คือ การตีดลาย

ก.

ข.

ค.

ง.

25. ภาพใด คือ การแกะลาย

ก.

ข.

ค.

ง.

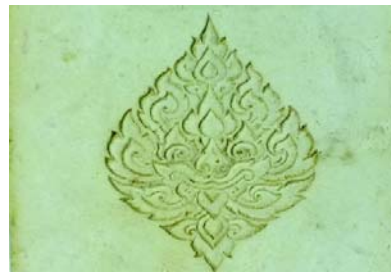

26. แม่พิมพ์ลาย คือข้อใด

ก.

ข.

ค.

ง.

27. อุปกรณ์ใดใช้ในการแกะแม่พิมพ์

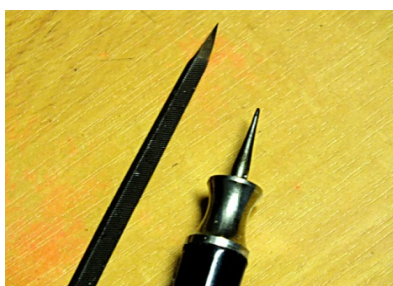
ก.

ข.

ค.

ง.

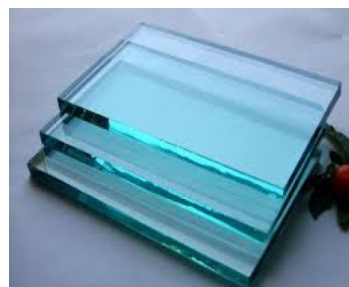

28. ภาพใดไม่ใช่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการตัดลาย

ก.

ข.

ค.

ง.

29. ภาพใดไม่ใช่วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการขึ้นรูปหุ่น

ก.

ข.

ค.

ง.

30. วัสดุในภาพคือข้อใด

ก. ขี้ผึ้ง

ข. ปูนปลาสเตอร์

ค. ดินน้ำมัน

ง. หินสบู่

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์
สำหรับแหล่งเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

1. ก	16. ค
2. ข	17. ก
3. ก	18. ข
4. ข	19. ค
5. ค	20. ค
6. ค	21. ข
7. ง	22. ค
8. ข	23. ข
9. ค	24. ก
10. ข	25. ข
11. ค	26. ข
12. ข	27. ค
13. ค	28. ง
14. ง	29. ก
15. ก	30. ก

เลขที่แบบสอบถาม.....

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อชุดสื่อสิ่งพิมพ์
เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจผู้ใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์เรื่อง ต้นเทียนติดพิมพ์สกุลช่างเทียนคุ้มวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งผลการประเมินนี้จะนำไปพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีคุณภาพเป็นที่พอใจของผู้ใช้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา (ปริญญาโท) ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

โปรดใส่เครื่องหมาย ☒ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจต่อชุดสื่อสิ่งพิมพ์

คำถาม	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านรูปแบบของชุดสื่อสิ่งพิมพ์					
1.1 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีรูปแบบและขนาดที่เหมาะสม					
1.2 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์ดึงดูดความสนใจ และน่าสนใจ					
1.3 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้					
1.4 การใช้ภาษาในชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีความเหมาะสม					
1.5 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์มีขั้นตอนง่ายต่อการเรียนรู้					
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้จากชุดสื่อสิ่งพิมพ์					
2.1 การจัดลำดับเนื้อหาต่อความเข้าใจ					
2.2 เนื้อหามีความชัดเจนเข้าใจง่าย					
2.3 เนื้อหาที่น่าสนใจและครอบคลุมตามหัวเรื่อง					
2.4 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้					
2.5 ผู้เรียนสามารถสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

ภาคผนวก ก

- ผลการประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา
- ผลการประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์จากผู้เชี่ยวชาญ ด้านการผลิตสื่อ
- การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแบบสอบถามความพึงพอใจ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ
- ผลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์
- ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ตารางที่ ค-1 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านเนื้อหา

เรื่องที่ประเมิน	ผู้ประเมิน					$\bar{X}$	S.D.
	1	2	3	4	5		
1. ด้านเนื้อหา							
1.1 เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรม	5	5	5	5	5	5.000	0.000
1.2 เนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	5	4	5	4	5	4.600	0.548
1.3 ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหา	4	4	4	5	4	4.200	0.447
1.4 ปริมาณเนื้อหาในแต่ละบทเรียนเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.000	0.000
1.5 รูปแบบและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.000	0.000
1.6 ความเหมาะสมในการนำเข้าสู่เนื้อหา	4	4	5	5	4	4.400	0.548
1.7 ความเหมาะสมในการแยกย่อยเนื้อหา	4	4	5	5	5	4.600	0.548
1.8 ลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.000	0.000
1.9 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4	4	4	4	4	4.000	0.000
1.10 เนื้อหาและการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับระดับ ผู้เรียน	4	4	4	4	4	4.000	0.000
1.11 ความน่าสนใจในการดำเนินเรื่อง	4	4	5	5	4	4.400	0.548
2. ด้านภาพและภาษา							
2.1 รูปภาพสอดคล้องกับเนื้อหา	5	5	5	5	5	5.000	0.000
2.2 รูปภาพประกอบการอธิบายเนื้อหา มีความเหมาะสม	5	5	5	5	5	5.000	0.000
2.3 ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4	4	4	5	5	4.400	0.548
2.4 ความเหมาะสมของภาษาตลอดบทเรียน	4	4	5	5	5	4.600	0.548
						4.613	0.277

ตารางที่ ค-2 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์ ด้านการผลิตสื่อ

เรื่องที่ประเมิน	ผู้ประเมิน					$\bar{X}$	S.D.
	1	2	3	4	5		
1. ด้านการเรียนรู้							
1.1 แนวคิดการนำเสนอสามารถดึงดูดความสนใจ	5	4	3	4	4	4.000	0.707
1.2 การเชื่อมโยงเนื้อหาข้อมูลระหว่างชุดสื่อสิ่งพิมพ์ (โปสเตอร์, แผ่นพับ, หนังสือสำหรับเรียนรู้ด้วยตนเอง) มีความเหมาะสม	5	4	2	4	4	3.800	1.095
1.3 ภาพประกอบช่วยให้เข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น	4	5	4	5	4	4.400	0.548
2. ด้านการออกแบบ							
2.1 การจัดหน้าสิ่งพิมพ์ได้สัดส่วน สวยงาม ง่ายต่อการเรียนรู้	5	4	2	5	3	3.800	1.304
2.2 การสื่อความหมายของกราฟิกสอดคล้องกับ แนวของเนื้อหา	5	4	3	4	3	3.800	0.837
2.3 การเลือกใช้สีส่วนรวมมีความเหมาะสม กลมกลืน	4	5	2	4	3	3.600	1.140
2.4 ตัวอักษรมีรูปแบบที่เหมาะสม ชัดเจน อ่านง่าย	5	4	4	4	4	4.200	0.447
2.5 ขนาดและสีของตัวอักษรเหมาะสมตามลำดับ ความสำคัญ	5	4	3	4	5	4.200	0.837
2.6 ภาพประกอบสวยงามและสื่อความหมาย	4	4	2	4	4	3.600	0.894
3. ด้านภาษา							
3.1 ภาษาที่ใช้มีความถูกต้อง ชัดเจน สื่อความหมาย	5	4	5	5	5	4.800	0.447
3.2 ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับลักษณะสื่อ อ่านเข้าใจง่าย	5	4	5	3	5	4.400	0.894
3.3 การสร้างสรรค์ทางภาษาสร้างความน่าสนใจ	4	4	4	4	4	4.000	0.000
						4.050	0.360

ตารางที่ ค-3 ค่าประเมินคุณภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์รวมทั้ง 2 ด้าน

ผู้เชี่ยวชาญ	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ด้านเนื้อหา	4.613	0.277
ด้านการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	4.050	0.360

ตารางที่ ค-4 การวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ข้อสอบข้อ ที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	1	1	1	1	1	5	1.000
2.	1	1	1	1	1	5	1.000
3.	1	1	1	1	1	5	1.000
4.	0	1	0	1	1	3	0.600
5.	1	1	1	1	1	5	1.000
6.	1	1	1	1	1	5	1.000
7.	1	1	1	1	1	5	1.000
8.	1	1	1	1	1	5	1.000
9.	0	1	1	0	1	3	0.600
10.	1	1	1	1	0	4	0.800
11.	1	1	1	1	1	5	1.000
12.	1	1	1	1	1	5	1.000
13.	1	1	1	1	1	5	1.000
14.	1	0	0	1	1	3	0.600
15.	1	1	1	1	1	5	1.000
16.	1	1	1	1	1	5	1.000
17.	1	1	1	1	1	5	1.000
18.	1	1	1	1	1	5	1.000
19.	1	1	1	1	1	5	1.000
20.	1	1	1	1	1	5	1.000
21.	1	1	1	1	1	5	1.000

ตารางที่ ค-4 (ต่อ)

ข้อสอบข้อ ที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
22.	1	1	1	1	1	5	1.000
23.	1	1	1	1	1	5	1.000
24.	1	1	1	1	1	5	1.000
25.	1	1	1	1	1	5	1.000
26.	1	1	1	1	1	5	1.000
27.	1	1	1	1	1	5	1.000
28.	1	1	1	1	1	5	1.000
29.	1	1	1	1	1	5	1.000
30.	1	1	1	1	1	5	1.000
$\bar{X}$							0.953

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์
หาค่าได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมกับข้อสอบ
 $\sum R$ แทน ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากข้อสอบทั้งหมด
30 ข้อ พบว่า ดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.953

ตารางที่ ค-5 การวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

ข้อคำถามที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1.	1	1	1	1	1	5	1.000
2.	1	1	0	1	1	4	0.800
3.	1	1	1	1	1	5	1.000
4.	1	1	1	0	1	4	0.800
5.	1	1	1	1	1	5	1.000
6.	1	1	1	1	1	5	1.000
7.	1	1	1	1	1	5	1.000
8.	1	1	1	1	1	5	1.000
9.	1	1	1	1	1	5	1.000
10.	0	1	1	1	1	4	0.800
$\bar{X}$							0.940

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ หาค่าได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ

$\sum R$ แทน ผลรวมการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน จากข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ พบว่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.940

ตารางที่ ค-6 ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ลำดับ	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
1	30
2	30
3	30
4	26
5	28
6	29
7	28
8	30
9	29
10	29
11	29
12	30
13	29
14	29
15	30
16	30
17	29
18	29
19	26
20	29
21	29
22	29
23	29
24	29
25	29
26	29
27	29
28	30

ตารางที่ ค-6 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
29	29
30	30
31	30
32	29
33	29
34	30
35	30
36	30
37	29
38	27
39	21
40	21
41	27
42	26
43	28
44	27
45	29
46	22
47	29
48	29
49	29
50	29
51	29
52	30
53	30
54	30
55	30
56	30

ตารางที่ ค-6 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
57	16
58	22
59	21
60	20
61	22
62	23
63	29
64	23
65	25
66	25
67	12
68	27
69	27
70	27
71	28
72	29
73	14
74	29
75	28
76	29
77	26
78	29
79	29
80	25
81	23
82	26
83	16
84	22

ตารางที่ ค-6 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
85	24
86	29
87	19
88	26
89	29
90	29
91	28
92	29
93	27
94	23
95	28
96	28
97	26
98	20
99	17
100	26
101	20
102	27
103	25
104	26
105	27
106	27
107	27
108	28
109	30
110	29
111	28
112	28

ตารางที่ ค-6 (ต่อ)

ลำดับ	คะแนนสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังเรียน
113	22
114	29
115	29
116	29
117	30
118	26
119	26
120	29
121	29
122	29
123	11
124	19
125	28
126	29
127	13
128	25
129	25
130	30
131	28
132	30
รวม	3,519
$\bar{X}$	26.659
S.D.	4.075
ร้อยละ	88.863

ตารางที่ ค-7 ผลการศึกษาความพึงพอใจภายหลังการใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
1	3	4	4	4	4	4	3	4	4	4
2	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
3	5	5	5	5	5	4	4	4	5	4
4	3	5	5	5	5	4	4	4	5	4
5	5	4	5	4	5	5	5	5	5	5
6	4	4	4	4	5	4	4	4	5	5
7	5	4	5	5	5	5	4	5	5	5
8	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
9	4	4	4	4	4	4	3	4	4	4
10	5	5	5	5	3	4	5	3	4	4
11	5	5	5	5	5	5	5	5	3	4
12	5	5	5	5	5	5	3	5	5	3
13	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
15	4	4	4	4	4	5	5	4	5	5
16	5	5	5	4	5	5	5	5	5	5
17	4	3	4	4	4	3	4	4	4	4
18	4	4	4	4	4	4	5	5	5	4
19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
20	5	4	5	4	4	5	5	5	5	5
21	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
22	4	5	4	4	4	4	3	4	4	4
23	4	4	4	3	4	4	3	3	4	4
24	4	4	4	4	3	3	3	4	4	4
25	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
26	4	4	4	4	5	4	3	4	4	4
27	3	4	4	3	4	3	4	4	4	4
28	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29	4	4	4	5	4	4	4	4	5	5
30	4	5	4	5	5	4	5	5	5	4
31	4	4	4	4	4	5	4	4	4	4
32	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
33	4	4	4	4	4	3	3	3	4	4
34	4	4	4	3	4	3	3	4	3	4
35	4	4	5	4	5	5	4	5	4	5
36	5	4	5	5	5	4	4	4	5	5
37	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
38	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
39	4	4	3	4	3	3	5	4	3	3
40	5	4	4	5	4	5	4	5	5	5
41	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
42	5	4	5	5	5	5	5	5	5	5

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
43	4	4	4	4	4	5	5	5	5	5
44	5	5	5	4	5	4	4	5	5	5
45	4	4	4	4	5	4	5	4	4	5
46	5	5	5	4	5	4	5	4	5	5
47	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
48	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
49	4	4	4	4	5	4	4	5	4	4
50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
51	4	5	4	3	5	4	4	4	5	4
52	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
53	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
54	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
55	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
56	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
57	4	4	4	3	4	4	4	4	4	4
58	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
59	5	4	5	5	5	5	4	4	4	5
60	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
61	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
62	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
63	3	4	4	4	5	5	5	5	4	4

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
64	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
65	4	5	4	4	4	4	4	5	4	4
66	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4
67	3	3	5	4	3	3	4	4	3	3
68	4	4	4	4	5	4	5	4	5	4
69	4	4	4	5	4	4	4	5	4	4
70	5	4	4	5	5	4	5	5	4	4
71	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
72	4	4	4	3	3	4	3	3	4	4
73	3	4	3	4	5	4	4	5	3	5
74	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4
75	4	4	5	5	5	5	5	4	4	4
76	4	4	3	3	3	4	4	4	4	4
77	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
78	3	3	4	4	3	4	4	4	4	4
79	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
80	4	4	4	3	3	4	4	4	4	4
81	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
82	4	4	5	4	4	4	4	4	4	4
83	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
84	4	4	5	5	4	4	4	4	4	4

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
85	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
86	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
87	4	3	3	4	3	3	4	3	4	4
88	5	5	5	5	4	5	5	5	5	5
89	5	4	4	4	5	4	5	4	4	4
90	5	5	4	4	4	5	4	4	4	4
91	5	4	4	5	4	5	4	4	4	4
92	4	4	4	4	5	5	5	4	4	4
93	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
94	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
95	4	4	4	5	5	4	5	5	5	4
96	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
97	4	4	4	4	3	3	3	3	3	3
98	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
99	3	3	3	3	3	4	4	4	4	4
100	5	5	4	4	5	5	5	4	5	5
101	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
102	4	4	4	4	3	4	4	4	3	4
103	4	5	5	4	4	4	4	4	4	4
104	4	4	4	4	4	4	5	4	4	4
105	4	5	4	5	4	5	5	5	5	4

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
106	5	4	4	5	5	4	5	4	4	4
107	4	5	4	4	5	4	4	5	4	4
108	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
109	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
110	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
111	4	4	4	5	4	4	4	5	5	5
112	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
113	5	5	5	4	5	4	5	5	5	4
114	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
115	3	3	4	4	4	3	4	3	4	4
116	4	4	5	4	4	5	4	4	5	5
117	4	3	3	4	4	4	3	3	4	3
118	3	4	4	3	3	4	4	3	3	3
119	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
120	4	4	4	3	3	3	3	3	4	4
121	4	4	4	3	3	3	3	3	4	4
122	2	4	4	2	5	5	4	3	4	4
123	4	5	5	5	5	5	5	4	4	5
124	3	4	3	3	3	3	3	4	4	3
125	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
126	5	5	5	4	4	4	5	5	5	5

ตารางที่ ค-7 (ต่อ)

ลำดับ	รายการประเมินความพึงพอใจ (ข้อ)									
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5
127	4	4	5	5	4	5	4	4	4	4
128	4	4	4	4	4	3	4	5	4	3
129	4	5	4	4	5	4	5	4	4	4
130	4	4	4	4	3	4	4	4	3	4
131	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3
132	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
$\bar{X}$	4.182	4.227	4.265	4.174	4.227	4.189	4.212	4.212	4.242	4.212
S.D.	0.663	0.587	0.604	0.671	0.705	0.655	0.677	0.654	0.632	0.606

ภาคผนวก ง

- ภาพแหล่งการเรียนรู้และการทดลองใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับ แหล่งการเรียนรู้
ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
- ภาพตัวอย่างการทดลองหาประสิทธิภาพชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับ
แหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

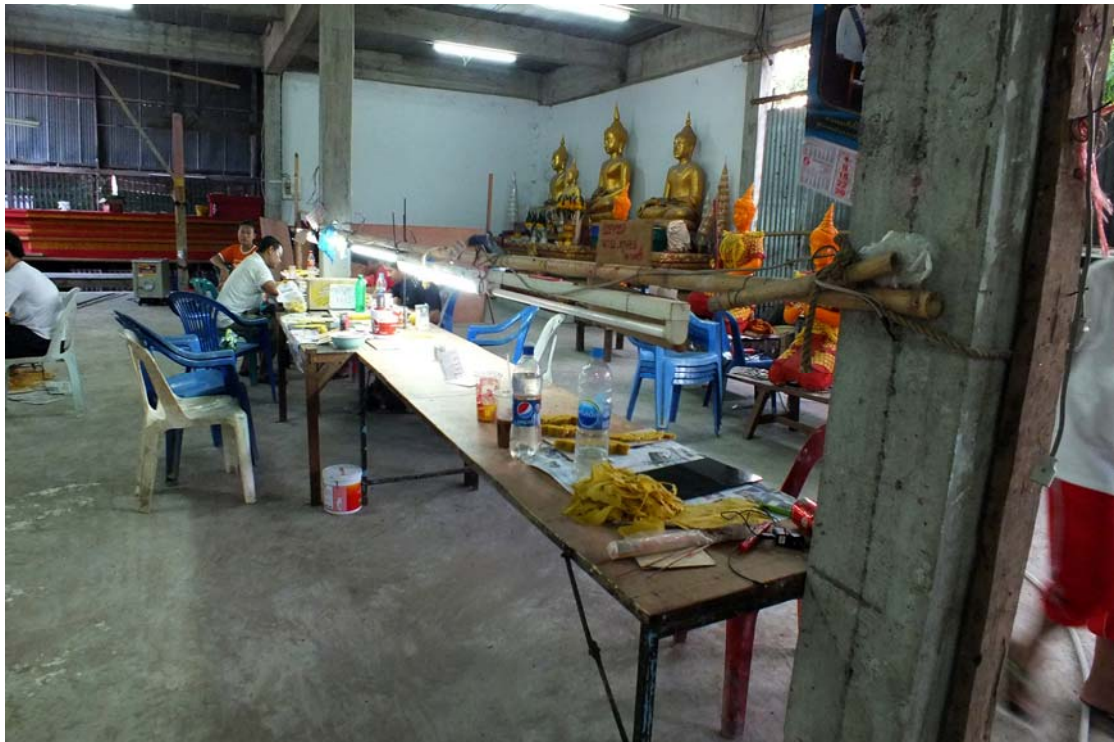
ภาพแหล่งการเรียนรู้และการทดลองใช้ชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้
ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษาวัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ ง-1 ศาลาเนกประสงค์วัดบูรพา สถานที่ทำต้นเทียนพรรษาของชุมชน

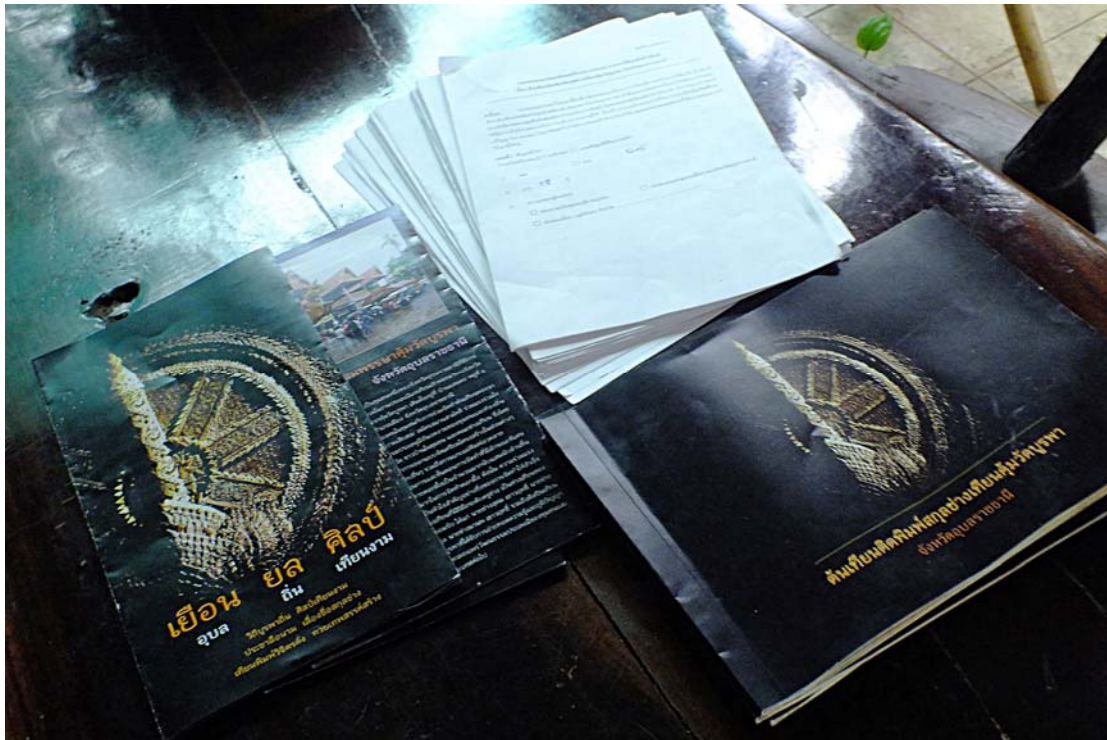
ภาพที่ ง-2 สถานที่สำหรับผู้มาเยี่ยมชมชุมชนร่วมทำต้นเทียนพรรษา

ภาพที่ ง-2 (ต่อ)

ภาพที่ ง-3 ผู้มาเยี่ยมชมชุมชนร่วมทำต้นเทียนพรรษา

ภาพที่ ง-4 ชุดสื่อสิ่งพิมพ์และเครื่องมือที่เตรียมไว้สำหรับการทดลอง

ภาพที่ ง-5 มุมทดลองใช้สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการเรียนรู้

ภาพที่ ง-5 (ต่อ)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ : นายคณัย สัมพันธ์จันทร์
 ชื่อวิทยานิพนธ์ : การพัฒนาชุดสื่อสิ่งพิมพ์สำหรับแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอนุรักษ์เทียนพรรษา
 วัดบูรพา จังหวัดอุบลราชธานี
 สาขาวิชา : เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา

ประวัติ

ประวัติส่วนตัว

เกิดวันเสาร์ที่ 14 ตุลาคม 2510 ที่อยู่ปัจจุบัน 43/39 หมู่บ้านปากเกร็ดวิลเลจ ซอย 2 ตำบล
 บางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120 โทรศัพท์ (มือถือ) 089-4810594

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2540 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง แขนงวิชาออกแบบพาณิชย์ศิลป์ สาขาวิชา
 ศิลปะประยุกต์ โรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ กรุงเทพฯ

พ.ศ. 2547 ระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยม อันดับ 2 แขนงวิชา
 ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2538-2540 ปฏิบัติงานตำแหน่งช่างศิลป์ แผนกเวชภัณฑ์ สถาบันบำราศนราดูร นนทบุรี

พ.ศ. 2541-2542 ปฏิบัติงานตำแหน่งช่างภาพ 1 ฝ่ายทะเบียน สำนักงานเขตสายไหม
 กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน ปฏิบัติงานตำแหน่งช่างศิลป์ (พนักงานมหาวิทยาลัย สายสนับสนุน
 วิชาการ) ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
 เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สถานที่ติดต่อ

ฝ่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการศึกษา สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
 เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ 1518 ถนนประชาราษฎร์ 1 แขวงวงศ์สว่าง เขตบางซื่อ
 กรุงเทพฯ 10800 หมายเลขโทรศัพท์ : 0-2555-2000 ต่อ 2123